

c. 1790 (1.)
HALELUIA DRACHEFN:

NEU

1763-6-9

DAIR RHAN

O'R

H Y M N A U

GYFENWYD

FFARWEL WELEDIG,

GROESAW

ANWELEDIG BETHAU.

WEDI EU HARGRAPHU YN UN LLYFR.

A'U DIWYGIO,

Gan W. WILLIAMS.

CAERFYRDDIN,

Argraphwyd ac ar werth yno tros yr Awdwr gan
IOAN DANIEL; lle yr argrephir pob Math o
Gopiau yn ofalus am Bris rhefymol.

[Pris SWLLT.]

VALLENTIA DRACHMEN

D A T E R H A N

H Y M N A U

ET AR N ELEDIG

AN W ELEDIG BETHAU

WEDI EU HARGRAHU IN UN FLVIR

Gen W. WILLIAMS.

CAERFARWYD

Arguing, as it were, for the
love of God; he is arguing for
God's love and this is the

[The end]

HALELUIA DRACHEFN, &c.

H Y M N I. *Manwl am Iechydurriasth.*

- 1 **R** WYF yn dy garu, er na's gwelais,
Mae dy gariad fel y tan;
Ni's gall nwydau cryfa f' nattur
Sefyll mymryn bach o'th flaen;
Fflam angherddol, &c.
Ryw bryd ddifa'm forod yw.
- 2 Pell uwch geiriau, pell uwch deall,
Pell uwch rheswm goren'r byd,
Yw cyrhaeddiad perffaith gariad,
Pan ennyno yn fy mryd;
Nid oes tebyg, &c.
Gras yn holl drysorau'r nef.
- 3 Rhaid im' adael ei ddirgelion;
Hyfryd, heb eu chwilio maes;
Am na's galla'i, maent mor ddwfn,
Ag yw gwaelod ce'nfor glas;
Trag'wyddoldeb, &c.
Yw ei orfeddfaingc ddeirai.
- 4 Mi gaf weled, mi gaf ddeall,
Mi gaf yno berffaith ras,
I gael ffeindio hen ddyfnderoedd
Pen Calfaria'n well i maes;
Tyred wyntoedd, &c.
I gael chwythu'r nos i bant.
- 5 Yno caf fi ddwedd yr hanes,
P'odd y dringodd eiddil gwang,
Trwy afonydd a thros greigydd,
Dyrus anial, ferth i'r lan;
Iesu ei hunan, &c.
Gaiff y clod trwy eitha'r nef.

6 Nid oes yno ddiwedd canu,
 Nid oes yno ddiwedd clod,
 Nid oes yno ddiwedd cofio.
 Pob cystuddiau ag fu'n bod :
 Byth ni dderfydd, &c.
 Canmol Duw yn nhŷ fy Nhad.

7 Dechrau canu, dechrau canmol,
 Ymhen mil o filoedd maith,
 Iesu, bydd y pererinion
 Hyfryd draw ar ben y daith :
 Nŷ cheir diwedd, &c.
 Fyth ar fwn y delyn aur.

HYMN II. *Iesu ei bunan yn ddigon.*

- 1 **G**WYN a gwridog yw fy Arglwydd,
 Gwyn a gwridog yw ei wedd,
 Brenin y brenhinoedd ydyw
 Yma a thu draw i'r bedd :
 Mae dy degwch, &c.
 Wedi'm hynnill oll i gyd.
- 2 Cânt ffarwel i bob peth arall,
 'Rwyt ti'n ddigon mawr dy hun;
 Derfydd nesoedd, derfydd daear,
 Derfydd tegwch wyneb dyn :
 Sawl dy gaffo, &c.
 Gaiff y cwbl oll yn un.
- 3 Sawl dy gaffo gaiff bleferau,
 Plesser yma is y rhod,
 Ei ddyfnderoedd ni ddeallodd
 Cnawd na rheswm etto erioed :
 O gad i mi, &c.
 I mi'n fuan dy fwynhau.
- 4 Paid a'm gadael yn yr anial
 Dyrus, maith, wrthyf fy hun,
 'Rwyt ti'n 'nabod aml ofnau
 A gwendidau natur dyn :
 Dal dy afael, &c.
 Yn dy afael mae fy ngrwm.

5 Mae dy wedd yn drech nâ'r fyddin

O ôlynion mwya'n grym,

Nid oes yn y nef a'r ddaear

Saif o flaen dy wynneb ddim:

Gair o'th enau, &c.

A wna'r tywyll nos yn ddydd.

HYMN III. *Gras wedi amlygu.*

1 **N**ID oes manud bach o'm bywyd,
Na fuost, Arglwydd, i mi'n dda.

Ti'm gwaredaist fil o weithiau,

Yma ac accw, rhag rhyw bla;

Fe'm hachubwyd, &c.

Am it' sefyll o fy mhlaid.

2 Deng mil lawn o gyfyngdorau,

Ac o rwydau cyfrwys fwy,

Fu gan farau i fy maglu,

Cwymp'fwn innau iddynt hwy;

Ti dy hunan, &c.

Oedd a'm daliodd i i'r tan.

3 Mi dueddais gant o weithiau

O ochr fy ngelynnion cas,

Gwell oedd gennyf golli'r frwydr,

Nag oedd gennyf gario'r maes;

Ti'm hachubaist, &c.

Pan o'wn innau'n myn'd i'r tan.

4 'Rwyd ti'n drech nâ'm calon galed,

'Rwyd ti'n drech nâ'm pechod cas;

Ti wnai 'm harwyl chwant a minnau,

Pryd y mynnost, gwympo i maes;

Croesa mhechod, &c.

Croesa'r peth wyf am fwythau.

5 Dy ddoethineb, a dy allu,

Sydd yn abl torri lawr,

D'rysu, mwydro, a newynu

R'pennaf mi o'm melau mawr;

Gwna i mi gant, &c.

Congc'rwyd gelynnau nâ'r byd.

HYMN IV. *Yr Arglwydd yw fy Nertb.*

1 **C**Ymmer, Iesu, fi fel ydwyf,
 Fyth ni alla i fod yn well;
 Dy allu di a'm gwna i'n agos,
 Fy ewyllys i yw myn'd ymhell;
 Yn dy glwyfau, &c.
 Bydda i'n unig fyth yn iach.

2 Mi ddiffygiais deithio crasdir,
 Dynus anial, wrthys fy hun;
 Ac mi fethais a chongcwero
 O'm gelynion lleiaf un;
 Mae dy enw, &c.
 Yn abl rhoddi'r crysa i ffoi.

3 Gwaed dy groes sy'n codi i fynu
 'R eiddil yn gongcwerwr mawr.
 Gwaed dy groes fydd yn darostwng
 Cewri cedyrn fyrdd i lawr;
 Gad im' deimlo, &c.
 Awel o Galfaria fryn.

4 Mwy yw dy eiriau ar y groesbren,
 Geiriau gwerthfawr, geiriau drud;
 Mwy yw'r fillaf leim' o honynt,
 Na'm holl ddyledswyddau i gyd;
 Edrychaf yno, &c.
 Yno mae fy nertb a ngrym.

5 Clywed dy riddfannau, chwervon,
 Wnaiff i'm henaid lawenhau,
 Teimlo'th gariad wna'm gelynion
 Cynddeirioccaf lwfshau;
 Boed fy nhrigfan, &c.
 Hyfryd ar Galfaria fryn.

HYMN V. *Cariad Duw Fflam angberadol.*

1 **R**WY'n dy garu, ti a'i gwyddost,
 'Rwy'n dy garu, f' Arglwydd mawr,
 'Rwy'n dy garu yn anwylach
 Na'r gwrthdrysau anyllawr.

Darllain yma, &c.

Ar fy yspryd waith dy law.

2 Nid oedd dim o fewn y ddaear,

Nid oedd dim o fewn y nef;

Nid oedd bys wnaï'r fath adeilad;

Unig ond ei fysedd ef;

Dymuniadau, &c.

Y'nt a ddaeth o eitha'r nef.

3 F'enaid gwag oedd gynt yn crwydro,

Weithiau i'r dwyrain weithiau i'r de;

Nid oedd dim a'i gwnae e'n lesmwyth

Yn unig ond ei gariad e';

Anfeidroldeb, &c.

All'fai'm llanw i ôll yn llyn.

4 B'le ennynodd fy nymuniad?

B'le ca's fy ferchiadau dân?

B'le daeth hiraeth im' am bethau

Oeddwn yn gafau o'r blaen?

Addfwyn Iesu, &c.

Y cwbl ydyw gwaith dy law.

HYMN VI *Gras yn gorchfygu.*

1 **L**WCH wyf fi, o'r llwch y daethum,

Pryf yw mrawd, y ddae'r yw mam,

Etto'r wyf fi'n 'mofyn teyrnas

Ddisigledig, bur, ddinam;

Pryf y ddaear, &c.

A ddaw hwnnw mewn i'r nef?

2 Dof, mi ddof, trwy'r anial garw,

Dof er gwaetha'r moroedd glas;

Dof trwy'r cenllysg a'r tymheftloedd,

Sydd yn curo ar fy ngras;

Am mai cadarn, &c.

Yw'r hwn ydyf yn ei go'l.

3 Fe ennynwyd ynwyf mlammiau,

Tân mor hyfryd, tân mor gry;

Nid o'r ddaear daeth ei wreiddyn,

Cariad pur y nef oedd fry;

Awel beraidd, &c.

O fynyddau tŷ fy Nhad.

4 Chwi angylion fydd yn edrych

Ar ei wyneb gwridog gwyn,

Traethwch i mi p'odd dechreuodd

Fflam mor berffaith bur a hyn;

Nef ei hunan, &c.

'Nynnodd ynwy' i helsen bur.

5 Fe'r hwn roddodd i mi ana'l,

Eilwaith roddodd i mi ras,

Ac a bery pan ddiango'm

Hana'l llefg o'm firoenau mae;

Neb ond Iesu, &c.

Wnaethai'r marw hen yn fyw.

HYMN VII. Gwlad yr Addewid.

1 **N**ID oes dim erioed a welwyd,

Nid oes dim a deimlodd llaw,

Dim a glywad son am dano,

O eitha'r de' i'r dwyrain draw,

Yn ddigonol, &c.

Wneud fy enaid llefg yn llawn.

2 O na ddeu'r amseroedd bellach,

I mi gael mwynhau o hyd,

Pethau leinw fy nymuniad,

Pethau nad y'nt yn y byd!

Ni ddaw'r ddaear, &c.

Fawr a minneu fyth yn-un.

3 Mae fy enaid yn ehedeg

Ar adeinydd ysgafn fydd,

Ac yn syllu trwy'r ehangder

Uchel, maith, at bethau fydd;

'Nawr mi welaf, &c.

Wlad o hedd yn agosau.

4 Rhwng cymhylau duon, tywyll,

Gwelaf draw yr hyfryd wlad;

Mae fy ffydd yn llesain allan,

Daccw o'r diwedd dŷ fy Nhad;

Digon, digon, &c.

Mi anghofia ngwae a mhoen.

- 5 O gwasgerwch dew gymhylau,
 I'r addewid rhoddwch le;
 Nid i'r ddaear yma nganwyd,
 Trag'wyddoldeb yw fy lle;
 'Nol tywyllwch, &c.
 Cod o'r diwedd foreu wawr.

H Y M N VIII. *Nef y Nefoedd.*

- 1 O S yw tegwch dy wyneb yma
 Yn rhoi myrdd i'th garu 'nawr,
 Beth a wna dy degwch hyfryd
 Yna yn nhrag'wyddoldeb mawr?
 Nef y nefoedd, &c.
 Dy ryfedda fyth heb drai.
- 2 Pa fath uchder rhed fy nghariad!
 Pa fath syndod y pryd hyn!
 Pan y gwelwyf dy ogoniant
 Perffaith, llawn, ar Sion fryn!
 Anfeidroldeb, &c.
 O bob tegwch maith yn un!
- 3 Pa feddyliau uwch eu deall,
 Gaf fi yno ynof f'hun!
 Wrth ystyriaid bod y Duwdod
 Perffaith, pur, a minneu'n un!
 Dyma gwllwm, &c.
 Nid oes iaith a'i dod e' maes.
- 4 Cwlwm wnaed yn nhrag'wyddoldeb,
 Sicr, cadarn, mawr ei rym,
 Ni's gall miliwn o flynyddau
 Ei dorri, neu ei ddadrys ddim;
 Gwna, fe bery, &c.
 Heb na thrai na therfyn byth.
- 5 Ni's gall einioes, ni's gall angen,
 Ni's gall angel cadarn, cry,
 Cerubim nac awdurdodau,
 Na holl leoedd nefoedd fry,
 I'm gwahanu, &c. fythoedd fyth o'i gariad ef.

HYMN IX. *Congest y Gwyl*

DEwch, gwelwch y presb, a chofwch yr awr
 Esgynnodd Creawdwr y nefoedd i lawr;
 Doed saint a cherubiaid, a chanent yn un,
 I'w Creuwr hwy wisgo naturiaeth y dyn.

Cymmerodd fabandod, cymmerodd ein poen,
 Fe ddug ein doluriau mor wirion a'r Oen;
 Dioddefodd ein tloidi, gorchfygodd ein cas,
 Fe aeth â'n calonnau o'r ddacwr i maes.

Diofogwyd ei wisgoedd e', Brenin y ne',
 O watwar rhowd mantell o' sgarlad i'w lle;
 Rhowd iddo'n deyrnwialen ryw gorsen las, fain,
 Fe wisgodd ei goryn ef goron o ddraen.

Fe'i holwyd yn galed, ni's cawd ynddo fai,
 Yn eirwir, yn fyddlon, 'roedd fyth yn parhad;
 Fe hoeliwyd ei ddwylo, fe hoeliwyd ei draed,
 Fe redodd o'i ystlys ef ddwfr a gwaed.

Yn awr fe orphennodd, fe grymmodd ei ben,
 Mae nos yn perch'nogi'r holl ddacwr a'r nen;
 Mae'r meirw'n cyfodi, fe gongc'rodd y bedd,
 Gwnaeth feibion digofaint yn feibion o liedd.

Mae angeu mewn cadwyn, ni's gall ef roi clwy',
 'Does gelyn all bostio ei gongwest byth mwy;
 Ni all satan er cryfed, er called yw ef,
 I rwystro credadyn, y llesgaf i'r nef.

HYMN X. *New yr Ail Ran.*

FE hoeliwyd y gyfraith pan duodd y nen,
 A haeddiant fy Iesu yn sicr wrth bren;
 Ni's gall hi gondemnio, er cymmaint ei chri,
 Fe dorrwyd ei gallu ar Galfari fry.

Ca's pechod fath archoll ar groesbren yn awr,
 Er cymmaint ei ddichell, na's gall efe sawr;
 Fe glwyfodd fy Iesu, ac yntef ga's glwy',
 Na's gall ef ddifetha fy enaid i mwy.

Vel bellach mi gredaf, er nad wyf ond gwan,
 Mi 'drychaf o ddyfnder y ddaear i'r lan;
 E wnaethpwyd o'r diwedd ffordd newydd a byw,
 Ganol tywyllwch i fynwes fy Naw.

Ho nerth i mi madael â thywyllwch y nos,
 A cherdded yn wrol rhyd angen dy groes;
 Gwna i mi ymddisgru oddi yma i'r bedd,
 Am ddyfnder dy gariad a dyfnder dy hedd.

Na'd i mi ymdeimlo â chystudd a loes,
 Ond cerdded, tan ganu am angen dy groes,
 Heb edrych o gwmpas, na gwilio o untu,
 Ond gwranddo a dygu'r caniadau fydd fry.

HYMN XI. *Nau y Drydedd Ran.*

FE'm llyngwyd i fynu mewn syndod i gyd,
 Wrth feddwl am angen Iachawdwr y byd;
 Cryforau o gariad, cryforau o ras,
 Na fedr angylion eu mesur hwy maes.

O henffych ddirgelion! anfeidrol eu rhywl,
 A ddaeth i'r goleuni trwy glwyfau fy Naw;
 Ni fydd trag'wyddoldeb ddim gormod ei hun,
 Chwilio dyfnderoedd fy Arglwydd yn ddyn.

Ysphydoedd rhai cyfiawn ddihangodd o'r byd,
 A hyn fy'n disgru eu hunain o hyd,
 Gan edrych i'r pridd ddisgleirwen o'u blaen,
 A dyblu fyth eilwaith ac eilwaith eu cân.

Eu cân fydd am gariad yn gwared y byd,
 Am undeb angylion a seintiau ynghyd;
 Am ddoniau'r Messia, am faithder ei loes,
 Ac am anfeidroldeb holl bwrcas y groes.

"Y nerth, a'r gogoniant, a'r gallu, a'r clod,
 "Fo'r hwn fydd yr awrthor a'r hwn fydd erioed;
 "I'r Alpha, Omega, i'r Drindod yn un,
 "I'r Oen a fu farw tros bechod y dyn.

"Does neb ar y ddaear, ni ddaw, ac ni fu
 "Yn deilwng i dderbyn yr enw ond ti;
 "Ti brynaist y cwbl, ti a'u rhoddaist yn rhad,
 "Ti a'u prynaist â th fywyd, ti a'u prynaist â th
 "waed."

HYMN XII. *Neu y Bedwaredd Ran.*

SER disglair y boreu, wel bellach na thewch,
 Rhyfeddod a newydd ar fyrder chwi gewch;
 Fe gyfyd plant dynion o'r ddaear yn fyw,
 Cawn dra-phlith â chwytheu i ganmol ein Duw.
 Cawn weled ein Harglwydd heb glwyfau na briw,
 A gweled ein natur mewn undeb â'n Duw;
 Y Duwdod yn Ddrindod, a'r Drindod yn un,
 Uwch cyrraedd pob deall, ym mherson y Dyn.
 Fe ddaw i'n meddyliau ei w'radwydd i gyd,
 Pob loesau ddioddefodd am bechod y byd;
 Adgofio ei archollion a'i gystudd erioed,
 A wna ni ei garu tro nesoedd yn bod.

Ni gofiwn y groesbren o newydd pryd hyn,
 Ni gofiwn Golgotha a Chalfari fryn;
 Ni gofiwn yr hoelion ac archoll y rhai'n,
 A phigau plethedig y goron o ddrain.

Ni gofiwn y bufl a'r finegr fur,
 Rowd iddo fe i'w yfed tan hoelion o ddur;
 Yn nyfnder ei boenau ni gofiwn ei gri,
Dad maddeu, ni's gwyddant bwy prwy ydwyf fi.

O ddedydd ddioddefaint! cyfuron y byd,
 Ddechreuodd ddyliso ar groesbren i gyd;
 Gwaed seliodd ein bywyd, gwaed brynodd y nef,
 Gwaed rwymodd priodas fyth rhyngom ag ef.

HYMN XIII. *Yn yr Arglwydd mae fy Nerth.*

1 **Y** Mae'm nerth i yn diffygio,
 Ofni moroedd mawr o'm blaen,
 Llynnoedd ac afonydd dyfnion,
 A mynyddau maith o dân;
 Gras diderfyn, &c.
 Ddeil y gwan heb ofni dim.

2 Ti wnai wyrthiau, os bydd achos,
 Cyn yr elo'r lleig i lawr,
 Mae dy enw, er y cynfyd,
 Wedi swnio maes yn fawr;

Torr fy ofnau, &c.

Mae fy ofnau'n waeth na'r tân.

- 3 Gwel'd fy meiau fel y gwyntoedd
 Oll yn rhuthro arna'i'n un,
 Rhai'n fwy nerthol, rhai'n fwy cyfrwys,
 Rhai yn sicrach ynwy' nglyn:
 Mhechod pennaf, &c.
 Gwypm mewn munud wrth dy air.

- 4 Pan y gwelwyf neb o'th bobl,
 Trwy demtasiwn pleffer gau,
 Wedi colli eu gafael arnat,
 Ac yn awr yn llwfrhau;
 Sw'n y daran, &c.
 Wy'n ei ofni draw o bell.

- 5 Foru yw'm diwrnod inneu,
 Foru, medd fy enaid gwan,
 Lawr i ddwylo Saul y syrthiaf,
 Oni ddeli di fi'r lan;
 Tyred nerthoedd, &c.
 Sydd yn arfer trugarhau.

HYMN XIV. *Neu yr Ail Ran.*

- 1 **F**'Enaid egwan paid ag ofni,
 'Dyw dy elynion bob yr un,
 Ond rhai eisoes wedi eu cong'ro,
 Gan a wisgodd natur dyn;
 Fe fynn weled, &c.
 Pob rhyw elyn tan fy nhraed.

- 2 Nid all satan a'i holl allu,
 Yspryd cyfrwys mawr ei rym,
 Am ei fod o fewn y gadwyn,
 Heb ei gennad wneuthur dim;
 Hollalluog, &c.
 Ydyw enw mawr fy Nuw.

- 3 Pa'm yr ofna'i meiau mawrion,
 Trymmach ydyw marwol glwy',
 Mwy yw gair o enau f'Arglwydd,
 Nâ myrddiynau o honynt hwy;

Gwna mi gredu, &c.

Rhued môr, terfysged tir.

- 4 Mi gaf deimlo chwant yn colli,
Cyn yr elo'm haul i lawr;
Mi gaf flino ar fy mhechod,
Cyn y codo'r foreu wawr;
'Rwyf yn foddlon, &c.
Rhwing y faethau ne's del dydd.
- 5 Gwaith y nesoedd yw diodde'
Ynwyf nwydan croes eu rhyw,
Cennad satan i'm cernodio,
Ac i'm cadw byth yn fyw:
Gras berffeithir, &c.
Yna pan bwy' leia' ngrym.

HYMN XV. *Nesoedd.*

- 1 **N**AWR 'rwy'n gwel'd yr ardal hyfryd,
Hen artrefle fy Anwylid;
Gwlad lle mae pob rhyw gyfuron
Yn llifeirio fel yr afon.
- 2 Ffarwel bellach hen bleferau,
Dwyllodd f'yspryd fil o weithiau,
'Nawr 'rwyf wedi ffeindio hawddfyd,
Nad oes ynddo radd o ofid.
- 3 Mi ge's berl gwell nag o'r India,
Nef a daear fyth na phrifia;
Iesu a'i drysor, dyna ei sylwedd,
Nef y nesoedd yn y diwedd.
- 4 Fe ddangosodd i mi'n oleu,
Fod fy mhechod wedi faddeu,
Ac ca'i nerth i wir gongcwero
Pob rhyw elyn sy'n fy mlino.
- 5 Er bod satan hen yn barod
Heddyw i foflio ei faith awdurdod;
Ond fe droir ei holl orfoledd
I mi'n gongcwest yn y diwedd.

Fe ddaw'r dydd y caf fi ganu
 Congwest bai oedd yn fy maeddu,
 Haleluia nefol hyfryd,
 Diwedd pechu, diwedd gofid.

Blwyddau hirion o ryfela,
 Yn oruchafiaeth a derfyna;
 Fe dry galar am bob beiau,
 Yn hosanna oud ei maddeu.

H Y M N XVI. *Neu yr Ail Ran.*

F'Enaid cred, anghofia'th ofid,
 Edrych i'r ardaloedd hyfryd;
 'Hed o'r byd sy mron a'th orfod,
 Y mae gwleddoedd i ti'n barod.

Daccw'r gwledydd hyfryd, helaeth,
 Roddwyd i mi yn etifeddiaeth;
 Lle mae cariad per yn llifo,
 Tros ardaloedd gras heb fino.

Daccw'r wlad caf fi deyrnasu,
 Gyd â'm hanwyl Brynwr Iesu;
 Gwleda o'i gariad, gwel'd ei wyneb,
 Draw i derfyn trag'wyddoldeb.

O na fedrwn 'nawr i ddringad,
 Hanner gynted a'm dymuniad!
 Mi awn gyd â'r awel hyfryd,
 Maes o'r byd i dir y bywyd.

'Rwyf fi'n clywed myrdd o seintiau
 'Nawr yn cwyro eu telynuau,
 Ac yn taro ar hosanna,
 Dechreu anthem pen Calfaria.

Deng-mil o de' nau'n canlyn,
 Cân heb ddechreu, cân heb derfyn;
 Y cerubiaid gyd â'r seintiau,
 Yr un sylwedd eu caniadau.

Minneu gaf fod yn eu cwmp'ni,
 Cyn pen gronyn yno'n canu;
 Edrych gyd â hwy yng wyneb
 Disglair Brenin trag'wyddoldeb.

HYMN XVII.

WEL, f'enaid c'od, sefydla'th wammal fryd,
 Mae heibio'n myn'd bleferau penna'r byd;
 O dring i fynu, ac anghofia 'nawr
 Bob peth a eilw'r ddaear yma'n fawr.

Draw, draw, ymhell tu hwnt i'r dwfn fedd,
 Maeth gyffur oll, dy bleffer, a dy hedd;
 Mae'th Iesu yno, fe ei hunan yw
 'R cwbl a feddi yn farw a byw.

Ffarwel, mi af mwy tu a'r wlad o hedd,
 Mi anturia' 'mlaen, er dychryniadau'r bedd;
 Mi wela' Mhriod pur addfwynaf draw,
 Ynghysgod angen ar fy neheulaw.

Wel, tyr'd ymlaen alluoedd uffern faith,
 'Rwy'r awr hon bron dibennu ar fy nhaith;
 'Dwyf ddim yn ofni'ch faethau o unrhyw,
 'Tra fyddo gyda'f un ag fydd yn Dduw.

HYMN XVIII. *Neu yr Ail Ran.*

WEL, Calfari boed dy enw tra fo byd,
 A phan yr el yn danllwyth goch i gyd,
 Boed iddo bara tra fo nef y nef,
 Am i fy Iesu farw arno ef.

Pe byddai'r nef a'i lluoedd maith o'i bron,
 Ynghyd â'r dorf sydd ar y ddaear hon;
 A chanu cydsain drag'wyddol yn un,
 Digon ni fyddai i'r Duw mawr yn ddyn.

Rho allu im', fy Naw, o hyn i raeas,
 I ddweud yn dda am dan d'anfeidrol ras;
 Na byddo neges gennyf yma mwy,
 Ond ymhyfrydu yn dy farwol glwy'.

Hosanna byth a fo ngwaftadol gân,
 Hosanna i'r hwn a'm tynnodd i o'r tân;
 Hosanna hyfryd o'r ddaear i'r nen,
 Tafod na thawed heb dd'wedyd, Amen.

HYMN XIX. *Gwaddi.*

O Dere, P Anwylyd, fy Arglwydd yn ddyn,
 Preswylia mewn teml a godaist dy hun;
 Dy lais fydd mor beraidd, mor hyfryd dy wedd,
 Dy olwg fy'n congc'ro marwolaeth a'r bead.

Ti wnest yma adeilad, trig ynddo dy hun,
 Gwna nghalon fod wrthyt bob amser ynglyn,
 Na's gallo na phechod, na satan, na'r byd,
 Fyth-fyth i wahanu'r hyn glymmaist ti 'nghyd.

Ynghanol pob cystudd rho i mi dy law,
 Na's collwyf i mo'r llwybr tu yma, tu draw;
 Saf rhyngwyf a'r gelyn bob brwydr a fydd,
 Fel na bwyf i ofni ym mhoethder y dydd.

O na'd i mi gwympo, nid ydwyf ond gwan,
 Bydd rhyngwyf a'r faethau, a chynnal fi'r lan;
 Fe'th glwyfwyd di unwaith ar Galfari fry,
 Oddi yno doed rhydd-did yn unig i mi.

Ffoed ymaith fy ofnau yn fintoedd diri',
 Rho adfain maddeuant yn eglur i mi,
 A dysg i mi ganu canïadau o glod,
 Am farw ar groesbren, tro'm tafod mewn bod.

Boed cof am y mynydd, boed cof am yr awr,
 Daeth ffrydiau o ystlys fy Arglwydd i lawr;
 Gwaed gwedi gymmysgu â dwfr ynghyd,
 Mwy gwerthfawr bob dafan o hono nâ'r byd.

Boed i mi'n hyfrydwch o foreu hyd nos,
 I ganu am gariad a chongwest ei groes;
 Gogoniant ei berson, rhinweddau pob gras,
 Trwy boenau ofnadwy yn ynnill y maes.

HYMN XX. *Neu yr Ail Ran.*

MEWN anial 'rwy'n trigo, dieithr yw'r wlad,
 'Rwy'n mofyn ardaloedd a brynwyd â gwaed,
 Cyfrwydda fy llwybr yn union i'r ne',
 Heb wyro ar aswy, na gwyro ar dde'.

Rho i mi'r ddoethineb fydd ynot ti'n bod,
Ni chollodd a'i meddodd y llwybr erioed;
Goleuni yw dy eiriau, pob fillaf y fydd
Yn gwneud y tywyllwch yn ganol y dydd.

Gad i mi gael heddwch y perl fy'n fwy drud,
Nâ meddiant holl India gorllewin i gyd;
Mae gradd o dangnefedd fy Iesu mor fawr,
Fe bwyfa ei hunan y nesoedd a'r llawr.

Boed d'yspryd i'm harwain trwy dd'ryfni mor fawr,
Gwlad seirph, a scorpiynau, a llewod, yw'r llawr;
Fe'm brathir, fe'm clwyfir, fe'm gyrrir o'm lle,
Oni ddoi di'r Diddanwr a'm harwain i'r ne'.

'Rwy'n ofni dioddef, ac etto 'rwy'n hy,
I ddioddef pob gw'radwydd yn agos i ti;
Dioddefir yn dy ochr, er chwerwed yw rhai'n,
Yr hoelion a'r wermwd, a'r goron o ddrain.

HYMN XXI. *Iesu yn bob Petb.*

O Na'd i mi garu, fy Iesu, yn dy le,
Un gwrthddrych fy'n trigo o'r ddaear i'r ne',
Mae ynot dy hunan bob tegwch ynghyd,
O uchder y nesoedd i ddyfnder y byd.

Mae'th nabod yn ddigon, dy ffeindio di maes
Yw cyslaw'n ddymuniad pob nwyd a phob gras;
Mae ynot dy hunan drylorau mor fawr,
Dy gaffo ddiystyra ogoniant y llawr.

Tydi wy'n briodi, dy gael di dy hun
Wna'm holl ddymuniadau i'n gyflawn bob un;
Darfydded fy ewyllys, darfydded fy ngrym,
Boed ymfroft am Iesu, neu ymfroft am ddim.

Dy orch'mynion boed felus, a melus y boed
Pob cymmal a redodd o'th enau di erioed;
Gwna mi garu dy eiriau a'u parchu o hyd,
Yn fwy nâ gorch'mynion brenhinoedd y byd.

Na fydded un plessier tan wybren y fy,
I dywyllu munudyn rhyngof a thydi;
Na dim rhyw eilunod o'r dwyrain i'r de',
I wneuthur un cwmml fyth rhyngof a'r ne'.

a fydded llawenydd trangcedig a ffol,
dwylllo fy enaid un amser i'w ol;
tangnefedd, tangnefedd, pur gariad a hedd,
o'm gwleddoedd gwaistadol ne's myned i'm medd.

H Y M N XXII. *Gwedd.*

DYchwel, Arglwydd, i'th orphwysfa,
Pa'm y cuddi dy wynebpryd?

Pwy hyfrydwch gaiff y rhei'ny

Sy'n dy garu yn y byd?

Poen a gofid o'r boreu-ddydd,

Dû, cymhylog, hyd yr hwyr,

Rhyw gystuddiau yn cyttuno

'N llyn i'm digaloni'n llwyr.

Colli'th gariad yw pob colled,

Colli'th heddwch yw pob gwae,

Fyth ni alla'i heb dy gwmp'ni

Ond och'neidio a llwfrhau:

Tyr'd gan hynny tros fynyddau,

Tyr'd trwy fonydd, tyr'd trwy dân,

Dere, Arglwydd, etto atta'i

Fel y daethost ti o'r blaen.

Do, mi haeddais fil o weithiau

I ti ddelio â mi'n llyn,

Darfu'm calon dy ddiystyru

Eilwaith, 'nol it' faddeu hyn;

Na roed d'Yspryd fi i fynu,

Er mai fy haeddiant cyfiawn yw;

Delia â mi fel pechadur,

Dangos dy hunan megis Duw.

4 Ti'm cosleidiaist yn dy freichiau,

Minneu es at cilunod cas,

Yno curodd fy ngelynion,

Heb fy arbed, ar fy ngras;

Yn y llwch 'rwy'n awr yn dyfod,

Ac yn gorwedd wrth y bedd,

Madden, madden, yw fy ngweddi,

Gad im' etto wel'd dy wedd.

HYMN XXIII. *Neu yr Ail Ran.*

- 1 **P**'Odd y galla'i ddweud fydd ynwyf?
 Pwy all ddeall faint yw nghri?
 'Rwyf o'r cwbl yn ymddifad,
 Os ymddifad o honot ti;
 Aed fy ngweddi trwy'r cymhylau,
 A'm hoch'neidiau trwm diri',
 Ne's im' gael maddeuant newydd,
 A chael gwel'd dy wyneb cu.
- 2 Nid yw ngweddi, nid yw nagrau,
 Nid yw fy addunedau ddim,
 Ni wna mil o ddyledfwyddau
 Unrhyw bechod lai ei rym;
 Cofia'r hwn fu ar Galfaria,
 Tan yr hoelion llymion, main,
 Gwel y waywffon a'r gorsen,
 Mantell goch, a'r goron ddrain.
- 3 Ac er mwyn y gwaed a gollwyd,
 Cymmysg ddw'r o'i ystlys ef,
 Tynn bob cwmwl dudew tywyll
 Ag fydd rhyngwyf'nawr a'r nef;
 Maddeu i mi feiau mawrion,
 Beiau lawer fwy na rhi',
 Dim ond edrych ar Galfaria,
 Nid wrth edrych arnaf fi.
- 4 Os am bechod y'th w'radwyddwyd,
 Ac y trywanwyd gwaywffon,
 Ne's gwneud archoll na anghofir,
 Tra fo nesoedd, tan dy fron;
 Gad i mi gael ffrwyth dy glwyfau,
 Gad i mi gael rhin dy waed,
 Maddeu mhechod, gwel'd dy wyneb
 Di fy Mhrynwr a fy Nhad.
- 5 Golchi'm henaidd yn yr ason,
 Gwneud yr euog brwnt yn lân,
 Llanw nghalon oer ddi-gariad,
 O dy nesol hyfryd dân;

A chael rhan o bob rhinweddau

Ag fydd yn ot ti dy hun;

Ddoe yn aflan, wedi'm dychwel

Heddyw'n berffaith ar dy lun.

6 Fel bo'm dyddiau oll yn ganu,

Nid yn alar fel mae 'nawr,

Cariad yn congwero'm henaidd,

Ac yn soddi swm y llawr:

Ar adeinydd pur yn 'hedeg,

Trwy bob rhwystrau maith ymlaen,

Credu, caru, gorfoleddu,

Yn y dyfroedd mawr a'r tân.

HYMN XXIV. *Gwaed y Groes.*

YR ason a lifodd rhwng nesoedd a llawr,

Yw gwraidd fy ngorfoledd a nghysur i 'nawr;

Calfaria rows haeddiant, Calfaria rows hedd,

Calfaria sy'n cadw agoriad y bedd.

Mae angeu ei hunan, ei ofnau a'i loes,

Mewn cadwyn gadarnaf yn rhwym wrth dy groes;

Allweddau hen uffern ddychrynllyd i gyd,

Sy'n hongian wrth ystlys Iachawdwr y byd.

'Doedd dim all'fai ostegu pob terfysg a loes,

Cydwybod a'i dychryn, ond angeu dy groes;

Can miloedd o ofnau oedd ynwy'n gyttun,

Ne's clywed fod Creuwr y ddaear yn ddyn.

Wel, bellach, gad i mi roi ffarwel yn llwyr,

I'r byd a'i wrthddrychau o foreu i hwyr;

Un gorchwyl fydd gennyf fyth mwyach i gyd,

Sef caru a chanu i Iachawdwr y byd.

HYMN XXV. *Neu yr Ail Ran.*

TYnn f'enaidd lluddiedig sy'n crwydro bob man,

I orphwys yn llonydd o'r ddaear i'r lan;

O gwna na bwy'n medru byth-byth lawenhau,

Mewn pethau sy'n darsod ond pethau i barhau.

Gogoniant y ddaear, ei llwyddiant a'i dawri,
Ddisgleiria yn y boreu, ddislanna blydnhawn;
Mae tegwch a welir yn diango o hyd,
Ar bethau trag'wyddol sefydla fy mryd.

Pleferau heb gymmysg, pleferau heb drai,
Pleferau diddarfod wyf am gael mwynhau;
Pleferau wna'r ddaear fy'n uffern i rai,
I mi orfoleddu a phur lawenhau.

Yng wleddoedd dy gariad a'th heddwch dilyth,
Gorphwysed fy enaid fluddiedig i byth;
Uwch 'fwr y creadur, uwch cynnwrf pob gwae,
Mewn griddfan a galar i bur lawenhau.

Tan gysgod dy adain mi ddysgaf y gân,
A ddysgodd angylion ryw oesoedd o'm blaen;
I'r nef ac i'r ddaear llawenydd ynghyd,
Fe aned mewn preseb lachawdwr y byd.

Wel, rhedodd fy nghariad fel afon i maes,
At Brynwr addfwynaf cysoethog ei ras,
Dislannwch wrthddrychau, aneirif eu rhi',
Mae Iesu ei hunan yn ddigon i mi.

HYMN XXVI. *Nefoedd.*

E Hengodd fy nghalon, 'dwy'n deall pa fodd,
'Does dim ar y ddaear wna bellach fy modd;
Fy yspryd amcana ond hynny tr'wyf byw,
At bethau trag'wyddol ym mynwes fy Nuw.

Yr ardal mae'r dyrfa pwrcasodd y gwaed,
Yn hyfryd yn edrych yng wyneb fy Nhad;
Mil-myrdd o delynau aur melyn i gyd,
Yn canu heb flino i Brynwr y byd.

A heibio rai oriau, daw udgorn o'r ne',
Caf alwad o'r ddaear i symmud fy lle;
Fe dorrir y carchar, a'm henaid yn rhydd,
Fe'm dygir i'r ardal mae'n wastad yn ddydd.

Ac yno caf aros heb archoll na chlwy',
Mewn gwledydd heb 'storom na chwmmwl byth
Ddaw ofn, na gofid, na phechod, i blith [mwy;
Trigolion fy ninas sancteiddiol i byth.

Caf gyd â'm Hanwylyd deyrnafi mewn heddi,
Ymhell uwch cyrhaeddiad holl ddychryn y bedd,
Cawn wisgo coronau filiynau ynghyd,
A chanmol fyth fythoedd lachawdwr y byd.

HYMN XXVII. *Y Wlad bell.*

O Fy enaid gorfoledda,
Er mai tristwch f'yma'n llawn,
Edrych tros y brynniau mawrion,
I'r ardaloedd hyfryd iawn;
Uwch tymhorol, &c.
Feddiant mae fy nhryfor drud.

Gwel tu hwnt i fyrdd o oesoedd,

Gwel happusrwydd maith y nef,
Edrych deng-mil etto 'mhellach,

Digysfnewid fyth yw ef:

Trag'wyddoldeb, &c.

Hwn fy'n eiddo im' fy hun.

'Rwyf yn edrych ar y cwbl

Ac fydd yn y bydoedd draw,

Pethau pell yn bethau agos,

Pethau fu yn bethau ddaw;

Môr heb waelod, &c.

O bleserau ddaeth i'm rhan.

Nid oes terfyn ar fy ngobaith,

Cyrraedd mae ymlaen o hyd;

Gyd â'r Duwdod mae'n cyd-redeg,

Dyddiau'r ddau fy'n un ynghyd;

Anherfynol, &c.

Ydyw fy llawenydd mwy.

HYMN XXVIII. *Diw ei bunan.*

DUW anfeidrol yw dy enw,

Llanw'r nefoedd, llanw'r byd,

Fy enaid inneu fy'n dy olrhain

Trwy'r greadigaeth faith i gyd;

Ffaelu'th ffeindio, &c.

I'r cyflawnder fy arna'i chwant.

- 2 D'wed, a'ellir nefu attat,
D'wed, a ellir dy fwynhau,
Heb un gorchudd ar dy wyneb,
Nag un gwg i'm llwfrhau;
Dyma'r nefoedd, &c.
Wyf am gael tu yma'r bedd.
- 3 Ffaelu'r wyf fi a'th orddiwes,
Ffaelu dyfod i ti'n lân,
Er fy mod i'n gwel'd dy gamrau
Perffaith, hyfryd, draw o'm blaen;
Tyred amser, &c.
Na b'o awr heb dy fwynhau.
- 4 Yn y man b'ost ti'n gartrefu,
Yno 'rwyf am gwyro'm nyth,
Gwedd dy wyneb fydd fy nefoedd
Yma ac oddi yma byth;
Nid oes plesser, &c.
Tan yr haul gyflawna'th le.
- 5 Duw wy'n 'mosyn, Duw wy'n chwilio,
Duw raid i mi ffeindio maes,
Nid yw'r ddae'r yn cynnyg i mi
Ddim ond fy'n ennynnu nghas;
Pob gwrthddrychau, &c.
Sydd yn wagedd wrth eu trin.

HYMN XXIX. *Neu yr Ail Ran.*

- 1 **F**Y nymuniad paid a gorphwys,
Ar un tegan is y nef,
Etto erioed ni welodd llygad
Wrthddrych tebyg iddo ef;
Cerdda rhagot, &c.
'Rwyt ti bron a'i wir fwynhau.
- 2 Ffarwel i chwi oll wy'n weled,
Oll fydd ar y ddaear yn fyw,
Gadewch i mi ond munudyn
Gael yn rhyw le gwrdd â Nuw;
Dyna lanw, &c.
Nymuniadau oll yn un.

- 3 Pa'm mae'r cwmwl yn d' orchuddio?
 Pa'm mae'm Duw yn caru bod
 Yn guddiedig i'r rhai hynny
 Ac a'i carodd oreu erioed?
 Gwna dy orfedd, &c.
 I'r hwn brynodd gwaed yn rhydd.
- 4 Dy air a wnaeth y moroedd helaeth,
 Dy air a wnaeth y ddaear fawr,
 Dy air a greodd lu'r ffurfafen
 Sydd yn hongian uwch y llawr;
 'Mysg a greaist, &c.
 Dim cyffelyb it' dy hun.
- 5 Tyr'd yr hwn wyt yn hawddgarach
 Na'th greaduriaid maith eu rhi';
 Bryd y deui, gwnai dy drigfan
 Bob munudyn gyd â mi?
 Dere yn fuan, &c.
 Arglwydd, at y fawl dy gar.

HYMN XXX. *Neu y Drydedd Ran.*

- 1 **E** Ifiau'th wel'd yr wyf mor llwfr,
 Eifiau'th wel'd yr wyf mor wan,
 Golwg ar dy wyneb hyfryd
 G'od yr eiddil cloff i'r lan;
 Dwfr bywiol, &c.
 Ydwyf i'r lluddiedig rai.
- 2 'Does gyffelybiaeth is y nefoedd,
 Ac yn gywir draetha maes,
 Ddistaw, ddirgel, bur brofiadau,
 Ac och'neidiau'th nefol ras;
 Mi wn ronyn, &c.
 Wrth beth ydwyf beth a ddaw.
- 3 Y mae cyfoeth, a gogoniant,
 A pherth'nafau yn gyttun,
 A phleserau o bob rhywiau
 'N colli eu henwau wrth dy glyn;
 I dy ganlyn, &c.
 Mi'u gadawaf oll yn ol.

- 4 Beth wyf gwaeth pe llyngcai'r morbedd
 Ddaear ehang yn eu croth;
 Beth wyf gwaeth pe deu gwaelodion
 Dyfroedd mawr yn berffaith noeth?
 Beth yw colli, &c.
 Môr a daear ond cael Duw?

HYMN XXXI. *Neu y Bedwaredd Ran.*

- 1 **N**ID oes eisiau un creadur
 Yn bresennol lle b'om Duw,
 Mae e'n fwyd, y mae e'n ddiod,
 Nerth fy natur egwan yw;
 Pob happusrwydd, &c.
 Sydd yn aros ynddo'i hun.
- 2 Ni's gall dychryn, ni's gall ofnau,
 Ni's gall pechod yn gyttun,
 I gael effaith ar fy enaid,
 Pan y byddwyf wrth dy glyn;
 Ofer iddynt, &c.
 Geisio'm cwrddid yn dy go'l.
- 3 Nid oes un-man i mi'n artref,
 Nid oes trigfan o unrhyw,
 Alla'i alw yn hyfrydwch
 I mi 'nawr, ond mynwes Duw;
 Yn ei fynwes, &c.
 Mae fy naear i a'm nef.
- 4 Gallaf fyw ymhlith gelynion,
 Pan b'om henaidd yn dy go'l,
 Sefa'm hun yng wyneb llawer,
 Ac heb ofn tynnu'n ol;
 Dy gymdeithas, &c.
 Unig ydyw'm nerth a'm grym.

HYMN XXXII. *Ymosyniad.*

- 1 **M**I ddymunwn wel'd yn rhwygo
 Holl gymhylau dua'r nef,
 I bechadur weled gronyn
 O'i ogoniant hyfryd ef;

O datguddia, &c.

I mi ran o'th enw mawr.

2 Rhan o'th degwch a wnaï'n dywyll

Ddisglair bethau gwych y byd,

Oll fydd ifod a ddiflanna

Yng oleuni dy wynebpryd;

Rhai munudau, &c.

Rho i mi brofi'r hyn fydd fry.

HYMN XXXIII. *Cariad Crist.*

NI ganwn am gariad Creawdwr yn ddyn,
Ennynnodd cyn oesoedd o fewn iddo'i hun;
Na chwilia na cherub, na seraph, na faint,
Na'i ddyfnder, na'i uchder, na 'hangder ei faint.

Rhyfeddod angylion ynghanol y nef,
Rhyfeddod galluoedd a thronau yw ef;
Diffygia'r ffurfafen a'i ser o bob rhyw,
Cyn blin wyf i ganu am gariad fy Nuw.

B'le, Arglwydd, dechreuaf, pwy ochr, pwy du?
Ai yn nhrag'wyddoldeb, neu Galfari fry?
Diddechreu, diddiwedd, anfeidrol a rhad,
Yw cariad a brynwyd â dim ond â gwaed.

Edrychwch ar gariad yn dioddef pob gwaed,
Trwy ddirmyg a gw'radwydd fyth-fyth yn parhau;
Yn profi o'r buſt a'r finegr sur,
Yn llonydd tan hoelion, tan hoelion o ddur.

O rhyfedd ddoethineb! rhyfeddod ei hun
A ffeindiai'r fath foddion i brynu'r fath un!
Fy Iesu yn marw, fy Iesu oedd Dduw,
Yn marw ar groesbren i minneu gael byw.

HYMN XXXIV. *Neu yr Ail Ran.*

HEN amfer arfaethodd i mi gael iachad,
Trwy'm Iesu i golli pob dafan o'i waed;
'Does gelyn is nesoedd a ddennid mwy ddim,
Dioddefaint f'Anwlyd byth bellach yw ngrym.

O gyfoeth diderfyn o gariad a gras,
A redodd fel ason lifeiriol i maes!
Gras danna i'r deheu a'r dwyrain o'r bron,
Fe nosia myrddiynau i'r bywyd yn hon.

Bydd canu am angeu tr'o nesoedd yn bod,
Yr angeu creulonaf ddyfeisiwyd erioed;
Caiff cariad deyrnasu o'r ddaear i'r nen,
Y cariad ddiodeffodd ei hoelio ar bren.

Dewch bellach angylion, nid y'ch heb eich braint,
O farw ar groesbren e', Brenin y saint;
Na attaliwch ddim chwareu'ch telynau un pryd,
Ond cenwch am gariad iachawdwr y byd.

HYMN XXXV. *Tragywyddoldeb.*

- 1 **N**ID oes draw gyferbyn i mi,
Ddim ond trag'wyddoldeb mawr,
Minneu'n morio tu ag yno,
Nes-nes atto bob yr awr;
Ffarwel bellach, &c.
Pob gwrthddrychau is y rhod.
- 2 Yno mae fy holl drysorau,
A fy nhlysau gwycha'u rhyw;
Yno mae f'addfwynaf Iesu,
Yno'n unig mae fy Naw;
O ardaloedd, &c.
Yno mi gaf finneu dd'od!
- 3 Mae llawenydd yn fy nghalon,
Er bod ofnau yn fy nghnawd,
Gwrdd â Barnwr byw a meirw,
Iesu Mhrynwr, Iesu Mrawd;
Mae'n ardderchog, &c.
Etto anwyl yw i mi.
- 4 Ni ro'i ngafael arno i fynu,
Doed ellyllon fyrdd ymlaen,
A bygythient i fy suddo
Lawr yn nyfnder uffern dân;
Wrth ei orfedd, &c.
Mi 'mafaefaf am ei draed.

HYMN XXXVI. *Neu yr Ail Ran.*

- M**AE fy meiau uwch eu rhifo,
Yn cyttuno oll ynghyd,
A fy ofnau i'n rhoi ammeu,
Fyth na wela'i d'wynebpryd;
Etto credu, &c.
CREDU'r wyf tan lwfrhau.
- 2 Fe rowd i mi ddymuniadau,
Nad oes dim o fewn y byd,
Yn y dwyrain a'r gorllewin,
Ac all hanner lanw mryd;
Trag'wyddoldeb, &c.
Yna llenwir fi yn llawn.
- 3 Mi gaf garu yno fynnwyl,
Cariad perffaith pur didrai,
Cariad trwy ryw oesoedd mawrion,
Nad a fymryn bach yn llai;
Mor diderfyn, &c.
Byth yn berffaith, byth yn llawn.
- 4 Mi gaf yno wel'd a garwyf,
Gwel'd fy Iesu, gwel'd fy Nuw,
Gynt fu farw ar y groesbren,
Heddyw'n ddisglair, heddyw'n fyw;
Nef y nesoedd, &c.
Sydd yn suddo yn ei hedd.
- 5 Mi gaf yn y wlad 'rwy'n myned,
Ddihengu'n lân i maes o'm poen,
Gorphwys draw i derfyn gofid,
Gyd â'r addfwyn, anwyl Oen;
Ni ddaw tristwch, &c.
Fyth i mewn tros furiau'r nef.
- 6 Yno mi gaf yfed plesier,
Megis dyfroedd gloyw pur,
I'r pererin llefg lluddiedig,
Mewn rhyw wresog anial dir;
Ffynnon bywyd, &c.
Tan y faingc mae'n d'od i maes.

- 7 Mi gaf fwytta rhyfeddodau,
 Sydd yn natur Duw ei hun,
 Ac ymborthi ar ddisgleirdeb
 Creuwr nef yn natur dyn;
 Ca'i yno rador, &c.
 Mewn un awr nag yma byth.

HYMN XXXVII. *Gwedd.*

- 1 **D** Isgleiria foreu wawr,
 'Rol nos o faith barhad,
 Datguddia i mi 'nawr
 Ryw ran o'm hyfryd wlad;
 Lle rhedeg cariad pur i maes,
 Fel môr didrai tros faesydd gras,
 Fel môr, fel môr, &c.
 Fel môr didrai tros faesydd gras.
- 2 Mae dyddiau'r Aipht yn faith,
 Mae'r t'wyllwch yno'n hir,
 A dyrus iawn yw'r daith
 I'r Ganaan nefol bur;
 O dere'n glau a dadglo'r bedd,
 Byrha yr oriau-fy'n-dwyn hedd;
 Byrha, byrha, &c.
- 3 'Rwy'n blino'r funud hon,
 Tan draed pob gelyn cas,
 Mi roddwn fyd o'r bron,
 Am deimlo nerth dy ras;
 Dim ond dy wel'd tros funud awr,
 A'm dod i'n fwy nâ' chongc'rwr mawr;
 Am d'od, am d'od, &c.
- 4 'Rwyf yno wrth fy modd,
 Ond edrych ar dy wedd,
 Fy nghalon galed dodd,
 Wrth brofi o dy hedd;
 Ti wyt fy oll, fy Arglwydd mawr,
 O fewn y naf-ac ar y llawr;
 O fewn, o fewn, &c.

- 5 Am hynny dere 'nawr,
 Ti Iesu aeth a'm bryd,
 O'th lyfoedd teg i lawr,
 I elyniaethol fyd;
 Na'd fi ar wŷr, yma na thraw,
 Arwain bob munud fi yn dy law;
 Arwain, arwain, &c.
- 6 Pan denir fi o'r ffordd,
 Gan elyn is y rhod,
 Yn fuan tyn fi'n ol,
 Yn agos at dy droed;
 Dos â fi mlaen, mac'r rhwystrau'n faith,
 A phell i'r llefsg yw pen y daith;
 A phell, a phell, &c.

H Y M N XXXVIII. *Ffydd.*

- 1 **O**'R Ganaan hyfryd wiw, addawyd i myfi,
 Gartrefle pur fy Nuw uwch y ffurfafen fry;
 Mi ddof, mi ddof, i'r lan ryw awr,
 Er maint fydd am fy nghadw i lawr;
 Er maint, er maint, &c.
 Er maint fydd am fy nghadw i lawr.
- 2 O luoedd uffern faith, er cymmaint yw eich grym,
 Tr'o f'Arglwydd o fy mhlaidd; ni thyccia'ch gallu
 Un olwg syn, un gair o'i lid, [ddim;
 A dyr i lawr eich rhwyfsg i gyd;
 A dyr, a dyr, &c.
- 3 Mi wela'r nef yn awr yn cwympe 'flaen un Duw,
 Fyth-fyth anfeidrol fawr a'm Iesu inneu yw;
 Duw yw efe a'm dwg i 'mlaen,
 Er llid y ddraig ac uffern dân;
 Er llid, er llid, &c.
- 4 Yn ei ryfeloedd 'rwyf, ei ryfel ef ei hun,
 Ac ni's caf yno glwyf tra fyddwyf wrth ei glyn;
 Ei hyfryd air a'm ceidw'n fyw,
 'Does dim orchfyga air fy Nuw;
 'Does dim, 'does dim, &c.

- 5 'Does ofn tan fy mron yn agos attat ti,
Ti gongc'raist ofnau o'r bron ar fynydd Calfari;
Ti faeddaist fyrdd â marwol glwy',
Nid oes ond canu i mi mwy;
Nid oes, nid oes, &c.
- 6 Llawn haleluia mwy i Frenin dae'r a ne',
Ddioddefodd farwol glwy' yn wirion yn fy lle;
O ddedwydd awr! O ddedwydd loes!
Bu'm Duw yn hongian ar y groes,
Bu'm Duw, bu'm Duw, &c.

HYMN XXXIX. *Gweddi.*

- 1 **A** Rglwydd, danfon dy leferydd.
Heddyw yn ei rwysg a'i rym,
Dangos fod dy lais yn gryfach
Nag all dyn wrthsefyll ddim;
Cerdd ymlaen, nefol dân,
Cymmer yma feddiant glân.
- 2 Tyred allan yn dy arfau,
O balasau teg y ne',
Achub bwrcas dy ddigofaint,
Mi ddistrywir onide;
Mawr yw'r llid sy'n y byd,
I gongcwero'm henaidd drud.
- 3 'Rwyf yn credu na's dioddefaist;
Ar y groesbren, farwol glwy',
Tros ryw rai nad o'et yn garu,
Nac yn 'nabod o honynt hwy;
Y mae brad dinaccad,
Yma 'nawr i werth dy waed.
- 4 Dere bellach, dere'n ebrwydd,
Ac anadla'r gwyntoedd cry',
Sydd yn nerthu'r pererinion
I wynebu g'lynion hy;
Yn gwneud grym satan lym,
Mewn munudyn sy'n'd yn ddim.

HYMN XL. *Llawyddiant yr Efyngyl.*

DERE, Jesu, i'r ardaloedd,
Lle teyrnasa tywyll nos,
Na'd fod rhan o'r byd heb wybod
Am dy chwerw angeu loes;
Pa'm bydd poen addfwyn Oen,
Am dano yn eitha'r byd heb fon.

2 Aed i'r dwyrain a'r gorllewin,
Aed i eitha'r India draw,
I fod hoelion dur cadarnaf
Yn ei draed ac yn ei law;
Doed ynghyd eitha'r-byd,
I wel'd tegwch d'wynebpryd.

3 Doed paganiaid yn eu t'wyllwch,
Doed y negroes duu'u lliw;
Doed addolwyr yr eilmod,
Weled tegwch Iesu'n Daw;
Doed pob un, yn gyttun,
Mewn i wleddoedd wedi eu trin.

4 O darfydded Canaaneaidd,
Mwy i drigo yn y wlad,
Na ddoed sylsaf bach o enau
Neb ond am rinweddau'th waed;
Deued llu, heb ddim rhi',
Fyth i ganu am Galfari.

HYMN XLI. *Gawddi.*

1 **T**YRED, Arglwydd, a'r amseroedd,
Mae fy enaid am fwynhau,
Pur dangnesedd heb dymhestloedd,
Cariad hyfryd a didrai;
Gwledd o hedd, tu yma i'r bedd,
Nid oes ond dy blant a'i medd.

2 Rho i mi arwydd cryf difigl,
Heb amheuaeth ynddo ddim,
Gano beth fo arna'i'n eistan,
Dy fod di yn Briod im';

Gwel'd fy rhan ddeil i'r lan,
Ymhob brwydr, f'enaidd gwan.

- 3 Nid all dim o'r 'storom danbaid,
Nid all dim o'r gwyntoedd cry',
Guro lawr yr enaid egwan,
Welo ei drysor ynot ti;
Teimlo'th heddd, gwel'd dy wedd,
Gongc'ra angeu tu yma'r bedd.
- 4 Mi a'r hyd fy ffordd yn ddiddig,
Mi a'r hyd fy ffordd yn hy,
Teithia i'r anial mewn gorfoledd,
O hyd golwg attat ti;
Dy eiriau di, melus, cu,
Sydd yn ddigon i myfi.
- 5 Pan y collwyf wel'd dy wyneb,
Pan anghofwyf waed dy groes,
Dyna yn dyfod fel y diluw,
Dywyll, anial, ddyrus nos;
Gradd o ffydd wedi'n fydd
Dawel dêg yu d'od a'r dydd.

HYMN XLII. *Nefoedd.*

- 1 **D**ACCW 'r ardal nefol hyfryd,
Pwrcas poen a gwaed fy Nuw,
Gwlad mae hiraeth yn fy nghalon,
Am fod heddyw ynddi'n byw;
Lle nad oes poen na loes,
Nac un cystudd chwerw croes.
- 2 Hawddsyd eilwaith ar ol hawddsyd,
I fy'n gorwedd yn y bedd,
Ac yn canu tu hwynt i ofid
'Nawr ynghanol gwlad o heddd;
Llawenhau yn ddidrai,
Wedi anghofio eu poen a'u gwaed.
- 3 Mae myfyrio ar fy ngartref,
Mae myfyrio ar dy fy Nhad,
Wedi'm gwneuthur i ddiflasi
Ar bleferau cig a gwaed;

Does i gyd yn y byd,
Ond rhyw beth na leinw-mhryd.

Nid yw'r ddaear a'i thryforau,
Eilw ei phlant yn werthfawr iawn,
Ddim yn abl llanw nghalon,
Na'm digoni byth yn llawn;
Draw i'r bedd, mae fy hedd,
Gyd â Mhrynwr hardd ei wedd.

H Y M N XLIII. *Yr Arglwydd yw fy Nerth.*

IESU, nid oes ond dy allu,
Iesu, nid oes ond dy rym,
Attal f'enaïd tros funudyn
Bechu yn dy erbyn ddim;
Rhoddion rhad gwerthfawr waed,
Wna im' sefyll ar fy nhraed.

Mi a grwydrwn draw i'r dwyrain,
Mi a grwydrwn draw i'r de',
Oni b'ai'r golofn dân fy'n arwain,
Llewyrch hyfryd pur y ne';
Fe bia'r clod, byth erioed,
Iddo gyfarwyddo'm troed.

Dyma brofedigaeth heddyw,
Daccw brofedigaeth ddo',
Fuasai yn fy llithro'n fuan,
Oni buasai ei Ysryd 'o;
Mae ei ddawn, distaw iawn,
Yn fy nghadw foreu a nawn.

Weithiau fe ddyd ei ragluniaeth,
Weithiau dyd ei hyfryd ras,
I fy ngwarchod a fy nghadw,
Rhag fy chwantau ffaidd, cas :
Boed fy nghân iddo'n lân,
Pan el daear fawr yn dân.

H Y M N XLIV. *Neu yr Ail Ran.*

IESU ei hunan yw fy mywyd,
Iesu'n hongian ar y groes,
Y tryforau mwya' feddaf
Yw ei chwerw angyelu loes;

- Gwagder annherfynol ydyw
Meddu daear, da, na dyn,
Colled ynnill pob peth arall,
Os na 'nillir di dy hun.
- 2 Dyma ddyfnder o drysorau,
Dyma ryw anfeidrol rodd,
Dyma wrthddrych ge's o'r diwedd,
Ac sydd hollol wrth fy modd;
Nid oes fyched arna'i mwyach
Am drysorau gwag y byd,
Pob peth gwerthfawr a drysorwyd
Yn fy Mhrynwr mawr ynghyd.
- 3 Mi orphwysaf f'enaidd bellach,
Ar yr annherfynol 'Stor,
Ac mi ganaf yn y dymhestr,
Ar y Graig sydd yn y môr;
Dyma'r man na feiddia satan,
Uffern ddwfn, fawr, a'r bedd,
Er eu dyfais faith a'u rhuad,
I derfysgu dim o'm hedd.
- 4 'Nawr mi ddringais uwch y gwyntoedd,
Wedi bod mewn 'stormydd mawr,
Dinas noddfa ge's o'r diwedd,
Mewn ardaloedd uwch y llawr;
Gobaith cadarn patriarciaid,
Craig yr Oesoedd gynt y fu,
Wnaeth yr arfaeth faith ddiiddechreu
'Nawr sy'n fywyd i myfi.

HYMN XLV. *Gwaboddiad.*

- 1 **D**EUED pechaduriaid truain
Yn finteioedd mawr ynghyd;
Deu'd ynysoedd pell y moroedd
I gael gwel'd dy wynebpryd;
Cloffion, deillion, gwiwedigion,
O bob enwau, o bob gradd,
I Galfaria un prydnhawn-gwaith,
I wel'd yr Oen sydd wedi'i ladd.

- 2 Daccw'r Nefoedd fawr ei hunan
 'Nawr yn diodde' angeu loes,
 Daccw Obaith yr holl ddaear
 Heddyw'n hongian ar y groes;
 Daccw Noddfa pechaduriaid,
 Daccw'r Meddyg, daccw'r fan
 Caf fi wella'r holl archollion
 Dyfnion fy ar fy enaid gwan.
- 3 Daccw'r unig Feddyginiaeth
 Gadarn i druenus ddyn,
 Mae pob gobaith wedi darfod
 Maes o hono ef ei hun;
 Trwm a llwythog yw fy meichiau,
 Poen euogrwydd sydd yn fawr,
 Nid oes fan ond pen Calfaria
 Galla'i ddodi mhen i lawr.
- 4 Mi ni's galla'i wneud fy hunan,
 Ddyddiau meithion ronyn well,
 Hen egwyddor yn fy enaid
 Beunydd sydd am fyn'd ymhell;
 Nid oes dim ond i ti faddeu,
 Gwneud yr Ethiop dû yn wyn,
 Wna i'm henaidd gofio'th angeu
 Poenus ar Galfaria fryn.

HYMN XLVI. *Gwaed y Groes yn erbyn Osu.*

- 1 **W**EL, ymgysura 'nawr,
 Fy enaid eiddil gwan,
 Sy'n cwrddid bob yr awr
 A rhwystrau ymhob man;
 Mae Duw o'm tŷ, caf cyn bo hir
 Wel'd fy meiau yn colli tir, &c.
- 2 Ni chollwyd gwaed y groes
 Erioed am ddim i'r llawr,
 Ddioddefwyd angeu loes,
 Heb ryw ddibenion mawr;
 A thyma oedd ei amcan ef,
 I'm dwyn o'r byd i deyrnas nef, &c.

3 Ffoed euogrwydd bellach ffwrdd,
Doed heddwch yn ei le,
Ac na ddoed ofnau i'm cwrdd,
Dim ond awelon ne';
Pwrcas y gwaed anfeidrol ddrud,
Rho hyn yn fuan i mi gyd, &c.

4 Na'd i mi garu mwy
O'r pechod drwg ei ryw,
Y pechod roddodd glwy'
I Mhrynwr a fy Nuw!
Na'd i mi garu dim ond ti,
O'r ddae'r i eitha'r nesoedd fry, &c.

HYMN XLVII. *Yr Arglwydd yaw fy Nerth.*

1 'D OES oddi mewn i mi i gyd,
Ond beiau mawr eu grym,
Rhaid i mi gael dy haeddiant drud,
Neu ynteu fod heb ddim,
Neu ynteu fod heb ddim.

2 Y dyledswyddau goreu eu rhyw,
Twyllodrus y'nt a gwan;
Ac nid oes ond anfeidrol Dduw
A all fy nghodi i'r lan, &c.

3 Mi friwais addunedau mawr,
Amserau maith heb ri',
Ac nid oes gyffur gennyf 'nawr
Mewn dim ond Calfari, &c.

4 Pa'm *trystaf* fi fy nghalon mwy,
A'm denodd i yn llyn?
Gwell gennyf *drysto* yn y clwy'
Rowd ar Galfaria fryn, &c.

5 Boed gorsedd gras yn rhydd i mi,
Tan bob euogrwydd llym,
Fel gallwyf orfoleddu'n hy
Ar elynion mawr eu grym, &c.

HYMN XLVIII. *Neu yr Ail Ran.*

1 **Y**N fuan tyr'd ymlaen, fy Nuw,
Mae ynnot nerth a grym didrai,
Na'd y gelynion o unrhyw
Fyth arna'i lawenhau, &c.

2 Mae anghrediniaeth fel y môr,
A meiau yw eu sail,
Yn gwneuthur uffern fawr a'r bedd
I'm curo i bob yn ail, &c.

3 A minneu wela' ngongcwest fry
Yn gongcwest hyfryd iawn,
Ynnillwyd gynt ar Galfari
Yn rhyfedd un prydnhawn, &c.

4 Mae angen'r groes yn awr yn hy,
Yn pledio tros y gwan;
Ac angen fy Iachawdwr cu
Yn unig gwyd fi'r lan.

HYMN XLIX. *Neu y Drydedd Ran.*

1 **W**EL, fenaïd, gorfoledda mwy,
Tr'o f'Arglwydd mawr yn Dduw,
Mae'r gair a dd'wedo yn llawer mwy
Nâ phechod o unrhyw,
Nâ phechod, &c.

2 Tan bob cystuddiau fwy a mwy,
Rhuadau cnawd a byd,
Mae digon nerth mewn-marwol glwy',
I'w briwo hwy oll ynghyd, &c.

3 Awdwr y cariad sy'n parhau,
Na welir fyth o'i fath,
Sydd ddigon abl fy rhyddhau,
O bob rhyw garchar caeth, &c.

4 'Does gennyf mwy ond Duw yn Dad,
Yn erbyn pob rhyw wae;
'Does gennyf ond ei gariad rhad,
Yn sylfaen i barhau, &c.

HYMN L. *Congwest Ofn.*

- 1 **F**'Enaid egwan paid ac ofni,
 Bod rhyw ddrygau mawr gerllaw,
 Ofni gwyntoedd oer y gogledd,
 Ofni gwynt y dwyrain draw;
 Ofni'r, cwbl, &c.
 Ac heb achos ofni'n bod.
- 2 Newydd mawr, a newydd llawen,
 Newydd gwir, a newydd rhad,
 Sy'n marchogaeth ar y cwmwl
 Goleu draw o dŷ fy Nhad:
 Fe faddeuwyd, &c.
 Beiau rif y fer i mi.
- 3 Os daw gw'radwydd, os daw gofid,
 Trwy ragluniaeth bur fy Nuw;
 Hynny fyth ni ladd fy enaid,
 Cadw nghalon wna fe'n friw;
 Bydd ei fflangell, &c.
 Yn y diwedd fel y gwin.
- 4 Os rhaid i mi gael blynyddau
 O'r cystuddiau gwaetha'u rhyw,
 Am funudau bach o blefer
 Ge's i dorri deddf fy Nuw,
 Mi ddof allan, &c.
 Fel yr aur y feithfed dydd.

HYMN LI. *Neu yr Ail Ran.*

- 1 **M**I foddlonaf, doed a ddelo,
 Os ca'i wel'd yr happus awr,
 Trwy ryw foddion crai neu chwerw,
 I fy mhechod fyn'd i lawr;
 Digon boddlon, &c.
 Congc'ro bai trwy ddwyn y groes.
- 2 Mi weddiais fil o weithiau,
 Am orchfygu pechod cas,
 Ac er gweddi, ac er gofid,
 Pechod oedd yn cario'r maes;

Rhaid cyttuno, &c.

O nef ac uffern ladd fy mai.

3 Fe gawd croesau lle ni phechwyd,

Pa'm gwrth'neba innu'r groes?

Fe ga's Creuwr nef ei hunan

Ar Galfaria angeu loes;

Yr un llwybrau, &c.

Rhaid im' gerdded ag efe.

4 Groesaw, bellach, wrth a ddelo,

Y mae gennyf loches gref,

Er im' golli'm ffryns anwylaf,

Cholla'i ddim o heno ef;

O gystuddiau! &c.

Mwy nâ chwi yw cwmp'ni'm Duw.

5 Boed fy lloches mewn lluesty,

Heb gysuron o unrhyw,

B'wyf yn warth o'r de' i'r dwyrain,

Rhwng gelynion cas fy Nuw;

Darfu gofid, &c.

Ond yn unig dy fwynhau.

HYMN LII. *Ffydd yn congwero Angu.*

1 **N**ID wy'n ofni tir y bywyd,
Hwnnw ngartre' hyfryd yw;

Ond 'rwy'n ofni y gagendor

Fawr sydd rhwng y marw a'r byw;

Afon ddwfn ydyw angeu,

Rhyngwyf sydd a thi fy ngwlad;

Tonnau y'nt sydd raid myn'd trwyddynt,

Maes o'r byd i ddy fy Nhad.

2 Mi anturiaf, rhaid yw cynnyg

Morio-tonnau, er maint eu grym,

Na fuais etto er pan ganwyd,

Yn fath donnau mawrion ddim;

Gallu'r nesoedd fawr ei hunan

Ddeil fy enaid llefsg i'r lan,

Gras yn marw ar Galfaria

Ydyw noddfa'm hyspyd gwan.

- 3 O bob enw ymhlith dynion,
 Dyna'r enw goreu gyd,
 Duw tan hoelion ar y croesbren!
 Yno'n marw tros y byd!
 Gwaed yn llifo ar Galfaria!
 Môr o haeddiant! môr o hedd!
 Os oes dim a saif i fynu,
 Saif yn erbyn anghau a'r bedd.
- 4 Ofni'r wyf, ac etto canu,
 Canu wrth feddwl am y dydd,
 Tan ymdrech i ag anghau creulon,
 Yr a pob cadwyn gref yn rhydd;
 Cyll pleierau yn lân eu gafael,
 Os bydd anghau'n gongc'rwr mawr,
 Os y bedd ga'r fuddugoliaeth,
 Fe gwmpych pechod ynte' lawr.
- 5 Cyll y pechod hwnnw ei afael,
 Fynnai fryspryd tan ei droed;
 Hwnnw barodd i mi riddfan
 Lawer cant o weithiau erioed:
 Diwedd caru unrhyw blefer,
 Dechreu hyfryd haf o hedd,
 Pan bo anghau'n gorfoleddu,
 Ac yn chwerthin ar y bedd:

HYMN LIIL. *Neu yr Ail Ran.*

- 1 **M**I af heibio i'r creadur,
 'Does ond gwagedd ynddo gyd;
 Twyll a golwg heb ddim sylwedd
 Yw a welais yn y byd:
 Daccw'r unig wlad o sylwedd,
 Draw i'r brynniau man lle mae,
 Afon bywyd fel y grisial,
 Faesydd gras yn dyfrhau.
- 2 Ti dy hunan wy'n ymosyn,
 Ynot ti mae heddwch llawn,
 Ynot ti caf fod yn ddedwydd,
 Ynot ti yn hyfryd iawn:

Nid oes ofn i'r fawl dy garo,
I dy garo nid oes gwae,
Fe gaiff pob rhyw dristwch chwerw
Iddynt droi yn llawenhau.

- 3 Fe euogrwydd fydd yn danllyd,
Mawr ei bwys a mawr ei rym,
Nid yw'm dyledswyddau pennaf
I sefyll yn eu herbyn ddim;
Gwaed yn llifo ar Galfaria
Yn unig a'i gostega ef,
Rhaid i'm henaid redeg yno,
Neu *resolfo* colli'r nef.

- 4 Tros bechadur buost farw,
Tros bechadur ar y pren
Y dioddefaist hoelion llymion,
Ne's it' orfod crymmu'th ben:
D'wed i mi, ai mi oedd hwnnw
Gosfodd cariad rhad mor fawr?
Marw tros un bron a suddo
Yn Gehenna boeth i lawr!

- 8 Arglwydd, rhaid i mi gael bywyd,
Mae fy meiau yn rhy fawr,
Fy euogrwydd fydd yn gyd-bwys
A mynyddau mwya'r llawr!
Rhaf faddeuant, gwawria bellach,
Gwna garcharor caeth yn rhydd,
Fu'n ymdreiglo mewn tywyllwch,
'Nawr i weled goleu'r dydd.

HYMN LIV. *Gweddi.*

- 1 **A** Raid im' rodio anial dir,
Trwy 'stormydd a thymhestloedd hir?
Nid ofna'i ddim, doed dydd, doed nos,
Yng olwg hyfryd gwaed y groes;
Golwg, golwg, golwg, golwg,
Yng olwg hyfryd gwaed y groes.
- 2 Ni faif y gelyn mwya'i rym
Yn erbyn pen Calfaria ddim;

Ac ar Galfaria hyfryd mwy,
Yw'r unig fan congwera'i hwy;
Unig, unig, &c.

3 Gwnaeth pechod i mi lyfrhau,
Fe rwystrodd pechod fi'th fwynhau;
Mewn dudew nos 'rwy'n disgwyl dydd,
I'th gariad wneud fy nhraed yn rhydd;
Gariad, gariad, &c.

4 Pa ham caiff nwydau'm nattur gref,
I attal awel bur y nef?
Mae gradd yn well o'th gariad drud,
Nâ'r ddaear fawr a'r nef i gyd;
Ddaear, ddaear, &c.

5 Ni fedd y dwyrain faith nâ'r de',
Bleserau fel pleserau'r ne'?
Mae môr didrai mewn marwol glwy',
S'heb ddechreu ac heb ddarfod mwy;
Ddechreu, ddechreu, &c.

6 Rho i mi brawf o'th gariad drud,
I'r sawl a fynnech dyro'r byd;
Dy gwmp'ni dry, mewn munud awr,
Y ddaear megis nesoedd fawr;
Ddaear, ddaear, &c.

HYMN LV. *Tlodi.*

1 **Y**R wy'n teimlo'm nerth yn pallu;
Nid yw'm ffydd ond hedyn gwan,
Rhaid i mi gael mwy o allu,
I ddringo'r 'nialwch mawr i'r lan;
Y mae'r tân sydd yn fy yspryd,
Yn gwrthwynebu'r nefol rodd,
Ac yn gwneud fy enaid ochain,
Am anseroedd wrth ei fodd.

2 Nid oes le gyfodi'r 'storom,
Ond yng nghlwyfau pur fy Nuw,
Gwyntoedd uffern sydd greulonach.
Nâ dyledswydd o unrhyw;

Mae euogrwydd dû mor ddwfn,
Mawr ei floeddiad, mawr ei boen,
Nad oes is y nef ddistewa,
Onid gwaed yr addfwyn Oen.

- 3 Oni fydd it' oichi'm henaïd
A dy waed, mi gwympa'n awr,
Heb dy waed 'rwyf bob munudyn
Eifoes obry ar y llawr;
Nid wyf fi yn erbyn uffern
Ehang fawr, ond gwaelaf ddyn,
'Rwy'n diffygio ddim ond meddwl,
Oni ddeli di fi'th hun.

HYMN LVI. *Neu yr Ail Ran.*

- 1 SAITH o weithiau, ol a gwrthol,
Torrais dy orch'mynion glân,
Saith adduned fawr a wnaethum
I ymgadw rhag y tân;
Yn y dyfnder ce's i gyntaf
Wel'd dy wridog wyneb gwyn,
Oni buasai fflam euogrwydd
Ddaethwn fyth i Sion fryn.
- 2 Fe wnaeth pechod, fe wnaeth uffern,
Fe wnaeth tywyllwch dudew'r nos,
Im' roi naid trwy ddyledswyddau
Meirwon, llesg, at waed dy groes;
Ar fin uffern ce's i 'r nefoedd,
Ac yn angeu ce's i fyw,
Yn nharanau mynydd Sinai
Gyntaf de's i gwrdd â'm Duw.
- 3 Mellt a tharan, mwg a chenllysg,
Oedd euogrwydd i mi'r pryd,
De's i wel'd maddeuant pechod,
Fil o weithiau yn fwy nâ'r byd;
Gwnaf, mi gofia'r oriau hynny,
Oriaufy mhriodas y'n',
Pan ddaeth Creuwr nef a daear
At bechadur gwaelaf un.

H Y M N LVII.

1 **D**RAW mi wela'r nos yn darfod,
 Draw mi wela'f oleu llawn,
 Yn disgleirio tros y brynniau,
 Gyd â llewyrch hyfryd iawn:
 Ffy gelynnion pan ddel goleu,
 Ni all pechod, er ei rym,
 A'i holl wreiddiau yn fy natur,
 Sefyll haul cyfiawnder ddim.

2 Daw i ben, aed byd yn ulw,
 Bob rhyw air a dd'wedo Nhada,
 Sathrir satan, fathrir anghu,
 Sathrir uffern tan fy nhraed;
 Buddugoliaeth ddaw o'r diwedd,
 A phan ddel melusa fydd,
 Mil o fwyddau gyd â'm Harglwydd,
 Nid yw ragor ddim nâ dydd.

3 Yn y rhyfel mi arosaf,
 Yn y rhyfel mae fy lle,
 Boed fy ngenau wrth y ddaear,
 Boed fy llygaid tu a'r ne';
 Doed y congwest pryd y delo,
 Disgwyl wrth fy Nuw a wnae,
 Ne's o'r diwedd wel'd yn trengu
 Pechod ac oedd bron fy lladd.

H Y M N LVIII.

1 **M**A E enw Calfari,
 Fu gynt yn w'radwydd mawr
 Yng olwg f' enaid cu,
 Yn fwy nâ'r nef yn awr;
 O ddedydd fryn! sancteiddiaf le!
 Dderbyniodd ddwyfol waed y ne'.

2 'Rwy'n caru'r hyfryd awr,
 Mi gara'r hyfryd le,
 Mi garaf bren y groes,
 Orweddodd arno se;
 Dyma fy Nuw, dyma fy mhen,
 Ac oll a fedda'i ar y pren.

Ffarwel deganáu'r byd,
 Mae'ch blodau hyfryd iawn
 Oll yn diflannu 'nghyd,
 Ar Galfari brydnhawn;
 Mae dâ, mae dyn, er maint eu grym,
 Yng wŷdd y groes yn myn'd yn ddim.
 Na thawed tafod saint,
 Na laefed nefol dân,
 Ond canu fyth am fraint,
 Calfaria yn y blaen;
 Aed fwn ei glod i maes o law,
 O'r India hyn i'r India draw.

H Y M N LIX.

- 1 **M**AE'r faner fawr ymlaen,
 Ei efengyl ef yw hon;
 Mae uffern lawn o dân
 Yn crynu 'nawr o'i bron;
 Hi gwymp, hi gwymp, er maint ei grym,
 O flaen fy Iesu 'dyw hi ddim.
- 2 Fe bwyfa hoelion dur,
 Fe bwyfa coron ddrain,
 Ar goryn Brenin nef,
 Euogrwydd mwya' rhai'n;
 Rhyfeddod fil, dewch gwelwch hyn,
 Y mwyaf dû yn fwyaf gwyn!
- 3 Caned a welodd wawr
 Yn codi o'r t'wyllwch dû,
 Caned a brofodd flas
 Grawn swppiau'r Ganaan fry;
 Ni ddewn, ni ddewn, i Sion fryn,
 Er maint yr holl anialwch hyn.
- 4 Na lyfrhaed ein ffydd,
 Mae'n ffydd fel colofn dân,
 A blannodd Brenin nef,
 I'n harwain yn y blaen;
 Mi wela'r wlad, mi ga'i mwynhau,
 Lle peru'm heddd heb drangc na thrai.

- 5 O ffynnon fawr o heddi!
 O anchwiliadwy fôr!
 Sy'n cynnwys ynddo ei hun
 Rhyw annherfynol 'stor!
 Ti bia'r clod, wel, cymmer ef,
 Trwy'r ddaear, uffern fawr a'r nef.

H Y M N LX.

- 1 **O** Gwranddo, nefol Oen,
 Riddfannau'r gwael ei lun,
 Sydd tan ryw ddwfn boen,
 Yn d'ryfu yntho ei hun;
 Gelynion fil bob awr o'r dydd,
 O mewn, o maes, fy nghuro i fydd.
- 2 Mae nerthoedd mawr fy Nuw,
 A'i nerthoedd yw ei ras,
 Yn llawer trech eu rhyw,
 Nâ'm beiau cyndyn cas;
 A pheraroglau Sion fryn,
 A'm dal i yn yr anial hyn.
- 3 O ddedwydd wych brydnhawn,
 Pan seinio'r nef i maes,
 Trwy udgorn peraid iawn,
 Fuddugoliaethau gras;
 Telynau aur yn canu'n un,
 Effeithiol gongwest Mab y Dyn.

H Y M N LXI.

- 1 **W**EL, bellach tyr'd ymlaen,
 Nac ofna f'enaidd mwy,
 Llai grym sy'n uffern dân,
 Nâ dwyfol farwol glwy';
 Mae'r dwyfol waed a gollodd ef,
 Yn ucha'i bris o fewn i'r nef.
- 2 Distewch elynion mwy,
 Rhowch le tu â phen fy nhaith,
 Chwi roisoch i mi glwy',
 Disymmwth lawer gwaith;
 Ymlaen, ymlaen, mae'm trysor drud,
 Tu hwnt i derfyn eitha'r byd.

O fewn Caerfalem lân,
Mi welaf-fyrdd o saint,
Wedi dihengu 'mlaen,
Tros frynniau mawr eu maint;
Dilynaf ol y dyrfa hon,
Er dw'r, a than, a llif, a thon.

Pe duai'r wybr wen,
Mi gana' o hyn i maes,
Tr'o tafod yn fy mhen,
Am effaith hyfryd ras;
Pa ofn mwy, mae'r cwmmwl tân
A'r niwl y nos yn ledio 'mlaen.

H Y M N LXII. *Gweddi.*

TYRED, Arglwydd, i'r anialwch
Yma buost ti o'r blaen,
Arwain bererin llesg difedr
A dy golofn niwl a than;
Dal fy yspryd fy'n llewygu
Gan ryw ofnau o bob man,
Yn dy allu'r wyf yn gadarn,
Heboist ti nid wyf ond gwan.

2 Wrth dy orfedd bydd fy nhrigfan,
A dy orfedd unig yw,
Od oes dim tu yma i aneu,
Wna fy enaid marw'n fyw;
Pechod, gofid, ac euogrwydd,
O bob natur, o bob gradd,
Syched am gael teimlo'th heddwch,
Sydd yr awr hon bron fy lladd.

3 O-drugaredd pen Calfaria!
Sydd yn llawer lled nâ'r byd!
Yma'n unig mae fy ngobaith,
Sefyll mewn anfeidrol lid;
'Rwy'n ymwadu oll a fedda'i,
Ac yn addef fedda'i ddim;
Iesu ei hunan yw fy haeddiant,
Iesu ei hunan yw fy ngrym.

H Y M N LXIII.

- 1 **M**I welaf draw o bell,
Baradwys hardd ei gwedd;
A phrennau lawer gwell,
Yn perarogli hedd;
O hyfryd wlad, tu draw bob gwae!
Gwynfyd ga'i heddyw dy fwynhau!
- 2 Mae'r byd ac uffern fawr,
A nghalon gas yn un,
Yn ceisio'm sugno i lawr
Yn hollol atto ei hun;
Fy Nuw, fy Nuw, fy'n dal y gwan,
Rho nerth i'm henaidd ddringo i'r lan.
- 3 Fe laefa'r 'storom fawr,
Fe laefa'r awel gref,
Pan ddelo gair i lawr
O'i sanctaidd enau ef;
Duw yw efe, os ef a bair,
Cwypmp nef ac uffern at ei air.
- 4 Bwytfilod rheibus iawn,
Sy'n bwytta'r egin gwan,
O foreu hyd prydnhawn
Yn rhwystro'm gras i'r lan;
I'r lan mi ddof i'r gwledydd draw,
Mae'm Iesu'n 'maffyd yn fy llaw.
- 5 Melusach tŷ fy Nhad,
Ar ol y 'storom gref,
Pa fwyaf croesau ga'd,
Mae'n hawfach gado tref;
O hyfryd wel'd fydd yn y man,
Pob bryn a ddringais i i'r lan!

H Y M N LXIV.

- 1 **I**ESU, Iesu, 'rwyd ti'n ddigon,
'Rwyd ti'n llawer mwy na'r byd,
Mwy trysorau sy'n dy enw,
Na thrysorau'n India gyd;

Oll yn gyfan, &c.

Ddaeth i'm meddiant gyd â'm Duw.

2 Y mae gwedd dy wyneb grasol,

Yn rhagori lawer iawn,

Ar bob peth a welodd llygad,

Ar hyd wyneb daear lawn;

Rhosyn Saron, &c.

Ti yw tegwch nef y nef.

3 Tarian gadarn yw dy enw,

Pan bo'r gelyn yn nesa,

Angeu ei hunan sydd yn ofni,

Angeu sydd yn llyfrhau,

Ti gongcweraist, &c.

'Does ond canu 'nawr i mi.

4 Ni's gall fy enaid, er ei gyrraedd,

Fyth i geisio cyrraedd mwy

Nag sydd wedi ei roi ynghadw

Yn y dwyfol farwol glwy' ;

Cariad perffaith, &c.

Nad oes terfyn iddo'n bod.

5 Dyma'r *beger* gyfoethogwyd,

A'r carcharor wnaed yn rhydd,

Ddoe oedd yn y pydew obry,

Heddyw yma'n canu'n rhydd;

Nid oes gennyf, &c.

Ddim ond diolch tra fwy'i byw.

H Y M N LXV.

1 **I**ESU, gwyddost fy nghystuddiau,

'Rwyt ti'n rhifo bob yr un,

Pob rhyw w'radwydd, pob rhyw groefau,

Ti dioddefaist hwynt dy hun;

Dal fi fynu, &c.

Man bo meichiau fwyaf trwm.

2 Ti, fy Arglwydd, a'm cenhedlaist,

Gwaith dy fysedd wyf i gyd,

Pob gwythien fach, pob asgwrn,

Riswyd yn dy arfaeth ddrud;

Cod fi fynu, &c.

Nid wy'n abl heboft ddim.

3 Cofia'th boenau ar Galfaria,

Cofia i ti gario'r groes,

Cofia gur yr hoelion llymion,

Cofia'th chwerw angyu loes;

Rho i mi heddwch, &c.

Rho i mi nefoedd er eu mwyn.

4 Er dy fod di heddyw'n eistedd,

Yng ogoniant nef y nef,

Mewn goleuni mor ddisgleiried,

Na ellir nefu atto ef;

'Rwyf ti'n edrych, &c.

Ar dy anwylaf yn y byd.

5 Dyma'th gariad, dyma'th briod,

Heddyw yn griddfan o dy flaen,

Tros ein henaid y dioddefaist

Boenau megis uffern dân;

Ti yw'r cwbl, &c.

Heddyw feddwn yn y byd.

H Y M N LXVI.

1 **D** Atguddiwyd dirgelion i maes,

Dirgelion cuddiedig i'r byd,

Meddyliau trugaredd a gras,

I'r pennaf pechadur i gyd;

A glowd mewn addewid fydd gref,

Na welir fyth-fythoedd eu hail,

O ddyfnder y ddaear i'r nef,

Mor gywir, mor sicr eu fail.

2 Fe'm boddwyd mewn syndod yn lân,

Wrth chwilio eu natur hwy maes,

'Does angel na seraph a gân

Am ddyfnder anorphen ei ras;

Pwy bwysa ei ddioddefaint ar bren?

Pwy bwysa lawn haeddiant ei loes?

Tr'o tafod yn chwareu'n fy mhen,

Mi ganaf am gongcwest ei groes.

'R anrhydedd, a'r gallu, a'r clod;
 Y moliant a'r parch yn gyttun,
 O'r nesoedd i'r ddaear gaiff bod
 Yn gyfan i'm Harglwydd ei hun;
 Aed fwn dy farwolaeth i maes,
 O'r dwyrain luofog i'r de,
 Helaethed terfynau dy ras,
 Mor belled ag cyrraedd y ne'.

H Y M N LXVII.

- 1 **E** Nnynnaist ynwyf dân
 Berffeithiaf dan y nef,
 Na's gall y moroedd mawr
 I ddiffodd 'mo hono ef;
 Mae'th lais, mae'th wedd, mae gwel'd dy waed,
 Yn troi ngelynion tan fy nhraed.
- 2 Mae caru Mhrynwr mawr,
 Mae edrych ar ei wedd,
 Y plefer mwyaf 'nawr
 Sy gael tu yma i'r bedd:
 O gariad rhad! O gariad drud!
 Sydd fil o weithiau'n fwy nâ'r byd.
- 3 Wel, dyma'r gwrthddrych cun,
 A thyma'r awr a'r lle
 Cysegra i fy hun
 Yn gyfan iddo fe;
 Ffarwel, ffarwel, bob eilun mwy,
 Mae cariad Iesu'n drech nâ hwy.

H Y M N LXVIII.

- 1 **A** Rglwydd, dere â'r newyddion,
 Sydd yn gweithio llawenhau,
 Ac aed heibio'r noswaith dywyll
 O och'neidio a thristau,
 I mi'n glir wel'd y tir,
 Brynwyd trwy ddioddefaint gwir.
- 2 Gad i'm henaid landio yno,
 Y mae'r tonnau'n-fawr eu grym,

Ac ni all fy enaid ofnus
Ddala eu pwyfau anferth ddim;
Dy angeu drud, tr'wy'n y byd,
Fydd fy nghysur oll i gyd.

3 O na welwn goppa'r brynniau,
Lle mae fy anwyl i yn byw,
'Rwyf yn caru'r gwynt fy'n 'hedeg
Tros fy Nghanaan hyfryd wiw;
Fedd y llawr ddim yn awr
Leinw lle fy Arglwydd mawr.

4 Mae pleserau o bob rhywiau,
Yn rhy brin i lanw'r man
Gym'rodd Tywysog mawr y bywyd,
Er ei enw, iddo'n rhan;
Dâ a dyn yn gyttun,
Mae e'n gan-mil mwy ei hun.

HŶMN LXIX. *Neu yr Ail Ran.*

1 **R**WYF fi heddyw'n teimlo undeb,
A'r rhai fydd yn lludw mân,
Mwy nâ'r rhai wy'n wel'd yn 'hedeg
Ar adeinydd rhwyfsg ymlaen;
Yr un wedd, yn y bedd,
Ca'i fod gyd â hwynt mewn hedd.

2 Foru daw yr oriau i'm galw,
Foru rhaid i'm cnawd lesgau,
Foru rhaid i'm gras ennynnu,
Ac i'm hegwan ffydd gryfhau;
F'enaid cân, tyr'd ymlaen,
Gad dy hen drigfannau'n lân.

3 Tros ryw ddyddiau byr dibleser,
De's i'r ddaear i gael lle,
Dyddiau i'm temtio a'm haddfedu
I drigfannau pur y ne';
Gwynfyd ddaw maes o law,
Ar y brynniau'r ochr draw.

4 Daccw gariad fel yr ason,
Daccw, heddwch fel y llif.

Wedi mrodyr gael ei feddu,
 Brodyr anwyl fwy nâ rhif;
 Gyd â hwy caiff fod mwy
 F'enaïd heb na briw na chlwy'.

H Y M N LXX.

- 1 **H**EDDYW yw'r dydd 'rwy'n ofni fyrthio,
 Dieu heddyw yw efe,
 Etto sefyll 'rwyf er gwanned,
 Trwy awdurdod mawr y ne';
 'Rwyf yn credu, &c.
 'Raf er ofni i ben fy nhaith.
- 2 Y mae yn y gair lefaraiſt,
 Fwy o fywyd, fwy o ras,
 Nag fy o rym yn uffern dywyll,
 A'i byddinoedd cyfrwys cas:
 Dywed fillaf, &c.
 Dyna'r nef yn cario'r dydd.
- 3 Mi ddisgwyliaf, doed a ddelo,
 Deued boreu, deued nos,
 Deued corwynt, deued tymeſtl,
 Ne's cael teimlo gwaed y groes;
 Gwel'd dy glwyfau, &c.
 Yw'r ddedwyddaf awr i mi.
- 4 Hyn yw'm neſoedd, hyn yw'm hawddfyd,
 Yn nhymheſtloedd oer y byd,
 Caf fy nal fyn'd tros y brynniau
 Stormus, wel'd dy wyneb-pryd;
 Fe a heibio, &c.
 Sw'n y dymestl a'r gwynt.

H Y M N LXXI.

- 1 **D**ACCW uffern yn ei harfau,
 Dyma bechod yn ei rym,
 Dyma fy ofnau innu'n bygwth,
 Na alla'i eu congwero ddim;
 Gallu'r neſoedd, &c.
 Tyr'd i wared, dyma'r awr.

- 2 Dadrys rwydau fydd heb rifo,
Wedi eu tannu draw o mlaen;
Llosg pob defyn sy'n fy rhwymo,
A dy ddwyfol nefol dân;
Gwna i garcharor, &c.
Heddyw gael ei draed yn rhydd.
- 3 Dyfg y galon drist i chwerthyn,
Dyfg y mudan seinio cân,
Dyfg yr ofnus gwan i gludo
Uffern fawr i lawr o'i flaen;
Dod wylofain, &c.
Yn ganiadau Calfari.
- 4 O na roi'r winwydden hyfryd
Beth o'i ffrwythau i lawenhau.
Enaid flinodd gan och'neidio,
Enaid flinodd gan dristau;
Deued bellach, &c.
Deued blodau, deued haf.
- 5 Llais y durtur deu'd i lonni
Rhai na cha's ond gaua' erioed,
Mi yr hwn ag fydd yn methu
Cael fy meiau tan fy nhroed;
Attal, Arglwydd, &c.
Angeu ne's cael gweled dydd.
- 6 Pe cawn gredu i ti farw,
A dioddef yn fy lle,
Ac i ti bwrcafu trigfan
I fy enaid yn y ne',
Byth ni phwyfwn, &c.
Faint fy ngofid, faint fy ngwae.

H Y M N LXXII.

- 1 **D**YMA'r pechod fydd yn gwasgu,
Hwn sy'n curo f'enaid gwan,
Hwn sy'n rhwymo'm traed a'm dwylo,
Yn fy rhwystro i ddringo i'r lan;
Dim ni's dadrys, &c.
Ond galluoedd mawr-y nef.

Weithiau mae e'n ennyn blinder,
 Weithiau mae e'n myn'd â mryd,
 Weithiau'n cludo fy meddyliau
 Atto ei hun yn gryno 'nghyd;
 Minneu'n disgwyl, &c.
 Wel'd y boreu o ryddhad.

Disgwyl y deheu-wynt tawel,
 Awel beraidd o'th fwynhau,
 Weithiau disgwyl gwynt y gogledd,
 Argyhoeddiad am fy mai;
 Cant ryw hiraeth, &c.
 Sy arna'i am gyfnewid lle.

Dyna'r man dymunwn drigo,
 Wrth afonydd gloywon llawn,
 Sydd yn llifo o ddw'r y bywyd,
 O las foreu hyd brydnhawn;
 Lle cawn yfed, &c.
 Hyfryd gariad fyth a hedd.

Lle cawn wel'd yr hwn wy'n garu,
 'Rhwn fu farw ar y groes,
 A myfyrio ar ei gariad
 Yn dioddef angyguoes,
 A chael gorphwys, &c.
 Draw ymhell o dwrf fy mhla.

Yno cawn gongcwero ofn,
 Ag anadliad pur y nef,
 Yno cawn gongcwero angyguoes,
 A fy mhechod gyd ag ef;
 Tyred amser, &c.
 Tyred bellach mae'n brydnhawn.

H Y M N LXXIII.

A Heibio'r tywyll nos,
 Fe ffy cymhylau'r nen,
 Fe ddaw'r addewid wir
 A'i geiriau pur i ben;
 Ceir gwel'd, ceir gwel'd, yr hyfryd dir
 Ar fyr o dro yn oleu clir.

- 2 Mae'r oriau maith eu rhif,
Yn dirwyn yn y blaen,
Er bod nosweithiau yn hir,
O'r diwedd darfod wna'n;
Cymhylau'r nen, er maint eu grym,
O flaen y wawr ni safant ddim.
- 3 Pan d'wynno arnai'r dydd,
Mi wedi'n garia'r groes
Ag oedd yn gwasgu lawr
Yn llwythog ganol nos;
Mi neidiaf tros y ffoesydd maith,
Ond cael dy gwmp'ni ar fy nhaith.
- 4 'Dyw profedigaeth ddim,
'Dyw'r holl gyfuddian ond gwan,
I guro hwnnw lawr
A ddaliech ti i'r lan;
Mae nerth dy ras yn fwy nâ'r byd,
A'r myrdd o ddrygau sy ynddo gyd.
- 5 Ni attal dim o'r môr,
A'i donnau cedyrn cry',
Rhag myn'd i ben ei daith,
Yr hwn gynhaliech ti;
'Dyw'r moroedd maith, 'dyw Pharao ddim
Idd' ei gydmaru â dy rym.

H Y M N LXXIV.

- 1 **F**E gân 'tifeddion gras
Yn beraidd maes o law,
Wrth wel'd yn boddi'r Aipht,
A hwytheu'r ochr draw;
Fy enaid 'hed i ben y bryn,
I wel'd y congwest rhyfedd hyn.
- 2 Yn uchel fry ar fryn,
Rhwing daear gron a nef,
Holl rwyfsg Gehenna fawr
A'i grym orchfygodd ef;
'Tan hoelion dur, goddefodd glwy',
Pa fodd ymffrostia uffern mwy.

Wel, daccw'r ffordd yn rhydd,
 Agorwyd hi o bob tu,
 O ddyfnder daear las,
 I uchder nesoedd fry!
 O dring, O dring, fy enaid mwy!
 Mae nerth i'w gael mewn dwyfol glwy'.

Wel, deuwn yn y blaen,
 Fe gwypodd ofnau mawr
 Ar y gelynyon hy,
 Oedd am ein cael ni lawr:
 Fe gawd y dydd, mi glywa'r nen
 Yn canu'r congwest ar y pren.

H Y M N LXXV.

NI chefais i yma erioed,
 Ond gwaetha' cnawd a byd,
 O mewn o maes bob awr,
 Yn curo arna'i ynghyd;
 Ond minneu ffoaf ryw ddydd i'r lan,
 Ceir gwel'd fod congwest gan y gwan.

Mi fliniais gan fy chwant,
 Mae fy ferchiadau i'n bwn,
 'Rwy'n griddfan bron o hyd
 O tan yr archoll hwn;
 O doed yr awr na bo'n fy mryd
 Ond caru Mhrynwr mawr o hyd!

Wel, dere foreu ddydd,
 Diwrnod goreu yn fyw,
 Ac na bo gennyf ddim
 I'w garu ond fy Nuw;
 Efe a'i groes, efe a'i wae,
 Wna'm henaidd egwan lawenhau.

Mae ei groes e'n well nâ'r gwin,
 Mae'r hoelion fel y mel,
 Mi ymborthaf ar y rhai'n,
 A doed hi fel y del;
 Mae mwy o wledd ar groes fy Nuw,
 Nag allwn draethu tra f'om byw.

- 5 Caned brenhinoedd gwyh,
 Am rwyfsg a gallu'r byd,
 A chaned Indian fyth,
 Am aur a pherlau drud;
 Fy enaid i, bob dydd, bob nos,
 A gân i'r hwn fu ar y groes.

HYMN LXXVI. *Crist yn dwyn ein Beichiau*

- 1 **F**E rowd arno bwys euogrwydd,
 Pwys na's gall ei ddal 'mo ddyn,
 Cosp pechodau myrdd o ddynion,
 Heb un pechod ynddo ei hun;
 Do, fe'i gwisgwyd â chystuddiau,
 Ffrwyth fy meiau fawr a mân,
 Fel cawn inneu, wael bechadur,
 Aflan, euog, fod yn lân.
- 2 Ac yn nyfnder grym ei boenau,
 Tan ergydion angeu loes,
 Fe weddiodd am faddeuant,
 Maddeu i mi, ar y groes;
 Fe goffeidiodd f'enaid aflan
 Rhwng y ddaear fawr a'r nen,
 Do, fe ngharodd, ac fe nghofiodd,
 Tan yr hoelion ar y pren.
- 3 O anfeidrol berffaith gariad!
 Cariad na's gall dawn na gras,
 Dynion, na'r angylion pennaf,
 Fyth yn hollol ddodi maes;
 Cariad fydd yn sylfaen gadarn,
 O bob anthem yn y nef,
 Seintiau ac angylion dra-phlith
 Ganant am ei gariad ef.
- 4 Ac ni fydd 'mo drag'wyddoldeb
 Ddim yn ormod, er ei hyd,
 I ddatguddio hen ddyfnderoedd
 Cariad Iesu maes i gyd;
 Holl rinweddau maith ei glwyfau,
 Poenau'r hoelion meinion llym,
 A wna oesoedd i fyn'd heibio,
 Etto heb eu gwel'd ond dim.

HYMN LXXVII. *Gair y Bywyd.*

ARGLWYDD, ynot ymddiriedais,
 Tywysog cadarn wyt o rym,
 Ni's gall uffern gâll na'r ddaear
 I wrthwynebu d'ewyllys ddim;
 Os o mhlaidd, fe ddarfu f'ofnau,
 Ti wnai i'm gelynion ffoi,
 Gyntaf bryd gosodant arnaf,
 Bob yn un, neu bob yn ddau.

2 Dyn nid wyt ti fy'n edifaru,
 'R gair a dd'wedost ddaw i ben,
 Seliwyd dy arfaeth, feliwyd dy eiriau,
 Pan fuost farw ar y pren;
 Nid oes sillaf o'th fygythion,
 Nid oes sillaf bach o'th ras,
 Pan y delo'r dydd i fynu,
 Na's caiff hwnnw ei wneud i maes.

3 Ar dy air, ymhob tymhestloedd,
 Y gorphwysaf fy hun i lawr,
 Ac mi gredaf bod dy eiriau
 Lawer trech nâ'r 'storom fawr;
 'R unig sylfaen 'nawr sydd gennyf
 Bwyslo ar dy addewid ddrud,
 Yw bod ynot ti gyflawnder,
 A mod inneu yn eisiau gyd.

4 O gad i mi brofi wela'i,
 'Rwyf fi'n gwel'd rhyw wledydd draw,
 Ac dymunwn fil o weithiau
 Brofi eu ffrwythau maes o law;
 Grym dy eiriau wyf am deimlo,
 Mae dy eiriau yn drech nâ'r byd,
 Cleddyf tanllyd o dy enau,
 Gongc'ra uffern faith i gyd.

HYMN LXXVIII. *Neu yr Ail Ran.*

1 **D**OED y cystuddiedig truan,
 Sy mew'n ofn bob yr awr,
 Ac edryched ar y croesbren,
 Pwy fy'n hongian arno 'nawr,

Pa'm dychryna'r euog aflan?
Heibio'r aeth cymhylatu'r nen,
Dyma le i gladdu euogrwydd,
Yn y beddrod tan y pren.

2 Yma rhed yr afon allan,
Ffrydiau ar ol ffrydiau o hyd,
Gloyw ddw'r, didrai, digymmysg,
Sydd yn golchi beiau'r byd;
Daccw'r ffynnon yn agored,
Dyma'r brunt yn myn'd ymlaen,
Dyma'r aflan, dyma'r euog,
Wedi ei gannu fel y gwlan.

3 Aed fy enaid mwy yn ddibris,
Rhwyng gwrthddrychau gwag y byd,
Heb ddal sylw ar un gwagedd,
Heb un plefer fyn'd â'm bryd:
Cerddaf yn fy ngwisgoedd gwynion,
Trwy bob dryni yn ddinaccad,
Ond i'r golofn dân i'm harwain
I gynteddoedd tŷ fy Nhad.

4 Ni thrangwyddaf yn y ffoesydd,
Ond i'th Yspryd fyn'd o'm blaen,
Na'r pydewau dyfnion anial,
Ofnais lawer gwaith o'r blaen;
Os ca'i ddim ond cadw llygad
Syml, union, tu â'r nef,
Heb w'radwyddo'th air a'th enw,
Gwna', mi gerdda'n lân i dref.

H Y M N LXXIX. *Yr Addewidion.*

1 **G**OLEU a nerthol yw ei eiriau,
Melus fel y diliau mel,
Cadarn fel y bryniau pwyfig,
Angeu'm Iesu yw ei fel;
Rhai'n a nertha'm henaid gerdded
Dyrus, anial ffordd ymlaen,
Rhai'n a gynnal f'enaid egwan
Yn y dw'r ac yn y tân.

Holl bleferau maith y ddaear,
 Rhei'ny gais brenhinoedd byd,
 Cyfoeth, rhwyfsg, gogoniant, mawredd,
 A rhyw fyrdd o bethau ynghyd;
 Fyth ni cheisia'i, tra fo bywyd,
 Ddim ond edrych ar dy wedd,
 Teimlo arwyddion hyfryd cariad,
 Ne's efgynwy'i lawr i'm bedd.

Gwedd dy wyneb fy'n rhagori
 Ar dryforau'r India draw,
 Mae awelon pur dy gariad
 Yn dwyn gwobr yn eu llaw;
 Perffaith bleier, heb ddim diwedd,
 Perffaith gyfur, heb ddim trai,
 Yn y 'stormydd mawr cynddeiriog,
 Yw yn unig dy fwynhau.

Dere gyd â mi trwy'r fyddin,
 Gyd â mi yn erbyn llu,
 Yn dy enw mi congweras
 Pawb fy'n ofni d'enw cu;
 Dy enw di a faeddodd aneu,
 Faeddodd uffern fawr ei grym,
 Ni wyneba cnawd a phechod
 Bellach 'mo dy enw ddim.

HYMN LXXX. *Angeu'r Iesu.*

WEL, weithian c'od, fy enaid cu,
 Dy lygad tu â'r nefoedd fry,
 Gwel yr anfeidrol berffaith iawn,
 Sy'n maddeu'th bechod oll yn llawn;
 Maddeu, maddeu, maddeu, maddeu,
 Maddeu'th bechod oll yn llawn.

Y moroedd mawr, a'r ddaear faith,
 A llu'r ffurfafen, yw ei waith;
 Er hynny rho'dd ei fywyd cu,
 I angeu chwerw trosos fi;
 Angeu, angeu, &c.

- 3 Y dwylo wnaeth yr wybr las,
A all'fai gadw anghen i maes,
Ond ufuddhaodd iddo'n rhydd,
I gariad perffaith gario'r dydd;
Gariad, gariad, &c.
- 4 Dyfnderoedd anrhaethadwy mwy,
Didrai, difesur, fy'n ei glwy',
Ein hanwiredau fe'n eu dwyn,
A rhyddion ninneu er ei fwyn;
Rhyddion, rhyddion, &c.
- 5 Mae haeddiant fy Iachawdwr mawr,
Yn dioddef poen rhwng nef a llawr,
Filiynau maith yn fwy ei rin,
Nâ haeddiant seintiau'r byd yn un;
Haeddiant, haeddiant, &c.
- 6 Wel, dyma'r awr y talodd ef
Ofynion mwya', tryma'r nef;
Yn awr mae'r carcharorion prudd
Yn llawen hyfryd dd'od yn rhydd;
Llawen, llawen, &c.

H Y M N LXXXI. *Addewidion gwell.*

- 1 **F**E dalodd fwm y dyled drud
Tros fyrdd fy etto heb dd'od i'r byd,
Pan gwelo rhai'n rinweddau'i glwy',
Fyth canu iddo fyddant hwy;
Canu, canu, &c.
- 2 Pan glywo'r Indiaid draw am loes
Creawdwr nefoedd ar y groes,
Rhinweddau hyfryd marwol glwy'
Fydd sylwedd eu caniadau hwy;
Sylwedd, sylwedd, &c.
- 3 O na fod ardal cyn-bo hir,
O'r dwyrain draw i'r deheu dŵr,
Na byddo'r iechydwriaeth ddrud,
Yn llanw cyrrau rhai'n i gyd;
Llanw, llanw, &c.

O dere i ben happusaf ddydd,
Darfydded son am bethau sydd;
Na'r byd, na'i rwyfsg, na'i wae, na'i boen,
Ond canu byth am waed yr Oen;
Canu, canu, &c.

Boed Iesu, a'i annherfynol 'stor,
Yn llanw'r tir, yn llanw'r môr;
Ei ddoniau maith a'i gariad drud,
Yn sylfaen cyfur pawb o'r byd;
Sylfaen, sylfaen, &c.

Dewch addewidion, dewch yn awr,
Dihidlwch eich trysorau lawr;
Myrddiynau ar fyrddiynau sydd
Yn disgwyl am eich boreu ddydd,
Disgwyl, disgwyl, &c.

H Y M N LXXXII. *Gwario'r Dydd.*

O Dened iechydwriaeth gras,
A'i hael drysorau mawr i maes;
Cymmer allweddau'r nesoedd faith,
A datglo'r carchar tywyll caeth;
Datglo, datglo, &c.

Pe cawn fy nhraed ar sanctaidd dir,
A gwel'd fy ngartref draw yn glir,
Er g'lynion fyrdd nid ofnwn mwy
Y cryfa' un o honynt hwy;
Cryfa', cryfa', &c.

Fi bia'r dydd, er llyfrhau,
Marwolaeth Iesu yn fywyd mae,
A phoenau'r groes, anfeidrol rin!
Sy'n ddigon trech nag anghen ei hun;
Ddigon, ddigon, &c.

Mae lleiaf loes iachawdwr drud,
Yn llawer mwy nâ beiau'r byd;
Un dafn gwaed, un dwfn glwy',
Sydd drymach nâ'u heuogrwydd hwy;
Drymach, drymach, &c.

- 5 Wel, f'enaïd, bellach dere ymlaen,
A dechreu'th baradwysfaidd gân;
Aberthwyd pasg, tywalltwyd gwaed,
Fe gliriwyd ffordd i dŷ fy Nhad;
Gliriwyd, gliriwyd, &c.

HYMN LXXXIII. *Ffordd yn rhydd.*

- 1 **D**AETH arfaeth fawr y nef i ben,
Bu'm Iesu farw ar y pren,
Agorodd ddrws trwy ei boen a'i wae,
I'r Ganaan nefol sy'n parhau;
Ganaan, Ganaan, &c.
- 2 Pwy rwystrau fy ar fy ffordd i mwy,
Nad aeth fy Arglwydd trwyddynt hwy?
Yr hwn ddioddefodd angen loes,
A'm nertha innau i ddwyn ei groes;
Nertha, nertha, &c.
- 3 Mi wela'n awr yn oleu wiw,
Fy enw fry yn llyfr Duw;
Pan llosgo'r holl elfennau 'nghyd,
Fe beru'm hedd mewn nefol fyd;
Beru'm, beru'm, &c.
- 4 Wel, daccw'r man mae'm sylfaen gref,
Cyfiawnder bythol Brenin nef;
A dyma'r Graig gadarnaf fyth,
Na ofna'i elyn arni byth;
Ofna'i, ofna'i, &c.
- 5 Doed pob rhyw dymestl yn gyttun,
A rhuent arna'i oll yn un;
Does achos braw na dychryn im',
Can's Iesu cadarn yw fy ngrym;
Iesu, Iesu, Iesu, Iesu,
Iesu cadarn yw fy ngrym.

HYMN LXXXIV. *Crïst mawr dymunol na'r Byd*

- M**I rown y byd ac oll fy ynddo 'nawr,
Am dy fwynhau un funud fach o'r awr;
Mae golwg arnat lawer iawn yn well,
Na llawnder trysor yn yr India bell.

'Dyw colli'r ddaear ddim colled i mi mwy,
Pan ce's i brawf o'i nefol farwol glwy';
Mae yma drysor nad oes tan yr haul,
O dde' i ddwyrain bell, ddim o'r ail.

Ffarwel, ffarwel, i wela'i is y ne',
Ond im' gael Duw yn unig yn eu lle;
Mae fy nymuniad yn terfynu yn un,
Heb ddim yn eisiau ynddo fe ei hun.

Fe wyf am gael, fe wy'n ei geisio o hyd,
'Trwy bob rhyw dwrf a dwndwr yn y byd;
Mi fyddaf llonydd, chaiff creadur mwy
Derfysgu fy enaid yn ei farwol glwy'.

'Does dim wna fodd fy nymuniadau mawr,
O eitha'r nen i eitha'r ddaear lawr;
Maith annherfynol fy serchiadau yw,
Nid oes a'u lleinw ond anfeidrol Dduw.

Pa'm wyt, fy Nuw, fy ngobaith i ei gyd,
Yn sefyll draw amserau meithion c'yd?
O dere, ateb, 'does llais tan y ne',
Ag sydd yn beraidd i mi yn dy le.

HYMN LXXXV. *Neu yr Ail Ran.*

P'LE 'rwyf yn myn'd, pa'm wyt yn aros draw?
'Tyr'd, O fy Nuw, ymafla yn fy llaw;
Tegwch heb sylwedd sydd yma yn gyttun,
Y cwbl fy'n werthfawr sy ynot ti dy hun.

Fy Nuw, fy Nuw, fy Mhriod, a fy Nhad,
Fy Ngobaith oll, a'm Iechydwriaeth rad;
Ti fuost noddfa gadarn i myfi,
Gad i mi etto wel'd dy wyneb cu.

Nac aed o'th gof dy ffyddlon ammod drud,
Yn sicr wnawd cyn rhoi sylfaeni'r byd;
Ti ro'ist im' yno drysorau didrai,
Gad i mi heddyw dy gywir fwynhau.

O cofia'th hedd rai prydiau ro'ist i lawr,
I'm henaid trist mewn cyfyngderau mawr!
O edrych etto! mae fy enaid gwan
Ar drengu o fyched 'rawr hon yn y fan.

'Draid i ti ddim ond dweud un gair o hedd,
 Fy fyched dry yn dawel nefol wledd ;
 Fe dderfydd gofid, fe dderfydd pob gwae,
 Llyngcir fy nhrifftwch yn dy fwynhau.

HYMN LXXXVI. *Ffordd Newydd.*

TI, Iesu mawr, Iachawdwr dynolryw,
 Yn dy wynebpryd 'rwy'n gweled gwedd fy
 Ti dde'ft o'r nefoedd, happus oedd yr awr, [Nuw,
 I gyfeillachu â ni llwch y llawr.

Agoraist ffordd o'th annherfynol ras,
 O fyd fydd lawn o demtasiynau maes ;
 Hyfryd yw'r llwybr balmentodd ef,
 O ben Calfaria i ganol y nef.

Re rwygodd len wnaeth pechod cas ei ryw,
 Yn Eden gynt rhwng f'enaidd i a'm Duw ;
 Ac er mwyn dangos im' ei gariad llawn,
 Dioddefodd anghwyl chwerw un prydnhawn.

Danfon i lawr dy Yspryd sanctaidd mwy,
 Datguddia rin dy nefol, farwol glwy' ;
 A gwna 'mi deithio trwy wynfyd a chroes,
 Canu am danat ne's darfyddo'r nos.

Na foed i'r ddraig i'm temtio uwch fy ngrym,
 Heb dy allu di, ti wyddost fedda'i ddim ;
 Na'r pechod ffaidd rodidi i mi glwy',
 It' wenu arnaf oll a'u maedda hwy.

HYMN LXXXVII. *Disgwyliad.*

O. Gwawria'n glau ddedwyddaf happus ddydd,
 O'r carchar caeth i'm henaidd fyn'd yn rhydd,
 Pan del yr oriau, deuent yn glau,
 Fe dry fy ngalar yn llawenhau.

Disgwyl yr wy' ymron a llyfrhau,
 O law fy ngelyn am gael fy rhyddhau ;
 Nid yw'r gwiliedydd prysur a phrudd,
 Yn disgwyl cymmaint am y boreu ddydd.

Dy hyfryd wedd, pan caffwyf wel'd yn llawn,
Wna ynof ryw gyfnewid rhyfedd iawn!
Dim ond cael gwel'd dy wyneb hyfryd fydd
Yn troi tywyllwch nos yn ganol dydd.

Tynghedwn hwy, fy eilunod o bob gradd,
Sydd am fy nwyn, ac hefyd am fy lladd,
Na boent i ddeffro fy Anwylyd cun,
O rhwng fy mreichiau ne's mynno ef ei hun.

HYMN LXXXVIII. *Gweddi.*

- 1 **O** Dychwel, Arglwydd mawr,
Mae'r oriau'n faith eu hyd,
I'th drigfan dere lawr,
Lle dyrus iawn yw'r byd,
A maglau drwg plethedig fy
Heb rif rhyngof a'r Ganaan fry;
Heb rif, heb rif, &c.
- 2 Rhyw drydar wyf heb rym,
Och'neidio a llyfrhau,
'Dwy'n abl dala dim
O bwys fy mhoen a'm gwae;
O dere'n glau, fy Anwylyd pur,
Rho ffrwd o'th hedd mewn anial dir;
Rho ffrwd, rho ffrwd, &c.
- 3 'Dyw mywyd hebddot ti,
Pe pob peth arall gawn,
Ond cystudd i myfi
O foreu hyd brydnhawn;
Dychwel, fy Nuw, i'm calon fyth,
A gwna hi'n deml i ti byth;
A gwna, a gwna, &c.
- 4 Darfydded pob rhyw chwant,
Ond chwant i dy fwynhaŵ,
Pob cariad ffœd i bant,
Ond cariad i barhau;
Darfydded fwn a therfysg byd,
Bydd di yn gyfan i mi gyd;
Bydd di, bydd di, &c.

- 5 Bydd di yn ymborth pur
 I'm henaid ddydd a nos,
 Fy holl ddiddanwch gwir
 Fo'n tarddu o waed y groes;
 Distewi wnafl, mae trylor mwy
 Nag fedd y byd mewn marwol glwy';
 Nag fedd, nag fedd, &c.

H Y M N LXXXIX.

- 1 **D**OES dim o tan y rhod
 Dyr undeb perffaith rad,
 Ddechreuodd gynta' erioed
 Mewn nefol, dwyfol waed;
 Myfyrio ar hyn rai prydiau 'nawr,
 Sydd yn fy nal mewn 'stormydd mawr;
 Sydd yn, fydd yn, &c.
- 2 Na flined f'enaid llaith,
 Er lleied yw dy rym,
 N' all dyfais uffern faith,
 Na phechod, wneuthur dim;
 Ar Galfari se'u maeddwyd hwy,
 Torwyd eu nerth a marwol glwy';
 Torwyd, torwyd, &c.
- 3 Mae'r gyfraith, er ei grym,
 A'i dychrynedig loes,
 A'i holl seiddithion llym,
 Yn hongian ar y groes;
 Ac angeu ei hun mewn cadwyn gref,
 Wedi fy Iesu ei 'speilio ef;
 Wedi, wedi, &c.
- 4 Mae llwybr hyfryd iawn
 O'r ddaear i'r nefoedd fry,
 Agorwyd un prydnhawn
 Ar fynydd Calfari;
 Myrdd o fendithion maith ynghyd,
 Ddygodd y groes i anial fyd;
 Ddygodd, ddygodd, &c.

'Doedd aberth is y nef
 A dalai'r dyled yn llawn,
 Ond marw o hono ef,
 Ar groesbren un brydnhawn;
 Mwy gwerthfawr loes, nâ phe buasai byd
 O'r bron yn marw trofwy' gyd;
 O'r bron, o'r bron, &c.

HYMN XC. *Gwaed yn dileu Euogrwydd.*

WEL, f'enaïd, edrych mwy,
 O'th holl gystuddiau maes,
 Mewn unrhyw farwol glwy',
 Gwel allu aneu glas;
 Mae'r bedd yn bur gan f'Arglwydd cun,
 Efe sancteiddiodd hi ei hun;
 Efe, efe, &c.

Mae gallu'r ddraig yn awr,
 Pan gongc'rwyd aneu glas,
 Yn gorfod cwmpo lawr
 O flaen effeithiol ras;
 Ca's Iesu'r dydd, fe ga's y clwy',
 Mawr iawn yw'r enw fy iddo mwy;
 Mawr iawn, mawr iawn, &c.

Y gelynyon mwya'u grym,
 A gafodd marwol glwy',
 Ar ben Calfaria fryn,
 Pa'm ofna'i bellach hwy?
 Mae haeddiant gwaed yn uwch ei gri,
 Nâ'm holl elynion mawr eu rhi'!
 Nâ'm holl, nâ'm holl, &c.

Mae dafn bach o waed,
 Yn drymach yn y nef,
 Nâ'r pechod mwya'f gaed,
 A'i holl euogrwydd ef;
 Gwrandewir llais y dwyfol glwy',
 O flaen eu damniol floeddiad hwy;
 O flaen, o flaen, &c.

- 5 'Does unrhyw bechod cas,
 A glyw'd am dano son,
 Ag all distewi llais
 Eiriolaeth gwaed yr Oen;
 'Nawr maingc y nef fy ngorfedd yw,
 Lle mae yn eiriol waed fy Nuw;
 Lle mae, lle mae, &c.

H Y M N XCI.

- 1 **N**I'S gall dysgedigion doethaf,
 Er i'nt gyrraedd fry i'r ne',
 Chwilio troion ser yr wybr,
 Gwel'd eu maint, a gwel'd eu lle,
 Fyth i bwyfo, &c.
 Gwerthfawrogrwydd gwaed dy groes.
- 2 Ni's gall dyfg, ac ni's gall doniau,
 Wel'd y pechod drwg ei ryw,
 Pwyfo ei haeddiant maith a'i fefur,
 O flaen gorsedd bur fy Nuw;
 Ar Galfaria, &c.
 Gwela'i e' yn ei liw a'i lun.
- 3 Pechod yma, cariad accw,
 Fu yno yn y glorian fawr,
 Ac er trymed oedd y pechod,
 Cariad bwysfodd hyd y llawr;
 'Nawr gorphenwyd, &c.
 Wnaeth i'r glorian bwyfig droi.
- 4 Haeddiant Duwdod a'i gydmaru
 Yn erbyn uffern fawr o'i bron,
 Dafn gwaed sy'n gan-mil rhagor
 Nag aflendid dudew hon;
 Gw'radwyddiadau, &c.
 Duw ry iawn am feiau'r byd.
- 5 Fe ddistewa myrdd o ellyllon,
 Fe ddistewa'r ddeddf o'r bron,
 Fe ddistewa pur gyfiawnder,
 Sy'n ymddial cweril hon,
 Cyntaf enwir, &c.
 Sillaf prin am waed y groes.

H Y M N XCII.

D ACCW gariad, daccw bechod,
Heddyw'ch dau ar bren y bryn,
Hwn sy'n gryf, hwn accw'n gadarn,

Pwy ynnilla'r ymgyrch hyn?

Cariad dwyfol, &c.

Wela'i'n berffaith gario'r dydd.

Dringaf fynu i'r olewydd,

I gael gweled maint fy mai,

Nid oes arall is yr wybren,

Fan i'w weled fel y mae;

Anwyl fy enaid, &c.

Yno yn chwysu dafnau gwaed.

Gwel'd yr hwn fu'n prynu im' bardwn,

Prynu pardwn maith y byd,

Gwel'd ei wallt a gwel'd ei wisgoedd,

Gwel'd ei ruddiau'n waed i gyd;

Fe fy mhechod, &c.

Yrrodd allan ddwyfol waed.

Pechod greodd ynddo'r poenau,

Pechod roddodd arno'r pwn,

Pechod barodd iddo ochain,

Fy unig haeddiant i oedd hwn;

O na welwn, &c.

Foreu fyth nâ phechwn mwy.

Profed hwnnw nad yw'n medru

Caru Prynwr mawr y byd,

Beth o'r dw'r a'r gwaed a lifodd,

Gyd â'r biccwll fawr ei hyd;

Hwn sy'n magu, &c.

Fflammau o gariad heb ddim trai.

Cariad oll i mi oedd yno,

Chwer'der ydoedd i fy Nuw,

Lle dioddesodd un diwrnod,

Boenau o amrywiol ryw;

O'r winwydden, &c.

Gwasgwyd pechod i mi'n win.

H Y M N XCIII.

1 **O** Na byddai oriau'm bywyd,
Yn ymborthi ar oriau'rh boen,
Fel y gallwyf fi gyd-redeg,
A chystuddiau'r addfwyn Oen;
Fe ga'i mhechod, &c.
Felly yn fuan golli'r dydd.

2 Felly cawn gan f'enaid ddilyn
Ei ofidiau hyfryd ef,
Fel mae goleu'r dydd yn cadw
Cwmp'ni disglair haul y nef;
Chai'm gorddiwes, &c.
Gwmmwl dû na thywyll nos.

3 Fel bo'r dorf ddirif o feiau,
Wybod hyn yn ddinacead,
Ymha glwyf, ac ymha ofid,
Ymha archoll mae'm iachad,
Fel y gallwyf, &c.
Heb hir oedi fod yn lân.

H Y M N XCIV.

1 **O** Na b'ai cystuddiau P Arglwydd,
Yn fy nghalon i gael lle,
Pob rhyw loes a phob rhyw ddolur,
Pob rhyw ffangell gafodd e,
Fel b'ai mhechod, &c.
Ildio'r dydd a myn'd i maes.

2 Ti dy hunan yno'n Frenin,
Ti dy hunan yno'n Dduw,
Dy eiriau dy hunan yno'n uchaf,
Dy eiriau gwerthfawroccaf ryw;
Ti wnai felly, &c.
Bydew dû yn deml lân.

3 Yno gwna dy drigfan hyfryd,
Trigfan croeshoeliedig Oen,
Ac na chilia maes oddi yno,
Tra fo ana'l yn fy ffroen,

Rhag i'm pechod, &c.
Ffaiadd geisio d'od yn ol.

O 'sgrifenna'n eglur, eglur,
Mewn llyth'rennau llawn i'gyd,
Bob rhyw sillaf bach o'th gyfraith,
Ar fy mynwes yma 'nghyd,
Fel na anghoswyf, &c.
Fyth dy eiriau mawr eu pris.

Gwaed 'sgrifennodd ar y croesbren,
Gariad nerthol, dwyfol, rhad,
Ni 'sgrifennir ar fy nghalon
Fyth dy eiriau ond â gwaed:
Dyma'r 'sgrifen, &c.
Beru'n hŵy nag paro'r byd.

H Y M N XCV.

MI feddyliais cawn i'f Arglwydd,
Yng ngwmpenni mawrion byd,
Ymhlith mwrddwyr, ymhlith lladron,
Gwelais gynta' ei wynebpryd,
Ar y croesbren, &c.
Nid yn llys brenhinoedd byd.

Daccw lofrudd ar ei aswy,
Daccw leidr ar ei dde,
Draw fe hoeliwyd yn y canol
Frenin daear, Frenin ne';
Mi appelia, &c.
At yr orsedd ar y groes.

Nid rhaid efgyn fry i'r nefoedd,
Y mae'r nefoedd ar y pren,
Fe ddaeth mynydd hen Galfaria,
'Nawr er's dyddiau'n un â'r nen;
Daeth Golgotha, &c.
'Nawr yn ysgol fownd i'r nef.

Dring, fy enaid, i'th orphwysfa,
Y mae'r nefoedd with dy glyn,
'Rhwn a greodd haul a llenad,
'Nawr a wisgodd natur dyn;

Edrych arno, &c.

Credu ydyw pen y daith.

H Y M N XCVI.

- 1 **W**EL, f'enaïd, 'hed ymlaen o hyd,
Ymhell, ymhell, o war y byd,
I'r gwledydd fydd heb wae na phoen,
Ond canu cariad addfwyn Oen;
Canu, canu, canu, canu,
Canu cariad addfwyn Oen.
- 2 Lle'r eiste'r seintiau yn gyttun,
Tan eu gwinwydden ber eu llun;
A'r melus-win yn ffrydio lawr,
Yn llonni eu hyspryd bob yr awr;
Llonni, &c.

- 3 Y manna o'u cylch, y manna o'u blaen,
Mor wynned a'r coriander mân;
A dw'r o'r graig i gael bob pryd,
Fy Iesu ydyw i rhai'n i gyd;
Iesu, &c.
- 4 O wleddoedd hyfryd eu mwynhad!
Mor hyfryd cilwaith eu parhad!
Gwleddoedd na wyl y byd eu dawn,
Gaiff lonni'm henaid foreu a nawn;
Llonni, &c.
- 5 Ffowch holl bleferau'r byd i maes,
Rhowch le i effeithiol fywiol ras;
Mae'r dydd yn d'od pan ca'i fwynhau,
Fy anwyl, anwyl, i barhau;
Anwyl, &c.

H Y M N XCVII.

- 1 **M**AE'r ffordd yn awr yn rhydd,
O'r ddaear i'entrych he';
Er pan y daeth fy Nuw,
I ddiodde' yn fy lle;
Mae'r nef ei hun o led y pen,
Can's hi ddioddefodd ar y pren.

Wel, bellach, ffown i maes,
 Edrychwn yn y blaen,
 Mae golwg hyll yn ol,
 Sodoma fydd ar dân;
 Ymlaen, ymlaen, i'r creigydd byw,
 Y Soar fach lle mae fy Nuw.

Yn y mynyddau hyn,
 Ca'i roi fy mhen i lawr,
 A gorphwys byth yn iach,
 Oddiwrth y 'storom fawr;
 Ni all dw'r na than i gloddio'm fail,
 Er curo arna'i bob yn ail.
 Daeth y llinynnau i mi,
 A rhan ddedydda' o'r wlad,
 Lle 'rwy'n cael weithiau wel'd
 Wynebpryd hedd fy Nhaf;
 Fe ddaeth y nef i mi ynghyd,
 A'i thlysfau gwerthfawrocca' i gyd.

H Y M N XCVIII.

BOED bryn y groes, boed Calfari,
 Yn uwch na'r bryniau mwya'u bri,
 Am mai yma collwyd gwaed fy Nuw,
 Ac yma rhedodd cariad pur,
 Yn afon ddifrycheulyd glir,
 I'm golchi'r ffaidd, dua'i liw.

2 Na boed im' feddwl ddydd na nos,
 Ond cariad perffaith angen'r groes,
 Hwn alwa'i mwy yn orfedd gras;
 Ar Galfari mae maingc y nef,
 Yn agos at ei groesbren ef,
 Oddi yno rhoddir hedd i maes.

3 Beth bellach wna' i â'r anial fyd,
 Sydd yn dymhestloedd trwyddo gyd,
 Bwystfilod rheipus ynddo o'r bron;
 Mae gennyf fil hyfrydach lle,
 Mae'm Iesu eisoes ynddo fe,
 Ond rhoi ffarwel i'r ddaear hon.

- 4 'Dwy'n ofni ond yr afon ddû,
 Sy rhyngwyf a fy ngartref fry,
 Yr angeu glas wnaeth myrdd yn wan;
 Fy enaid 'mafael yno yn llaw
 Yr hwn ei hun aeth drwyddi draw,
 Ac yn ei law mi ddof i'r lan.

H Y M N XCIX.

- 1 **M**I welaf fyrdd yr ochr draw,
 O rai 'maflasant yn ei law,
 Yn canu heddyw yn beraidd iawn;
 Mae ofnau yn darfod yn y wlad
 Lle mae fy Nuw, lle mae fy Nhad,
 Ac yn eu lle llawenydd llawn.
 O hyfryd, ddedwydd, nefol le,
 Gwynfyd bob rhai fydd yntho fe,
 Y ddinas ddisglair, nefol, glir;
 Y man na fu, y man nad oes
 Na phoen, nac ing, na gwae, na loes,
 Ond heddwch llawn a chariad pur.
- 3 A thyma'r wlad y ffy pob gradd
 O'r ofnau mawrion fy am fy lladd,
 Ddaw aeth nac arfwyd yno ddim;
 Y gelynyon fy yma yn y byd,
 A rwymir y pryd hynny 'nghyd,
 Er maint eu rhwysg, er maint eu grym.
- 4 Ddaw anghrediniaeth cadarn cry'
 Fyth-fyth o fewn i'r Ganaan fry,
 Na chariad chwerw cas y byd;
 A miloedd mwy gynddeiriog radd,
 Sydd yn yr anial bron fy lladd,
 Yn 'sgubau rwymir yno 'nghyd.

H Y M N C.

- 1 **N**ID o'r ddaear mae fy mhleser,
 Nid o'r ddaear mae fy ngrym,
 Nid o'r ddaear mae'm llawenydd,
 Tlawd wy'i yma, fedda'i ddim;
 Draw'r Iorddonen, &c.
 Mae fy nghyfoeth a fy ngwlad.

- 2 Nef yw meddiant yr angylion,
Daeaf ydyw meddiant dyn;
Ond fe ddarfu'm ffydd i wneuthur
Nef a daeaf fawr yn un;
'Rwyf yn claimio, &c.
Hawl i oll fydd gan fy Nuw.
- 3 Mae fy enaid yn ehedeg,
Ac yn dringo fynu fry,
Mae fy esgyrn yn ymdrwfio
I lechu yn y ddaear ddû;
Mi ddo'n gryno, &c.
Etto 'nghyd ryw ddydd a ddaw.
- 4 Cnawd yw'm sylwedd, 'dyw ond falw,
Hardd yw'r wisg fy arno'n bod,
Honno wnaeth Tywysog bywyd,
Pan yr hongiodd ar y coed;
Fil o weithiau, &c.
Werthfawroccach nâ Pheru.

H Y M N C I

- 1 **P**AN bwy'n profi plefer yma,
Buan rhaid im' godi mhen,
Nid oes le i mi 'mddifyrru
Wrth un plefer is y nen;
Caf ar fyrder, &c.
Yfed hedd heb ddiwedd mwy.
- 3 Fe-ddaw'm gwar i etto yn union,
Heddyw sy'n ymgrymmu lawr,
Byd ac angeu yn cludo arnaf,
'Run diwrnod feichiau mawr;
Try'm griddfannau, &c.
Im' yn ganu maes o law.
- 4 Dere hyfryd foreu tawel,
Dere happus, ddedwydd ddydd,
Pan bo'r dorau pres i agor,
A'r carcharorion fyn'd yn rhydd;
Rho arwyddion, &c.
I fod hynny yn agosau.

H Y M N CII.

- 1 **M**AE dydd at ddydd yn d'od i ben
A'm taith drafferthus is y nen,
Fe ddirwyn amser at y nod,
Ac yno mhechod fe gaiff friw,
A thyna'r pryd congwera'm Duw
Bob rhyw ffieidd-dra ynwy' erioed.
- 2 O ddedwydd, nefol, hyfryd awr,
Ca'i rod-di meichiau trwm i lawr,
Ag fy'n fy mlino i foreu a nawn,
A myn'd i wlad lle nad oes bai,
Ond cariad perffaith i barhau,
Llawenydd pur a heddwch llawn.
- 3 'Rwyf bron a gorfoleddu 'nawr,
Wrth feddwl daw fy meiau lawr,
A bod y dydd yn agosau;
Dydd o orphwysfa berffaith yw,
I'r neb fy'n blino ei guro'n friw,
Gan nerth trachwantau a phob gwae.
- 4 Wel, dere ddedwydd, hyfryd ddydd!
Rho fy ngadwynau tyn yn rhydd,
Gad i mi brofi'r hyfryd wledd;
Lladd anghrediniaeth sydd yn awr
Yn curo f'enaïd bach i lawr,
Ac ymaith tyn holl ofnau'r bedd.

H Y M N CIII.

- 1 **D**AU ryw auaf maith a chwerw,
Drefnodd f'Arglwydd i mi'n un,
Tymest' oer yn fy meddyliau,
Ac oddi allan yn gyttun;
Dwy farwolaeth, &c.
Drefnodd gras i mi fyn'd trwy.
- 2 Etto fy nghystuddiau mawrion
Sydd yn feddiginiaeth lym,
Ac fe fedr gras i wneuthur
Croesau hyll yn ganu im'.

Mwya' nghroefau, &c.

Mwya' ryw-bryd fydd fy' ngân;

'Rwyf fi ar y ce'nfor garw

'N mentro edrych drwodd draw,

Ac o gefn y don yn canfod

Tir y bywyd pell gerllaw:

Mewn addewid, &c.

'Rwyf mor agos at y wlad.

Mae fy nghred wedi' mafaelu

Yn y 'storom am y tir;

Y mae'r ce'nfor hyll mewn undeb

Heddyw â'r Baradwys bur;

Dewch yn eon, &c.

Tir y bywyd, daccw fe.

H Y M N C I V.

FEL y rhed llifogydd mawrion,

Fel anadla'r awel gref,

Bydded felly fy och'neidiau,

I ddyrchafu tu a'r nef;

Gwn na's gellit attal rhagof,

Gwn na's gellit roi naccad,

O un fendith is y nesoedd,

Ag fydd i mi er iachad.

Mae tymhestloedd er daioni,

Er eu bod yn gweithio braw,

Magu dychryn cas ac ofnau,

Ofni fy, ac ofni ddaw;

Galw beiau pell i'r golwg,

Rhwymo pechod fyrdd ynghyd,

Cosio henaint, cosio ie'ngŷtid,

Etto bendith y'nt i gyd.

Mae rhyw 'stormydd mewn naturiaeth,

Ca's goreuon byd y rhai'n;

Cafodd seintiau a merthyron,

Cafodd Iesu goron ddraih;

Mae cydwybod mewn ymderfysg,

Mae ysprydoedd fo mewn poen,

Wedi chwilio gylch o gwmpas,

Yn lletua yng nghlwyfau'r Oen.

4 Uffern yn fy enaid euog
 Sydd, er bod y ffiam yn gry;
 Yn fy ngyrru at borth y bywyd
 Trwy'r cymhylau dual fy;
 Tân y pydew a'm dihunodd,
 Tawch y ffwrn gynddeiriog gref,
 Wnaeth i'm henaid yn y 'storum,
 Ymafael'n llyn â'r nef.

5 Yno mae e'n awr yn curo,
 Yno mae e'n pledio yn hy,
 Ac ni's gosteg hyd ne's casio
 Ei dderbyn gan yr orfedd fry;
 Ac fel pura'r 'stormydd mawrion
 Drygau yn yr awyr las,
 Felly holl gystuddiau'm bywyd,
 Chwerwon, meithion, bura'm gras.

H Y M N CY.

1 **B**ETH yw'r achos bod fy Arglwydd
 Hawddgar, grafol, yn pellhau?
 Neu yn guddiedig, neu yn gyhoedd,
 Mae rhyw bechod yn parhau;
 Tyr'd yn awr, tor i lawr
 Fy anwiredd fach a mawr.

2 Gallai f'Arglwydd yw fy'm hatteb,
 Gallu ei hunan ydyw ef;
 Cariad ni's gall ballu hefyd,
 Pe bawn geisio ganddo'r nef;
 Ond fy mai sy'n parhau,
 Hynny sy'n chwanegu'm gwae.

3 Chwilia, f'enaid, gytrau'th galon,
 Chwilia'r llwybrau maith o'u bron,
 Chwilia bob rhyw 'stafell ddirgel
 Sydd o fewn i gonglau hon;
 Myn i maes bob peth cas,
 Sydd yn attal nefol ras.

4 'Nawr 'rwy'n gwel'd y mae'n ehedeg,
 Mewn i'm calon ac i maes,

Fil o bethau fydd wrthwyneb
 I egwyddor dwyfol ras;
 Uffern lid y'nt i gyd,
 Sydd yn erbyn f'enaid drud,

Dyma ryfyg yn ei allu,
 Daccw anghrediniaeth mawr,
 Bob yn ail yn curo f'enaid,
 Yn cyttuno nghael i lawr;
 Dal fi i'r lan, 'dwyf ond gwan,
 Mi gaf congwest yn y man.

'Rwyf yn ffeindio mil o elynion
 Yn fy mynwes yn parhau,
 Oll am lethu f'enaid euog,
 Bob yn un, a phob yn ddau;
 Nid oes dim, ond dy rym,
 All bod yn gynnorthwy im'.

H Y M N C VI.

O Bob trysorau tan y nef,
 Y pennaf yw ei heddwch ef,
 Ei fath ni fedd yr India fawr;
 Yn unig hwn am ceidw'n hy
 Yn erbyn gelynion mwya' cry',
 Na chaffont byth 'mo mhen i lawr.

Heb ofni dim mi deithia' mlaen,
 Tros rosydd rhewr a bryniau tân,
 Tan gyfgod cryf dy nefol hedd;
 Y gwyntoedd cynddeiriocca'u rhyw,
 A'r dymest' gryfa' erioed yn fyw,
 Ni'm hattal fyn'd i'th nefol wledd;

O gariad ucha' fu erioed!
 Neu fry o war, neu is y rhod,
 Blaen ffrwyth o'r gwleddoedd nefol pur;
 Ni cheisia i byth tr'wyf tan y nef,
 Ond teimlo ei awel hyfryd ef,
 Digonir fi yn y nefol dir.

O dewch ymlaen yn ddinaccad,
 Mi glywa' fwn caniadau'r wlad,

Peth o'r gorfoledd, peth o'r clod;
Difyrwrch yng nghwmpeini'm Daw,
Nad oes o tan y fer yn byw,
Adnabu am ei fath erioed.

H Y M N CVII.

- 1 **O** Dyma ddyfais fwya' i maes,
Y fwya'i chariad, fwya'i gras,
Agorodd ffordd o'r ddae'r i'r nef;
Cariad heb gymmar lldo'r un,
A nosiodd yn ei waed ei hun,
Trwy angeu oedd ei gariad ef.
- 2 Fe gongc'rodd trwy anghuol glwy',
O elynion creulon nerthol fwy,
Nag all'fai byd i gongc'ro'n un;
Fe faeddodd uffern ehang, lawn,
Ar ben Calfaria un prydnhawn,
Yn lân heb neb ond ef ei hun.
- 3 Doed, bellach, Indiaid pella'r byd;
Doed gogledd, dwyrain, de', ynghyd,
Canent ei iechedwriaeth ef;
Datseinied holl dasodau'r byd,
Ac auraid d'lynau'r nef ynghyd,
Na pheidient tra fo nef y nef.
- 4 Boed oesoedd meithion, fwy na mwy,
Heb rif, heb ddarfod arnynt hwy,
I ganu am dy ddirfawr boen;
Na thawed tafod o unrhyw,
Na dim o tan y nef sy'n byw,
Ond fon am gongcwest laddfwyn Oen.

H Y M N CVIII.

- 1 **N**I's gall angylion nef y nef,
Fynegi faint ei gariad ef,
Mae angeu'r groes yn drech nâ'u dawn;
Bydd canu uwch am Galfari,
Nag glywodd yr angylion fry,
Pan ddelo Salem bur yn llawn.

Ni's teimlodd neb ond ef ei hun,
Anfeidrol werth fy enaid cun;

Uwch da, uwch aur, uwch perlau drud,
Ni thalai dim ond gwaed fy Nuw,
Angeuol farwol loes a byw,
A'm prynai i o drag'wyddol lid.

Y pennaf drysor heddyw yw,
O fewn y nesoedd, gwaed fy Nuw,
Holl sylwedd y canïadau gyd;
A thyna'r gwaed a roddodd iawn,
I ddwyfol digter perffaith lawn,
Fy hedd a'm cysur yn y byd.

Am iddo farw ar y bryn,
Ca's f'enaid bach ei brynu'n llyn,
A'i dynnu o'i gadwynau'n rhydd;
Wel bellach tan ei haeddiant ef,
Fel cysgod cederwydden gref,
Gorphwysa'i mwy yng wres y dydd.

H Y M N CIX.

PAN godo'r haul, pan 'nynno'r gwres,
A sw'n cystuddïau yn d'od yn nes,

Ac ofnau'n tyfu gyd â hwy,
Ni saif fy enaid fynu ddim,
Tan 'stormydd duon o'r fath rym,
Ne's llechu mewn trag'wyddol glwy'.

Wel dyma mwy yr unig le,
Wel aros, fy enaid, ynddo fe,
A bydd ddiddanus tra f'ech byw;
'Dyw'r 'storom fawr, a'r cwmmwl dû,
Yn hongian uwch fy nghoryn fy,
Mewn cymmar ddim i glwyfau'm Duw.

Pa'm ofna'i dew gymhylau'r nos?
Ffo fy enaid ofnus at y groes,
A gwel y croesbren oll yn waed;
A daccw'r man mae llawenhau,
Pan bo cystuddïau yn nesau,
Y noddfa bwyntiwyd gan fy Nhad.

H

- 4 Bu griddfan caled arno'ef,
 Ne's crynu'r ddae'r a duo'r nef;
 Ne's rhwygo'r creigydd serth yn friw;
 Griddfannodd ef, dioddefodd wae,
 Fel gallwn inneu lawenhau,
 A hoffi fyth, a charu'm Duw.

HYMN CX. *Ar y Dŵn a elwir LEEDS.*

- 1 **N**I's gall angylion pur y nef,
 A'u doniau aml hwy,
 I ofod allan werthfawr bris,
 Anfeidrol, ddwyfol glwy,
 Anfeidrol, ddwyfol glwy.
- 2 Dioddefodd angeu, dygn boen,
 A gofir tra fo'r nef,
 Fy nerth, fy nghyfoeth, a fy mraint,
 A'm noddfa lawn yw ef, &c.
- 3 Fe'm denodd i yn ddirgel iawn,
 A distaw ar ei ol;
 Ac mewn afonydd dyfnion, llawn,
 Fe'm cym'rodd yn ei go'l, &c.
- 4 Na foed fy mywyd bellach mwy,
 Yn eiddo im' fy hun;
 Ond treulier fy munudau gyd,
 Yn glod i'm Harglwydd cun, &c.
- 5 A gad im' brofi'th nefol hedd,
 Ymhob anadliad pur;
 Ac felly myn'd o'r byd i'r bedd,
 Mewn hun nefolaidd wir, &c.
- 6 Pe cawn pob munud dy fwynhau,
 Mwynhad o'th gariad bair
 Im' fod yn foddlon 'mado â'r byd,
 Yn union wrth dy air, &c.

HYMN CXI. *Ar yr un Fesur.*

- 1 **P**AN byddo f'Arglwydd i mi'n rhoi
 Ond golwg arno ei hun,
 Mae oll a welir tan yr haul,
 Yn ddiddym wrth ei glyn, &c.

Mae ardderchawgrwydd, rhwyfsg, a grym,
Y ddaear fawr i gyd,
Wrth deimlo'r gronyn Heia' o'th hedd,
Oll yn diflannu'nghyd, &c.

A gwellt yw'r bobl oll o'u bron,
A gwywo mae eu dawn;
Ac nid oes tegwch a barha,
Ond yn fy Iesu'n llawn, &c.

Mi rof f'ymddiried ynddo ef,
Mae'n noddfa lawn i'r gwan;
Ac er y curo fy arna i lawr,
Fe g'od fy mhen i'r lan, &c.

H Y M N CXII. *Ar yr un Fesur.*

NI fedda'i ar y ddaear fawr,
Ni fedda'i yn y ne',
Neb ag a bery yn anwyl im',
Yn unig ond efe, &c.

Mae ynddo ei hunan drysor mwy
Nag fedd yr India lawn;
Fe brynodd i mi fwy na'r byd,
Ar groesbren un prydnhawn, &c.

Fe brynodd i mi auraidd wisg,
Trwy ddioddef marwol glwy',
A'i angeu fe a guddia'm gwarth
I drag'wyddoldeb mwy, &c.

O na allwn rodio er ei glod,
Ac iddo bellach fyw,
A phob anadliad fyn'd i maes,
I ganmol gras fy Nuw, &c.

H Y M N CXIII.

AC er bod draw afonydd mawr,
Holl ofnau angeu loes,
Mi a' trwyddynt, er eu grym a'u maint,
Tan gysgod gwaed y groes, &c.

- 2 Mi glywa' lais merthyron lu,
A seintiau yn y blaen,
'Nawr wedi cyrraedd pen y daith,
Er gwaetha' dw'r a thân, &c.
- 3 Fy enaid diange tu a'r lan,
Na ofna'r drygau hyn,
A chadw dy olwg yn y blaen,
Yn union at y bryn, &c.
- 4 Mi 'drycha' ar y croesbren trwm,
Fu ar ei ysgwydd ef;
A'r goron ddrain fu ar ei ben,
Pan brynodd i mi'r nef, &c.
- 5 Mae'n eiriol heddyw o flaen y faingc,
Yn cofio ei boen a'i waed,
Ac wedi gwneud trag'wyddol hedd,
'Nawr rhyngof fi a'm Tad, &c.

H Y M N CXIV.

- 1 **F**Y meiau aml, mawr eu grym,
Yw sail fy ofnau i 'nghyd;
Ond gwel'd fy Nuw yn diodde' loes,
A'u cong'râ hwynt i gyd, &c.
- 2 Galluoedd uffern fawr o'u bron,
A'u nerthoedd mwya' croes,
Sydd fyrdd o weithiau yn rhy wan,
I wrthsefyll dwyfol loes, &c.
- 3 Disgwyliaf wrth y ddedwydd awr,
Mae'r oriau yn d'od ymlaen,
Pan byddo angeu'r groes i ladd
Fy meiau i fawr a mân, &c.
- 4 Trech yw un gair o enau'm Duw,
Nâ'r pechod cryfa erioed;
Pan d'wedo'r gair, fe gwmp fy mai
Yn chwilfriw tan fy nhroed, &c.
- 5 Am hyn mi arosaf wrth ei faingc,
Mi ymgrymmaf wrth ei draed;
Ac fyth ni phledia'i yno ddim,
Ond iddo golli ei waed, &c.

HYMN CXV. *Ar y Dôn a elwir ALDRICH.*

- O** Cymmer fy ferchiadau i'n glau,
 Fy Iesu, bob yr un,
 A gwna hwy yn eisteddfod bur,
 A gwna hwy yn eisteddfod bur,
 Sancteiddiaf it' dy hun,
 Sancteiddiaf it' dy hun.
- 2 A gwna bob meddwl, a phob chwant,
 I dynnu fynu fry,
 Na's gwthio holl derfysgau'r byd, &c.
 Fi maes o'th gariad cu, &c.
- 3 Gorchymmyn i mi yno fyn'd,
 Yno mi af yn hy,
 Heb flino ar un gair a ddel, &c.
 O'th enau sanctaidd cu, &c.
- 4 A doed deniadau'r byd yn lli',
 O'r dwyrain faith a'r de',
 Ni thry fy ferch i fyth yn ol, &c.
 Er neb o ganol ne', &c.
- 5 'Rwy'n teimlo f'enaid yn marwhau,
 I'r cwbl ar y llawr;
 Mae holl feddianau'r byd a'r nef, &c.
 Yn trigo yn fy Arglwydd mawr, &c.
- 6 Ni wnaed yr enaid hyn erioed,
 I garu llwch y llawr;
 Ond i gael meddu braint a rowd,
 I gadw i fy Arglwydd mawr.

HYMN CXVI. *Ar yr un Fesur.*

- F** Foed negeseuon gwag y dydd,
 Trafferthon o bob rhyw;
 Ac na pharhaed o tan y nef, &c.
 Ond cariad pur fy Nuw, &c.
- 2 Aed tegwch bryd a'i gariad fwrdd,
 A'i swynion aed yn ddim;
 Ni wela' heddyw is y nef, &c.
 Ond cariad Iesu o rym, &c.

- 3 Perch'nogodd ef â'i ddwyfol ras,
 Fy holl serchiadau yn un;
 Na chaed o fewn i'm hyspryd fod, &c.
 Neb ond fy Iesu ei hun, &c.
- 4 Iesu fy'n fwy nâ'r nef ei hun,
 Yn fwy nâ'r ddaear las;
 A Iesu yn unig fydd fy oll, &c.
 Fyth-fyth o hyn i maes, &c.
- 5 Cyflawnder nerth, cyflawnder gras,
 Cyflawnder nef y nef;
 Uwch deall seraphim a faint, &c.
 Sy'n trigo ynddo ef, &c.

HYMN CXVII. *Ar Fesur Calfari.*

- 1 **L** LAWN o ofid, llawn o wae,
 A llawn o euogrwydd dû,
 Byth y byddaf yn parhau
 Heb gael dy gwmp'ni cu;
 Golwg unwaith ar dy wedd
 A'm cod i'r lan o'r pydew mawr;
 O fy Nw, na oeda'n hwy,
 Rho'r olwg i mi 'nawr.
- 2 Gwel y truan, gwel y tlawd,
 Yn gorwedd wrth dy draed;
 O Samariad bydd yn frawd,
 Adfero im' iachad;
 Dyro olew yn fy mriw,
 A chod fi ar dy anifail cun,
 Ac ni's gall fyth-fyth i fy nwyn,
 Ond dy allu di dy hun.
- 3 'Mofyn am orphwysfa glyd,
 Heb gwrdd â 'stormydd mwy,
 Lloches nid oes yn y byd
 At hyn ond yn dy glwy';
 Tro fy ngolwg at y fan;
 Y llaesa fy ofnau i oll a mraw,
 Fyth fel na ddychrynwy'i wel'd
 Y boreu ddydd a ddaw.

Iesu anwyl, dos o'm blaen,
 Mae ofnau o bob tu,
 Llid wel'd eiddil gwan yn myn'd
 O'r byd i'r nefoedd fry;
 Bydd yn nerth, a bydd yn dwr,
 Rhag pob rhyw drallod ddel i'm cwrdd
 Yn nyfnderoedd tân a dw'r,
 Na'd dân a'r dw'r i'm cwrdd.

H Y M N CXVIII. *Ar yr un Fesur.*

PWY all 'nabod faint fy mai?
 Pwy rifa'm hofnau gyd?
 Fyth ni ddeil 'mo ddynol fraich,
 Un radd o ddwyfol lid;
 Brysia, fy Nuw, brysia yn glau,
 Neidia tros bob bryn, bob nant;
 Dim ond gwel'd dy wyneb llon,
 A yrr fy ofnau i bant.
 Collais y baradwys wiw,
 A'm nerth at oll fydd dda,
 Llawn wyf heddyw, gŵyr fy Nuw,
 O bob uffernol bla;
 At y nef appello 'rwyf,
 Can's yno mae fy ngrym o'i fron;
 Ac ar fynydd Calfari
 Mae dechreu'm taith i hon.
 Dyrus daith, a mi fydd wan,
 A bryniau maith o'm blaen,
 Mi frawychais lawer gwaith
 Rhag grym y fflammau tân;
 Mae'r Iorddonen heddyw'n fawr,
 Os gwir ddychymmu f'enaïd gwan;
 Dere, Arglwydd, iddi lawr,
 Ac yno dof i'r lan.

H Y M N CXIX.

RWYT ti'n 'nabod oll, fy Nuw,
 Mai nghanol anial 'rwyf yn byw,
 Sydd lawn o ofid, lawn o wae;

Rhyw brofedigaeth fawr gerllaw,
Yr ochr hyn, a'r ochr draw,
Yn peri'm hofnau i barhau.

- 2 Mae satan gyfrwys, lawn o lid,
Yn chwareu yn ddewr o blaid y byd,
A'm cnawd gwrthnyfig yn gyttun;
Pob un yn ffyddlon yn ei ryw,
I lawn wrthsefyll gras fy Nuw,
A chong'cro'r nefoedd faith ei hun.
- 3 Am hynny daeth yr oriau i ben,
Pan taro'n rhaid fy o blaid y nen,
A chredu gyd â dwyfol ras;
Galluog iawn yw geiriau'r nef,
'Does neb ddiddyfna ei feddwl ef,
A'i air fydd siwr o gario'r maes.
- 4 Am hynny, f'enaïd, dos ymlaen,
'Does ar dy ffordd na dw'r na than,
Nac unrhyw rwystr nad a'i trwy;
Mae gwedd yr hwn fydd o dy dŷ,
Yn ddychryn i'r uffernol lu,
Fe ddarfu am eu hofni mwy.
- 5 Wel, Arglwydd, arwain fi'n dy law,
A doed bryd del yr hyn a ddaw,
'Rwyd ti dy hun yn fwy nâ'r byd;
Yn fwy nâ'r holl uffernol lu,
A'r drygau yn fy nghanlyn fy,
Pe byddent i gyttuno 'nghyd.

H Y M N CXX.

- 1 **W**EL, f'enaïd, dos ymlaen,
'Dyw'r bryniau fydd gerllaw,
Un gronyn uwch, un gronyn mwy,
Nâ hwy a gwrddaiſt draw;
Dy anghrediniaeth caeth,
A'th ofnau maith eu rhi',
Sy'n peri it' feddwl rhwystrau ddaw,
Yn fwy nâ rhwystrau fu.

'Run nerth fydd yh fy Nuw,

A'r un yw geiriau'r nef;

'Run ras, a'r un ffyddlondeb fy

'N gartrefu ynddo ef;

Fy ngwendid o bob math,

A'm llygredigaeth cry,

Ddiffoddant, er eu natur gas,

Hyd fyth, 'mo'r gras fy fry.

Mi wela' fyrdd tan fel,

Fu yn ofni fel fy hun,

'Nawr wedi dringo'r creigydd ferth

I gyd, trwy nerth yr un;

Yn canu'r ochr draw,

Heb arnynt fraw na phoen,

Ganiadau hyfryd Calfari,

Dioddefaint addswyn Oen.

'Does modd im' fyn'd ymlaen,

Heibio bob gelyn llym,

Oni fyddi di yn niwl a than,

Yn gledd a tharian im';

A rhwygo'r môr yn ddau,

Palmenta'r tywod mân,

Ac yna ei gaead ar fy ol,

I rwyfro meiau 'mlaen.

Mi ddihanga' ar yr Aipht,

Fel yma wrth dy glyn,

Ac mi ro'r clod, ac mi ro'r mawl

Yn gyfan it' dy hun;

Ynghyd â'r dyrfa faith,

O'r dyfroedd ddaeth i'r lan;

Cawn feinio anthem bur ynghyd,

Yn hyfryd yn y man.

H Y M N CXXI.

'R WY'n ofni'm nerth yn ddim,

Pan elwy' i rym y don,

Mae terfysg yma cyn ei dd'od,

A fyndod tan fy mron;

- Mae ofnau o bob rhyw,
Oll fel y diluw 'nghyd,
Yn bygwth i fy nhorri lawr,
Pan del eu hawr ryw bryd;
- 2 A minneu sydd am ffoi,
Neu ynteu droi yn ol,
Yn methu credi saif i'r lan,
Un truan gwan a ffol;
Ac etto 'rwyf o hyd
Yn symmud peth ymlaen,
Nid fi yw'r cyntaf eiddil wr
Gongcwerodd dw'r a than;
- 3 'Rwyf yn terfynu nghred,
'Nol pwyso oll ynghyd,
Mai cyfnewidiol ydyw dyn,
Ond Duw sydd un o hyd;
Ar ei ffyddlondeb ef,
Sy'n noddfa gref i'r gwan,
Mi greda' do'i 'mhen gronyn bach,
O'r tonnau'n iach i'r lan.
- 4 Cyfiawnder marwol glwy',
A haeddiant dwyfol loes,
Y pris, y gwerth, yr aberth drud,
A dalwyd ar y groes,
A gliria meiau i'n llwyr,
A'm golch i'n hyfryd lân,
Ac od oes dim o tan y nef
A'm nertha i fyn'd ymlaen.

H Y M N CXXII.

- 1 **W**EL, deuwch tu a'r wlad,
Y ffordd a ga'd yn rhydd,
Ar ol rhyw noswaith dywyll caeth,
'Nawr gwawrio wnaeth y dydd:
Oddi yma i Peru,
Mae efengyl Daw'n rhoi bloedd,
Yn cyhoeddi i'r negroes dua eu lliw,
Drugaredd Duw ar g'oedd,

Dioddefaint pur y groes,
 Angheuol loes fy Nuw,
 Sy fwy o fewn y nef mewn co',
 Nà'm beiau o bob rhyw;
 Dyw pechod, er ei rif,
 Ei gongcwest cryf, a'i rym,
 Yn abl sefyll funud awr
 I'm Harglwydd mawr i ddim.
 Aed bellach bawb o'u bron,
 Yn eon tu a'r nef,
 Mae'n iechydwrïaeth werthfawr ddrud,
 Yn awr i gyd ar ben;
 Mae Calfari a'i ddawn
 Yn rhyfedd lawn o faeth,
 Ar fyr cawn brofi gwleddoedd hael,
 Nad oes i'w gael 'mo'u bath.
 Y manna pur ar g'oedd,
 Diferion nesoedd fry,
 Sydd yn dihidlo foreu a nawn,
 Yn beraidd iawn i ni;
 Y diliau hyfryd hyn
 Gawn brofi yn y man,
 Afonydd glöyw felus win,
 O nefol rin i'm rhan.
 Fe nertha hyn ein traed
 Fyn'd tu a gwlad ein Duw,
 Na bo'r gelynion i'n gwanhau,
 Na'n llyfrhau tr'om byw;
 Ond morio yn ein hynt,
 Gyd â'r deheu-wynt clir,
 A chyn gostyngo haul brydnhawn,
 Meddiannu gawn y tir.

H Y M N CXXIII.

TI'm gwaredaist rhag fy meiau,
 Beiau oedd yn tynnu 'mlaen,
 Ac fel 'stormydd yn addfedu
 F'enaidd gwan i uffern-dân;

Fe'm achubwyd, &c.
Dim ond gallu'r nef ei hun.

- 2 Tyred, Arglwydd, dangos dy allu,
Cofia'th chwerw anghwyls,
Na'd i'th ddefaid fyn'd yn 'sglyfaeth,
Achub, achub, cyn del nos,
Ti gai'r canu, &c.
Ti gai'r cariad, ti gai'r clod.

- 3 Dangos i mi na's gall anghwyls,
Dangos i mi na's gall dyn,
Dangos i mi na's gall uffern
Faith, a phechod cas ei hun,
Fyth i friwio, &c.
Cymmal bach o ammod hedd.

- 4 Ser y nen o'r bron a syrthiant,
Haul a lleuad gyll eu lle,
Cyn yr el syllestyn heibio
Fyth o eiriau pur y ne';
Ar dy ammod, &c.
Rad 'rwy'n bwrw gyd fy mhwys.

H Y M N CXXIV.

- 1 **B**OED fy mywyd oll yn ddiolch,
Dim ond diolch yw fy lle,
Ni wna'd gwaredigaeth rador
I greadur is y ne';
Gallu'r nefoedd, &c.
Oedd a'm daliodd i i'r lan.

- 2 Ar y dibyn bum yn chwareu,
Lawr pe aethai'm henaid gwan,
Nid oedd bosib' i mi godi
Fyth o'r dyfnder hwnnw i'r lan;
Iesu, Iesu, &c.
Ti fy'n trefnu oll dy hun.

- 3 Rhaid oedd bod rhagluniaeth ddistaw,
Rhaid oedd bod rhyw arfaeth gref,
Yn fy rhwymo i heb im' wybod
Wrth golofnau pur y nef;
O ragluniaeth, &c.
Ti fy'n trefnu'r ddaear faith.

Dy air sy'n gwneud y byw yn farw,
 Eilwaith gwneud y marw'n fyw;
 Dy air a greodd, ac sy'n cynnal
 Y greadigaeth o bob rhyw;
 Ti dy hunan, &c.
 Ydyw bywyd maith y byd.

H Y M N CXXV.

GWEL'D dy gariad anorchfygol,
 Gwel'd dy chwerw angen loes,
 Gwel'd dy ofal maith diflino

Atta'i'n gyson yn fy oes!
 Sydd yn dofi, &c.

Grym fy nwydau cryfa'u rhyw.

O na welwn ddydd yn gwawrio!

Boreu hyfryd tawel iawn,
 Haul yn codi heb un cwmmwl,
 Felly'n machlud y prydnhawn;
 Un diwrnod, &c.

Goleu eglur heb gwmmwl mwy.

Heb euogrwydd dudew tywyll,

Na dim nwydau ffaidd croes,

Nac un plefer sy'n cyfnewid

Goleu ddydd yn dywyll nos;

Ti a minneu, &c.

Addfwyn Iesu, fyth yn un.

Digon, digon, fyddai hynny,

Dim ond gwel'd dy wynebpryd,

A chael fy yspryd llesg i ddringad

Fry ymhell uwch swm y byd;

Mewn ardaloedd, &c.

Nad oes teimlo beth yw poen.

Yno canu cawn yn wastad,

Yng nghwmpeini'm Harglwydd cun,

O fewn golwg, heb ddim ammeu,

I fy nefol wlad fy hun;

Dere bellach, &c.

Dere yn fuan hyfryd haf.

H Y M N CXXVI.

- 1 **M**AE dy air yn abl fy arwain,
 Trwy'r anialweh mawr ymlaen,
 Mae e'n glofen oleu, eglur,
 Weithiau o niwl, ac weithiau o dân;
 Mae'n ddible ynddo fe,
 Fwy nâ'r ddŵear, mwy nâ'r ne."
- 2 'Rwyf fi'n meddwl am yr oriau
 Caffwy' funud o'th fwynhau,
 A'r mae adfain bell dy eiriau
 Yn peri i mi lawenhau;
 O'r fath wledd draw i'r bedd!
 Fyth cael edrych ar dy wedd!
- 3 Dyna'r pryd 'rwy'n dechreu mywyd,
 Pan y caffwy' wel'd yn glir,
 Im' gael prawf, ac y ca'i ragor,
 Orawn fyppiau'r Ganaan bur;
 Dyma ngwledd, dyma fy hedd,
 Dyma'm congwest ar y bedd.
- 4 O gad i mi'n fuan, Arglwydd,
 Glywed geiriau distaw'r ne',
 Rhag im' redeg heb im' wybod,
 Ar ryw law i maes o'm lle;
 Yn dy law, heb ddim braw,
 Cerdda'i'n union yma a thraw.

H Y M N CXXVII.

- 1 **M**AE fy Nuw yn fy ngheryddu,
 Ond fy ngharu y mae ef,
 Ergyd ddoe, ac ergyd heddyw,
 I fy nghofio i am y nef;
 Nid oes awr o boen a dolur,
 Nid oes munud fach nad yw
 Fel ffynhonnau'n tarddu allan
 O drag'wyddol hedd fy Nuw.
- 2 Ac nid yw ei holl ergydion,
 Ond ergydion ysgafn iawn,

Ac awelon pur o gariad
 Sydd yn gymmysg â hwy'n llawn;
 Cariad, heddwch pur, a cherydd,
 A gydbblethwyd mewn un we',
 Rhaff dair caingc yw, fy'n fy nhynnu
 Maes o'r ddaear tu a'r ne'.

Mae fy nghroesau a'm cyftuddiau
 Oll yn chwilio maes fy mai,
 Ac mewn cydfain i ddiwreiddio
 'R ddelw hynny fy'n parhau;
 Ymladd 'rwyf â'm gorthrymderau,
 Ond mae'n debyg iawn mai gras,
 A phob cyftudd bach o'i ochr,
 Yn y diwedd garia'r maes.

Mi gaf wel'd deg cymmaint rhagor,
 Mewn un cyftudd bach ond un,
 Nag a ddysga'i mewn blynyddoedd
 Maes o eiriau gorau dyn;
 Mi ga' wel'd dichellion lawer,
 Mi ga' wel'd uffernol dân,
 Mewn llochesau yn fy nghalon,
 Na chydabum i o'r blaen.

Ar fy ngwely, mewn cyftuddiau,
 Ce's i gynta' olwg lawn,
 Ar holl swynion cnawd a natter,
 Mewn goleuni rhyfedd iawn;
 Yno gwelais y creadur,
 Faint ei ddichell, faint ei rym,
 Ac nad oedd ond gras y nefoedd,
 All'fai ei ddangos i mi ddim.

H Y M N CXXVIII.

RHO i mi yfed, 'rwy'n sychedig,
 Ddw'r y ffynnon loyw, lawn,
 Darddodd allan o dy ystlys
 Ar Galfaria un prydnhawn;
 Gwaed fy Nuw unig yw,
 Ylch fy meiau dua o ryw.

- 2 Mae fy anwireddau'n gwaeddi
 Am ddialedd ac am lid,
 Am bentyrffu barn ddychrynlyd
 Ar fy enaid bach ynghyd;
 Dadleu, 'nawr, Iesu mawr,
 Na'd y dial gwympo lawr.
- 3 Edrych arna'i mewn tangnefedd,
 Dy dangnefedd hyfryd mae
 Fel rhyw afon fawr lifeiriol,
 Yn llifeiriol fo'n parhau;
 Môr o heddw yw dy wedd,
 Sy'n goleuo'r byd a'r bedd.

H Y M N CXXIX.

- 1 **M**I ge's congwest heb ddymuno,
 Ar y pechod gwaetha'i ryw,
 Gelyn mwy nag i fy enaid,
 Oedd ef i ogoniant Duw;
 Enw fy Arglwydd, &c.
 Gaffo'r clod o oes i oes.
- 2 Na'd i'm beiau cas eu hanian,
 Byth i ddyfod yn eu hol,
 Na foed i mi gym'ryd plefer
 O un natur yn fy ngho'l;
 Ti dy hunan, &c.
 Llanw le holl ddelwan'r byd.
- 3 Boed fy nghalon i ti'n deml,
 Boed fy yspryd i ti'n nyth,
 Ac o fewn y drigfan yma,
 Aros Iesu, aros byth;
 Gwledd wastadol, &c.
 Fydd dy bresennoldeb im'.
- 4 Awr o dy gymdeithas felus,
 Awr o wel'd dy wynebpryd,
 Sy'n rhagori fil o weithiau,
 Ar bleferau gwag y byd;
 Mi ro'r cwbl, &c.
 Am gwmpeini pur fy Naw.

Dadrys, dadrys, fy nghadwynau,

Gad i'm hyspryd fyn a yn rhydd,

'Rwyf fi'n blino ar y rywyllwch,

Deued hyfryd goleu'r dydd;

Yn y goleu, &c.

Mae fy enaid wrth ei fodd.

H Y M N CXXX.

MAE fy meiau fel mynyddau,

Amlach hefyd yw eu thi,

Nag yw gw lith y boreu wawreddydd,

Nag yw fer y nefoedd fry;

Gwaed fy Arglwydd; &c.

Sydd yn abl golchi mai.

2 Golchi dū gydwybod arian

Lawer gwynnach eira mân,

Gwneud y brwnt, ganwaith ddisfwynodd

Mewn pydewau, fel y gwlan;

Ni ellir mesur, &c.

Led a dyfnder maith ei ras.

3 Mae ei gyrraedd ef mor chang,

Mae e' i gwmpasu'r byd,

Fe ddaw'r Indiaid tywyll, deillion;

Tan ei gysgod ef ryw bryd;

Yn ei frigau, &c.

Llecha'r adar oll ynghyd.

4 Ei riddfannau ar y croesbren;

Oedd yn pwyso beiau'r byd,

Poenau pechod oedd ofnadwy,

Poenau f'Arglwydd oedd fwy drud;

'Nawr mae cariad, &c.

Yn congewero dwyfol lid.

H Y M N CXXXI.

MAE oddi mewn im' fwy na mwy

O nwydau croes i'th farwol glwy,

Pob nwyd yn gadarn ac yn gref,

Yn curo'n danbaid bob yr awr,
Fy yspryd egwan lleisg i lawr,
Fy unig noddfa yw y nef.

2 Dy fraich sydd gadarn iawn o rym,
Ni all ufferh i'w gwrth'nebu ddim,
Mwy nerth dy air na dw'r na than;
O dere i'r frwydr, mae'n brydnhawn,
Mae saethau'r fall yn hymion iawn,
O dal fi i'r lan, a dwg fi 'mlaen.

3 Danfon i mi'r Diddanrydd par,
Y golofn dan mewn amadur,
Sy'n ledio'r pridd o'r aigwrth i'r nef;
Yr hwn â'i oleu perffaith sydd
Yn gwneuthur nos yn ganol bydd,
Fy holl ddiddanwch ydwy ef.

H Y M N CXXXII

1 **F**Y enaid lleisg fy'n llyfrhau,
Gan fy nhrychwantau fy'n parhau,
A'm beiau maith yn flaesu dim;
O b'le mae effaith dwyfol waed!
Y Balm o Gilead try isochad,
Ac dyr y nwydau mwyafu gnym.

2 O b'le mae'r manna perffaith, gwir!
A'r dyfroedd tawel sanctaidd pur!
Mae'm fyched, Arglwydd, yn parhau;
'Rwy'n methu tynnu dw'r yn awr,
Fy anghrediniacth fy mor sawr,
Agor y graig, 'rwy'i bron lleisgau.

3 'Rwy'i oll yn friw, 'rwy'i oll yn wan,
A neb ond ti a'm deil i'r lan,
Dy hunan 'rwy't yn fwy na'r byd;
Yr olwg leia' ar dy wedd,
Sy'n drech nag angeu, treoh na'r bedd,
Dy hunan wy'n ddymuno gyd.

4 Na phall fy nghais, mae yn brydnhawn,
A minneu'n lleisg ac eiddil iawn,
A'r afon sawr heb fyned trwy;

'Rwy'n ofni ei lled a'i dyfnder dŷ,
A'i thonnau maith cynddenlog fy
Yn magu ynwyl' ofnau mwy.

Pa bryd ca'i'n lân i gario'r maes,
Ar holl derfylgoedd angen glas,
Heb mwy frawychu wrth ei wedd?

Dy gariad dyro o'r fath rym,
Ag wnelo wyneb angen'n ddim,
Dy unig gariad gongc'ra ei gledd.

H Y M N CXXXIII.

TRWY darth, trwy niwl, mi wela'r fan,
Ddymuna'i'm henaid gael i'w ran,
Ardaloedd gras, ardaloedd hedd;

Y wlad mae cariad pur didrai,
Fel afon yn ei dyfrhau,
Tu hwnt i angen dŷ a'r bedd.

Myfi gaf yno'n dawel fyw,
Uwch brad gelynyon o bob rhyw,
Uwch pob rhyw drafferth, pob rhyw wae;
Ca'i dreulio trag'wyddoldeb mwy,
I ganu am ei ddwyfol glwy',
Mewn anthem fythol i barhau.

Pwy a chwennychai fyw'n y byd,
Sy'n dwyll, sy'n drafferth trwyddo gyd?
Mil mwy ei ofid nag ei flas;
Yn lladd o hyd heb fym fywhau,
A'i groesau trymion yn parhau,
O am drigfannau nefol ras!

H Y M N CXXXIV.

CYN tynnir f'enaid gwan,
O'i loches gref i maes,
Mae'n rhaid diftrywio o'r bron,
Holl ddyfais dwyfol ras;
Anfeidrrol fraich a gyll ei grym,
Cyn collo'm henaid egwan ddim.

- 2 Ffyddlondeb mawr y nef
 Sydd siwr o bara byth,
 'Does dim a'i briwia ef,
 O'r ddaear i uffern syth;
 Mae'i arfaeth fawr a'i air yn un,
 A gwaed y groes oll yn gyttun.
- 3 Tra cwympe lluoedd nef,
 A lluoedd daear fawr,
 A'r lluoedd is y ddaear,
 I'm hanwyl Iesu lawr;
 Fe geidw ei blant o fewn ei go'l,
 Na chaffont fyth i syrthio 'nol.
- 4 Cyfnewid y mae dyn,
 Troiedig yw erioed,
 Ond digyfnawid Dduw,
 Fel haul neu fer y rhod;
 Ac ar ei faith ffyddlondeb ef,
 Y try gogoniant nef y nef.
- 5 O fendith heb ddim trai!
 Cysuron heb ddim rhi!
 Sy'n tarddu, Iesu, maes
 Bob awr o honor ti!
 Ni alla'i fyth ddymuno mwy
 Trysorau nag fydd yn ei glwy!

H Y M N CXXXV.

- 1 **G**WEDDIO 'rwyf ym min y don,
 Ac ofnau filoedd tan fy mron;
 Dyfnderoedd mawr fydd o fy mlaen,
 Na's treiddiais trwyddo erioed o'r blaen.
- 2 Ac ofni 'rwyf, can's 'dwyf ond gwan,
 Na's dof o'r anial hyn i'r lan;
 'Does dim ond gallu dwyfol ras,
 A'm dwg o'm hofnau oll i maes.
- 3 'Rwy'n ofni'm nerth pan delo'r dydd,
 Fy ngallu mwya'n wendid fydd;
 'Rwy' trwyddwy'n llefsg, O dyma'r awr,
 Wel, dere'n glau cyn cwmpwy' i lawr.

- O cofia'th anghen ar y pren,
A'r goron ddrain fu ar dy ben;
Ac mai tros weiniaid fel myfi
Y collaist ti dy waed yn lli'.
- 5 'Does is yr haul, b'le bynna' mae,
Gymhwysach un i ti iachau;
Pa dyfna'r clwyf, mwy fydd dy glod,
A mi yw'r dyfna'i glwyf erioed.
- 6 'Dwy' gymmwys, f'Arglwydd mawr, i ddim,
Dy ras a'th allu yw fy ngrym;
Crwydro 'rwyf o'r ddae'r i'r ne',
I 'mofyn gwrthddrych yn dy le.
- 7 O tyred, Iesu, cyn del nos,
Marchog yn haeddiant gwaed dy groes;
Neidia tros frynniau ffaidd, ffol,
A chymmer f'enaidd yn dy go'l.

H Y M N CXXXVI.

- 1 **P**AN elwy' maes yn erbyn llu,
Boed ar fy ne' dy allu di;
Boed dy ddoethineb mawr dilyth
Drachefn ar fy afwy byth.
- 2 Fel gallwy'n wrol fyn'd ymlaen,
Trwy ganol dw'r, trwy ganol tân,
Ac edrych yng wynebau llu,
Yn eon yn dy allu di.
- 3 'Does is y nef a ddeil i'r lan,
Ond ti dy hun, fy yspryd gwan;
Nerth yw dy air, mae'n fwy ei rym
Nag ellir ei wrth'nebu ddim.
- 4 Mi af ymlaen, er t'wyllled yw,
Tu a'r wlad 'rwy' am fyn'd iddi fyw;
Fe god y wawr, mae addewid bur
O wel'd fy ngartre' cyn bo hir.
- 5 'Rwy'n ofni'r brynniau uchel draw,
A'r ffoefydd fy ar fy neheu-law;
Ac nid oes ond dy Yspryd Glân
A'm harwain trwyddynt oll ymlaen.

H Y M N CXXXVII.

- 1 **N**A'D fi adeiladu' a ysgafn
Ar un sylfaen is y ne',
Na chymmeryd craig i orphwys
Tu yma i angeu yn dy le;
Ti, fy Nuw, tra bwy' byw,
Gaiff bod fy ngorphwysfa wiw.
- 2 Dyma'r maen fydd yn y gongl,
Dyma'r garreg werthfawr bur,
Gloddiwyd allan yn y brynniau,
Brynniau trag'wyddoldeb dir;
Nid oes le is y ne',
I'w adeiladu ond efe.
- 3 Byth ni dderfydd canu am dano,
Byth ni dderfydd am ei glod,
Tra fo caru peru canu,
Caru fydd heb ddechreu'n bod,
Nefoedd fry'n gyson fy
Oll yn canu i'm Harglwydd cn.
- 4 Minneu'r gwaela' o bechaduriaid,
Yn y diwedd rof fy uhroed
Ar y graig fydd yn y moroedd,
Craig gadarna' fu erioed;
Ceidw hon rhag pob ton,
Ofnau ffwrdd o tan fy mron.
- 5 Ni all hwnnw fy'n dy adnabod
Llai na dilyn ol dy droed,
Ac ni cha'dd a welodd dy wyneb
Wel'd cyffelyb iddo erioed;
Tyr'd yn glau, Iesu, mae
F'enaid euog bron llesgau.

H Y M N CXXXVIII.

- 1 **D**ACCW'r ffynnon wedi ei hagar,
A ddisgwyliwyd amryw oes,
'Nawr yn llifo fel y grisial
Maes o'i ystlys ar y groes;
Dw'r a gwaed ry iachad
I'r pechadur mwya' ga'd.

Daccw'r hoelion geirwon, Hymion,
 Wedi eu curo 'nawn idre',
 Daccw'r bicccll yn trywanu
 I mewn o tan ei ystlys e';
 Daccw boen addfwyn Oen
 Yn rhoi'r nefoedd dewi son.
 'Nawr mi glywa'r gair Gorphenwyd,
 Gorphen iechydwrriaeth wir!
 Ac mi wela'r gwaed yn hidlo
 Tros ei ruddiau sanctaidd, pur!
 Wele'r nef gadarn, gref,
 'Nawr yn tywyllu wrth ei lef.
 Dyma'r creigydd serth yn rhwygo,
 Dyma'r meirw'n codi'n fyw;
 Pwy greadur ag all ddiodde'
 Griddfan chwero f'Arglwydd Dduw!
 Ochain mae, fe ga'dd wae,
 Fel cawn inneu fy rhyddhan.
 Minneu bellach a obeithia',
 Gobaith ag all estyn fy oes,
 Gobaith wedi ei sylfaenu
 Ar och'neidiau pur y groes;
 Dyma wlad caf iachad,
 Ac caf gyflawn wir ryddhad.

H Y M N CXXXIX.

MAE cyflawnder maith o haeddiant
 Anherfynol yn dy waed;
 Sawl a'i teimlodd fy'n rhyfeddu
 Ac yn caru'r ddyfais rad;
 Cariad drud tros y byd,
 Ddaeth yn genllif coch i gyd.
 Dwyfol waed, a dwyfol boenau,
 Haeddiant ydoedd hwn mor ddrud,
 Ag oedd dafan bach o'hono,
 'N abl ddigon brynu byd;
 A phe b'ai faint ei fai,
 Ganmil drymach nag y mae.

- 3 Bod Creawdwr nef yn diodde',
'Roedd anfeidrol werth a rhin
Ymhob gwŷn, ymhob ochenaid,
O ddioddefaint Mab y Dyn;
Nid yw llid euogrwydd byd
Ddim i bwyso ei haeddiant drud.
- 4 Yma tardd cyfiawnder allan
Fel rhyw ddiluw mawr didrai,
Ac er golchi miloedd ynddo,
Nid yw'r dyfroedd ronyn llai;
Gwaed fy Nuw, haeddiant yw,
Trech nâ'r beiau dua'u lliw.
- 5 Yma rhedeg, fel yr afon,
Rhyw gyfuron perffaith gwiw,
Gyd â'r dw'r a'r gwaed rhedegog
Maes o ystlys bur fy Nuw,
Ddeil i'r lan f'enaidd gwan,
Ac a'm nertha i ymhob man.

H Y M N CXL.

- 1 **E**R nad ydwyf ond anifail,
Aflan iawn er pan ce's fyw,
Etto mwy nâ'm holl aflendid
Yw cyfiawnder maith fy Nuw;
Yma mae ffrwd ddidrai,
Sydd yn golchi pob rhyw fai.
- 2 Pe b'ai dengmil lawn o ddynion
A'u heuogrwydd oll yn un,
Dengmil eilwaith faith o fydoedd,
Ffiaidd euog yn gyttun,
Yma cawn un prydnhawn,
Aberth berffaith dâl y iawn.
- 3 Pe b'ai'm pechod fel y porphor,
Ac yn pwyso'r brynniau mawr,
A'u rhifedi hwynt mor amled
A rhifedi gwllith y wawr,
Mae dy waed dwysol, rhad,
Yn abl maddeu rhai'n yn rhad.

H Y M N CXLI.

O Tyred i lawr, fy Arglwydd yn awr,
 Rho 'mi 'nabod dy enw, dy enw fy fawr.

Mae ynot dy hun well cyfoeth ei rin,
 Nag ffeindiodd marfandwyr yr India'n gyttun.

Plant dynion ni cha's un tryfor i maes,
 O'r dwyrain i'r gogledd, cyffelyb i'th ras.

Is wybr ni bu fath fendith i ni,
 A'n Iesu i farw ar Galfari fry.

Rhyfeddod y byd yw angeu mor ddrud,
 A gwreiddyn caniadau'r ffyddloniaid i gyd.

Af bellach yn hy tu a'r Ganaan fy fry,
 Mi wela'r addewid yn gadarn o'm tu.

A geiriau fy Nuw fy'n gadarn o ryw,
 Fe dd'wedodd cawn gonc'ro ngelynion bob rhyw.

H Y M N CXLII.

R WY' bron, 'rwy' bron, a llyfrhau,
 Wrth wel'd grasufau yn lleisgau,

A'm temtasiynau yn parhau,

Yn danllyd yn y blaen;

O tyr'd awelon sanctaidd dir,

Tan adain dawel yspryd pur,

Disgynwch arna'i cyn bo hir,

Diffoddwch uffern dân.

'Rwy'n blino eisiau gwel'd y wlad,

Rowd i mi mewn addewid rad,

A phrosi cyflawn wir fwynhad,

O syppiau'r Ganaan wiw;

Awn tros fynyddau mawrion, maith,

A'r brynniau mwyaf ar fy nhaith,

Heb flino dim, na gorphwys chwaith,

Ne's awn i dŷ fy Nuw.

Rhaid i mi gael rhyw faint o'r grawn,

Sy'n werthfawr ac yn felus iawn,

Yn tarddu o'r winwydden lawn

A wasgwyd ar y groes;

'Does dim a ddeil fy yspryd gwan,

I ddringo creigydd hyll i'r lan,

Ne's teimlwy' i mi brofi rhan

O'r ddwyfol farwol loes.

4 Fel hyn mi a 'mlaen tu a'r Ganaan fry,

Rhwng maith dorfeydd o elynion hy,

Heb ofni eu faethau o un tu,

Ond canu am y wledd

'Mhen gronyn bach a ga'i fwynhau,

Ar frynniau o heddwch heb ddim trai,

Llawenydd bythol i barhau,

Disgleidiau draw i'r bedd.

H Y M N CXLIII.

1 **F**Y haeddiant mawr ynghanol ne',
Yw Iesu'n feichiau yn fy lle;
A'i boenau ef yn unig fydd,
Yn clirio yr orfedd wen yn rhydd;
Clirio', clirio', &c.

2 Tyftiodd fy Nuw o ganol nef,
Ce's lawn foddlondeb ynddo ef,
A bod ei saint o fawr i fân,
Yn haeddiant Iesu oll yn lân;
Haeddiant, haeddiant, &c.

3 Mae ynddo hefyd allu mawr,
I gael fy meiau mwya' lawr,
Ei holl ddoethineb ef a'i ras,
O rwydau'r ddraig a'm tyn i maes;
Rwydau'r, rwydau'r, &c.

4 Er plethu o bechod cas ynghyd,
A phob rhyw ewin i mi gyd,
Fe'i dedrys ef, rhy tan ei droed
Y nwydau cryfa' fu ywy' erioed;
Nwydau, nwydau, &c.

5 Fe wastadha'r mynyddau maith,
Fe symmud tramgwyddiadau'r daith,

Fe wna'm ferchiadau gwyr gam cas,
Yn wastad bur i nefol ras;
Wastad, wastad, &c.

6 Lleng o elynion cas eu rhyw,
A nwydau croes cwyp i fy Nuw;
Fe leinw'm calon cyn bo hir,
A ffrydiau gloyw o gariad pur;
Ffrydiau, ffrydiau, &c.

H Y M N CXLIV.

MAE dy lwybrau cul yn hyfryd,
Mae dy gwmp'ni'n dawel swyn,
Mae dy air yn dirion esmwyth,
Troft dy hunan yn ei dwyn;
Mae dy freichiau yn rhyfedd ysgafn,
Oll ya perthyn it' sy'n hedd;
Fel y mel gwneft groesau trymion
Angeu diriaid, dû, a'r bedd.

2 Dyma'r llwybr a ddewisais,
Etto 'rwyf heb 'difarhau,
Disgwyl f'etifeddiaeth ydwyf,
Etto heb gael ei mwynhau;
Cyfoeth mawr heb fesur arno,
Trysor mwy nâ'r moroedd maith,
Wela'i draw ynghadw i mi,
Hir brydnhawn ar ben fy nhaith.

3 Diange wnes i maes o Sodom,
Ar y gwaftad 'rwyf yn byw,
Mae fy nghefn ar Gomorra,
Fy wyneb tu a gwlad fy Nuw;
Fynu i'r brynniau'r wyf am ddiangc,
Maes o sawr y mwg a'r tân,
Rho dy law, Dywysog bywyd,
Tyn fy enaid yn y blaen.

4 Ffarwel holl deganau'r ddaear,
A'r eilunod penna' erioed,
Mi'ch tyngheda' yngwydd y nefoedd,
Na ddilynoch ol fy nhroed;

Myn'd 'rwy'n llwm tu a thir y bywyd,
Ffon yn unig yn fy llaw,
Mi a 'mlaen tros yr Iorddonen,
Mae nghyfeillion anwyl draw.

H Y M N CXLV.

1 **G**Wrthddrych arall wy' am garu,
Gwel'd ei degwch hyfryd wawr,
Peidied da a pheidied dynion,
Peidied cyfoeth daear fawr,
Peidient sefyll yn ei gysgod,
Ciliwch, ciliwch, rhoddwch le,
Ni chaiff dim o tan yr wybren
Rwyfiro f'enaidd atto fe.

2 Mi ddof at ei fwrdd yn con,
Mi ge's ganddo ngwa'dd ei hun,
Y mae yno basgedigion,
Y mae yno loyw win;
Y mae yno gwmp'ni hyfryd,
Gwisgoedd gwynion i bob rhai,
Nid oes un heb wisg briodas,
Nid oes un yn berchen bai.

3 Mi gaf yfed yno gariad
Ffirwyth gwinwydden ddeg y nef,
Yr un cariad nefol hyfryd,
Ag oedd yn ei gwppan ef;
Cariad wna myrdd o fyrddiynau
Mewn rhyw gwlwm cryf yn un,
Ac a 'mlaen i drag'wyddoldeb,
Yn ei yspryd ef ei hun.

H Y M N CXLVI.

1 **T**LAWD yw'r cwbl wy'n ei weled,
Gwlad heb oleu, gwlad heb wres,
Gwlad heb degwch mewn creadur,
Fel bwy'n myned atto'n nes;
Gwlad heb dad, heb frawd, heb gyfaill,
Gwlad 'rwy' ynddi'n blino byw,

Mi a' draw i'r gwledydd hyfryd,
At fy Anwylyd hyfryd gwiw.

2 Mae gelynnion yma'n llechu,
'Wn i bryd daw llew i maes,
Ac y rhua fe arna'i'n gretlon,
Bygwith llarpib'rh ofnus was;
Eirth, llewpartiaid, feirph, gwiberod,
Yn cyttuno'm lladd i yn un,
Nid oes dim a geidw f'enaid,
Ond dy allu di dy hun.

3 Weithiau arall fe ddaw gelyn,
Ac a'm dena i'n ddirgel iawn,
Mi heb wel'd mai gelyn ydoedd,
'Ne's o'r ffordd fy nwyn i'n llawn;
Yno mi ga' mriwio yn ohwilfriw,
Rhwing fy ngofid a fy chwant,
Iesu tyr'd ac arwain f'enaid
O'r anialwch yma i bant.

4 Gwna fi'n oleu i wel'd y llwybr,
Dal fi yn union ar fy nhraed,
Na'd am gelyn i fy nhwylllo
Fyth oddi yma i dŷ fy Nhada;
Rho gadwynau am fy nattur,
Rho ryw fyfsl ar fy mai,
Ar fy ffordd yn union, union,
Gwna, tr'o bywyd, fi barhau.

H Y M N CXLVII.

NI welodd llygad dyn erioed,
Ni chlywodd clust o tan y rhod,
Am neb cyffelyb iddo ef;
O Rhosyn Saron, hardd ei liw!
Pwy ddod i maes rinweddau'm Duw?
Efe yw bywyd nef y nef.

5 Mae yn ei glwyfau drysor drud,
I faddeu beiau penna'r byd,
O flaen yr orfedd bura' sydd;

Ni all euogrwydd yno ddim,
 Fe gyll holl ddeddfau Sina'u grym,
 Maddeuant perffaith garia'r dydd.

- 3 Fe ddaw diwrnod, doed pan dddeh,
 A'r llygaid yma'u hunain gwel,
 Pan ymddangoso ei fawredd ef,
 Mewn rhwyg a harddwch, parch a bri,
 Ymhlith cwmpeini aneirif ri',
 Fydd yn rhyfeddod nef y nef.
- 4 O f'enaïd, edrych arno 'nawr,
 Yn llanw'r nef, yn llanw'r llawr,
 Yn holl ogoniant dw'r a thir,
 Nid oes, ni fu, erioed ni ddaw,
 O'r dwyrain i'r gorllewin draw,
 Gyffelyb i'm Hanwylyd pur.
- 5 Mi gara' fy Anwylyd mwy,
 Ddiodeffodd trofwy' farwol glwy',
 Agorodd ffynnon loyw fyw,
 I olchi hen archollion wnaed,
 Gan bechod cas o'm pen i'm traed,
 Y dyfroedd dardd tan groes fy Nuw.

H Y M N CXLVIII.

- 1 **W**EL, f'enaïd, cerdd y ffordd yn hy,
 Yn union tu a Sion fry,
 A chadw'th lygad ar y nod,
 Galfaria fryn, lle gweli'r groes,
 A'i haberth arni tan ei loes,
 Rhyfeddod mwya'r nef erioed.
- 2 Mae'r bryn yn uchel, uchel iawn,
 A'r aberth drud yn eglur llawn,
 Fel gallo'r dwyrain bell a'r de',
 Y dynion lle mae'n dywyll nos,
 Trwy'r cwmmlwl edrych tu a'r groes,
 A gweled ei drywanu e'.
- 3 Fe all yr Indiaid pella' ga'd
 I wel'd yr hoelion yn ei draed,
 A gwel'd ei ben yn crymmu lawr;

Fe ylch y pellëdigion hyn
Yn gannaid fel yr eira gwyn,
Oddi wrth eu beiau fach a mawr.

'Does un aflendid, un rhyw fai,
Nad yw ei haeddiant yn glanhau;
Pechod dua glywad lon,
A foddur yn yr afon fawr,
Mewn amryw liwiau ddaeth i lawr,
O ystlys addfwyn nefol Oen.

H Y M N CXLIX.

Y Mae fyched ar fy nghalon,
Heddyw am gael gwir fwynhau
Dyfroedd hyfryd ffynnon Bethlehem,
Dyfroedd gloyw fy'n parhau;
Pe cawn hynny, &c.
'Mlaen mi gerddwn ar fy nhaith.

2 Y mae gwres y dydd mor danbaid,
Grym fy nwydau fel y tân;
A gwrthddrychau gwag o'm cwmipas,
Am fy rhwystro i fyn'd ymlaen;
Rho i mi gyfgod, &c.
Addfwyn Iesu, ganol dydd.
3 Ti gongcweri nattur gyndyn,
A brycheuyn o dy ras,
Trwy ryw foddion lleia' fynnost,
Taslu fy mhechodau i maes;
Dere yn fuan, &c.
Onitte mi lyfrha.

H Y M N CL.

GWYN a gwridog yw f'Anwylyd,
Mae'n rhagori oll i gyd
Ar y cwbl etto grewyd
Yn yr wybr faith a'r byd;
Boddlon fyddaf, &c.
I mi ond cael ei fwynhau.

2 Mi af trwy'r cystuddiau trymaf,
Mi a' trwy'r afonydd maith,
Ac mi dreiddias trwy'r anialwch
Garw, hir, i ben fy nhaith;
Ond i'm Harglwydd, &c.
Gadw beunydd wrth fy nglun.

3 Nid oes gelyn is y nefoedd,
A ddaw yno roi i mi glwy',
Yn dy gwmp'ni nid oes gallu
Gan un gelyn cadarn mwy;
Ar dy deyrnas, &c.
Nid oes diwedd, nid oes tranc.

4 Dae'r a nef, ac uffern greulon,
Sydd yn hollol tan dy law,
Dy ddoethineb fydd yn trefnu
'R dwyrain, de, a'r gogledd draw;
Ti bia'r cwbl, &c.
Cymmer fy enaid it' dy hun.

H Y M N CLI.

1 **N**A'D fod genny' ond dy ogoniant,
Pur, sancteiddiol, yma a thraw,
Union nod o flaen fy antrant,
Pa beth bynna' wnelo'm llaw;
Treulio mywyd, &c.
Unig fywyd i dy glod.

2 A phleſerau o bob rhywiau,
Wedi darfod oll i gyd,
Cnawd a nattur wedi marw,
A holl fwyniant gwag y byd;
Iesu ei hunan, &c.
F'o fy enaid iddo'n fyw.

3 'Stwr a dwndwr y creadur,
Ag fy fel y moroedd mawr,
Terfysg parch a therfysg cyfoeth,
Sy yma ar y ddaear lawr,
Elo i gerdded, &c.
O fy nghlustiau'n lán i maes.

O distewch gynddeiriog donnaur,
Tra f'wy'n gwrando llais y nef,
Swn mwy hoff, a swn mwy nefol,
Glywir yn ei eiriau ef;
F'enaid gwrando, &c.
Llais tangnefedd pur a hedd.

H Y M N CLII.

CHWI ffynhonnau bywiol, hyfryd,
Craig agorwyd ar y pren,
I iachau archollion diriaid
Dynion aflan is y nen;
Dyma'r euog, &c.
Sydd ag eisiau'r dyfroeddd byw.
Duw nid oes ond ti dy hunan
Ddaw â'm henaid llefg i'r lan,
Sydd yn faddo mewn dyfnderoedd
Dyfnion, tywyll, ymhob man;
Gwna fi gredu, &c.
Creda a cherdded yn fy mlaen.
'Rhyd y llwybr dwg fi yn union,
Rhag im' wyro ar un llaw,
Mae tueddiad yn fy natur
I gyrwydro yma a thraw;
Gair o'th enau, &c.
Wna i'm henaid gadw ei le.
Mae dy yspryd di yn fywyd,
Mae dy yspryd di yn dân,
Fe fy'n dwyn yr holl fforddoliôn
Cywir, sanctaidd, pur, ymlaen;
Cyfarwyddwr, &c.
Pererinion arwain fi.

H Y M N CLIII.

WORTH dy orsedd 'rwyf fi'n gorwedd,
Disgwyl am y ddedwydd awr,
Pan ca'i glywed llais gorfoledd,
Pan ca'i wel'd fy meiau lawr;

Ti gai enw, &c.

'R fuddugoliaeth it' dy hun.

- 2 Doed dy heddwoch bryd y delo,
Mi ddisgwyliaf ddydd a nos,
Anherfynol ydyw haeddiant,
Haeddiant pur dy anguen loes;
Dere yn fuan, &c.
Mae dy hedd yn fwy nâ'r byd.
- 3 Bywyd perffaith yw'th gymdeithas,
Diliau mel yw'th heddwoch drud,
Gwerthfawroccach yw dy gariad,
Nâ holl berlau yr India gyd;
Gwlad o gyfoeth, &c.
Yw yn unig dy fwynhau.

H Y M N CLIV.

- 1 **O** Sancteiddia f'enaïd, Arglwydd,
Ymhob nwyd, ac ymhob dawn,
Rho egwyddor bur y nefoedd,
Yn fy yspryd lleisg yn llawn;
Nad fi grwydro, &c.
Draw nac yma o fy lle.
- 2 Llwybr cul gwna yn llwybr esmwyth,
Tylau serth yn wastad iawn,
Cyfyngderau chwith a chroesau
O ddiddanwch pur yn llawn,
Edrych trwyddynt, &c.
I fynyddau tŷ fy Nhad.
- 3 'Ti dy hunan all fy nghadw,
Rhag im' wyro ar y dde',
Rhedeg eilwaith ar yr aswy,
Methu cadw llwybrau'r ne';
O tosturia, &c.
Mewn anialwch 'rwyf yn byw.
- 4 Planna'r egwyddorion hynny,
Yn fy enaid bob yr un,
Ag fydd megis peraroglau
Yn dy natur di dy hun;

Blodau hyfryd, &c.

Fo'n disgleirio dae'r a ne'.

Fel na byddo'r pechod atgas,

Mwg a tharth y pydew mawr,

I fy nallu ar y llwybr,

Na fy nhaflu fyth i lawr ;

Gwna 'mi gerdded, &c.

Union ffordd wrth oleu dydd.

H Y M N CLV.

GWLAD ddieithr oddi cartre',
Ardal bell o dŷ fy Nuw,

Ymhlith lluoedd o elynion,

Chwerw, atgas, 'rwyf yn byw ;

Oll fy'n ceisio, &c.

Cael fy enaid tan eu traed.

Minneu weithiau'n digalonni,

Minneu weithiau'n ymgryfhau,

Weithiau'n ofni croesau trymion,

Weithiau'n ofni grym fy mai ;

Bydd dy hunan, &c.

I mi yn ymddiffynwr mawr.

Na'd y llewod fyth i'm llarpio,

Na'd y seirph roi i mi frath,

Na'd y faethydd, sydd yn gwilio,

Fyth i'm cwrddid i a'i faeth ;

Er eu hamcan, &c.

Dal fy enaid rhag cael clwyf.

Mil o werin chwarddai'n loyw,

Wel'd y boreu bwyf i lawr,

Gorfoleddent pe troi'r frwydr

Gadarn gyd ag uffern fawr ;

Dal fy meichiau, &c.

Trymion heddyw yng wres y dydd.

H Y M N CLVI.

MAE gelynion i mi yn chwerw,

Cedyrn y'nt a mawr eu grym,

Ond y rhai wy'n ofni fwyaf,

I ti, f'Arglwydd, 'dynt hwy ddim ;

Gair o'th enau, &c.

Gwypma myrdd mewn munud awr.

- 2 Moab ffy wrth rym dy gleddyf,
Midian gwypm pan dd'wedost air,
Swn dy daran ddychrynadwy,
I fy mhechod ildio bair;
Ti dy hunan, &c.
Ymhob brwydr bia'r dydd.

- 3 Ffordd y mynnost y congwerir,
Man y mynnost bydd iachad,
Sawl y fynnost gaiff ei elynion
Yn fyrddiynnau tan ei draed;
Minneu ddeuaf, &c.
At dy orsedd i gael grym.

- 4 Pa'm caiff hwnnw unwaith brynaist
Ar Galfaria, 'ngwydd y ne',
Lechu mewn rhyw bydew tywyll,
Dwfn obry maes o dre' ?
Cod fi fynu, &c.
I'r goleuni disglair pur.

H Y M N CLVII.

- 1 **W**RTH fy nghuro gan y gwyntoedd,
Wrth fy maeddu gan y don,
Wrth fy nryllio yn erbyn creigydd,
Blinais ar y ddaear hon;
O am brofi, &c.
Sabbath hyfryd o'th fwynhau.
- 2 Yn y boreu 'rwyf yn meddwl
Cadwa'i'r llwybr hyd brydnhawn,
Etto gwyro'n ddiaurwybod,
'Rwyf oddi arno'n fuan iawn;
Camsyniadau, &c.
Fwyaf fydd yn llanw fy oes.
- 3 Mae fy nghwypm yn peri nghodiad,
Mae gorthrymder uffern sawr
Oll yn peri 'mi 'mosyn plefer
Uwch a deimlwyd ar y llawr;

O hyfrydwch, &c.

Paradwysaidd nefol dir.

Bryfiwch oriau, dewch i fynu,

Pan y caffwyf weled haf,

A rhyw flodau'n tarddu allan,

Pob grafusau dwyfol braf;

Pob aderyn, &c.

Yn ymbyngcio gyd â'r dydd.

O ddedwyddwch anghydmorol,

Disgwyl ydwyf foreu a nawn,

I gael profi'm calon ffaidd,

O rasusau'r nef yn llawn;

Tyred, Arglwydd, &c.

Mae dy gwmp'ni yn well nâ'r gwin.

H Y M N CLVIII.

A Nweledig 'rwy'n dy garu,

Rhyfedd ydyw nerth dy ras,

Dynnu f'enaidd i mor hyfryd,

O'i bleserau penna' maes;

Ti wnest fwy mewn un funudyn,

Nag y wnaethai'r byd o'i fron,

Ynnill it' eisteddfod dawel,

Yn y galon garreg hon.

Uchder nesoedd yw dy drigfan,

Llawer uwch nâ meddwl dyn,

Minneu mewn iselder daear

Bechadurus waelaf un;

Etto agosach wyt i'm henaidd,

A'th gyfeillach bur yn fwy,

A chan gwell pan byddost bella',

Nâ'u cyfeillach benna' hwy.

Clustiau cnawd ni allant glywed

Fythol dy leferydd pur,

Etto 'nabod 'rwyf dy feddwl,

A d'amcanion sanctaidd, gwir;

'Nawr 'rwy' yn ymddiried ynot,

Ac yn pwyso ar dy ras,

Llawer mwy nag ymddiriedaf,

Yn y cyfaill goreu maes.

- 4 Glynw wrthyt mae fy nghalon,
Fel ei noddfa gadarn, glud,
Ac 'rwy'n ffeindio ynot ffynnon
O gysuron dirgel, drud;
Dyma'r dyfroedd a'm diddana,
Dyma'r dyfroedd, hyfryd flas,
A wna i mi yn ddiddig, diddig,
Dreulio'm dyddiau oll i maes.
- 5 'Rwyf fi'n dyfod at dy orsedd,
O ryw hyder cryf yn llawn,
Ac yn edrych ar dy hanfod,
Fy happu'rwydd foreu a nawn;
Ac mae'r olwg hynny'n creu,
Yn fy yspryd ryw gryfhau,
Gan roi clwyf ar fy mhechodau,
Yn dy wyddfod fy'n gwanhau.
- 6 Llawen wyf fi fod dy hanfod
Fawr yn ddedwydd ynddo ei hun,
Ac na raid i ti ymddiried
Mewn creadur unrhyw lun;
O teyrnafa fel y mynnost,
Doed dy amcan mawr i ben,
Swnied pawb mewn nef a daear,
Haleluia fyth, Amen.

H Y M N CLIX.

- 1 **R**WY'n dy garu, addfwyn Iesu,
Uwch pob geiriau i ddodi maes,
Yw dy gariad, yw dy heddwch,
Yw dy anfeidrol ddwyfol ras;
Yn nhafod-iaith nesoedd oleu,
Caf fi draethu ymhlith y llu,
Gyd â blas na ellir ddeall,
Hen ddirgelion nesoedd fry.
- 2 Yna caf fi ddechreu hanes,
Hanes o lawenydd pur,
Fyth na chlywir diwedd arno,
Yn y baradwysaidd dir;

Bob munudyn bydd yn dechreu
Swnio i maes, heb dewi fon,
Ddoniau maith, anfeidrol, hyfryd,
Croeshoeliedig addfwyn Oen.

Bydd dy degwch fyth yn newydd,
Fyth o newydd fe ennyn dân,
Tros holl oesoedd trag'wyddoldeb,
Fyth heb flino yn y blaen ;
Fflam angherddol, heb un terfyn,
Trwy holl raddau'r nef yn un,
Hi barha i losgi yn oleu,
Tra parhao Duw ei hun.

Nid oedd ond dy fawredd dwyfol,
Yn y nef ac ar y llawr,
All'fai ennyn y fath gariad
Ag wy'n brofi ynwy'n awr ;
Pwy sefydlai'm hyfryd gwammal,
Pwy'm gosodai i yn fy lle,
Ond yr hwn fy heb derfyn arno,
Pen perffeithrwydd dae'r a ne'.

H Y M N CLX.

Y Mae trag'wyddoldeb ehang
'Nawr yn ddisglair o fy mlaen,
Ac 'rwyf finneu fel yn darfod
A'r greadigaeth fawr yn lân ;
Aeth fy ngartre' hon yn angof,
Oer a diflas yw e' gyd,
Mae fy lle o heddyw allan,
Mewn trag'wyddol, nesol fyd.

Nid oes terfyn ar flynyddau,
Yn y wlad a wela'i draw,
Nid yw myrdd o oesoedd hirion
Yno yn unig ond lled llaw ;
Sylwedd ydyw oll sy'n dyfod,
Oll sy'n dyfod sy'n parhau,
Pethau braf heb eu cymmysgu,
Ga'i ar fyrder eu mwynhau.

- 3 Yno erys fy nedwyddwch,
 Heb gymmysgu fyth yn un,
 Digyfnewid gwrthddrych cariad,
 Felly cariad pur ei hun;
 'Run fydd Duw i drag'wyddoldeb,
 Môr o gariad heb ddim trai,
 Fel efe bydd fy happusrwydd,
 Ffrwd lifeiriol yn parhau.
- 4 O mor hyfryd yw'r meddyliâu,
 Fod yr amser hynny ar dd'od,
 Y mae'r hiraeth fy'n fy nghalon,
 Heb un terfyn iddo'n bod;
 Ni all yr holl greadigaeth ehang,
 Na'i gogoniant o unrhyw,
 Laesu nghri, na llanw f'enaid,
 Na dim arall ond fy Nuw.
- 5 Yno llenwir fy nymuniad,
 Er ei faint ac er ei gri,
 Fy holl wagder wnair i fynu,
 Gyd â'r Duwdod un yn dri;
 Mi gaf yfed o ffynhonnau
 Plefer ac a'm dyfrhau,
 A datguddiad pur o fywyd,
 A llawenydd i barhau.
- 6 Mi gaf glywed cydsain hyfryd,
 Digreuedig tri yn un,
 Yn cyhoeddi heddwch nefol,
 Perffaith wrthyf fi fy hun;
 Saint, seraphiaid, ac angylion,
 Mewn rhyw gydsain benna' erioed,
 Gyd â mi yn seinio'r anthem,
 Am anfeidrol, ddwyfol glod.

H Y M N CLXI.

MAE'm hymdaith tros frynniau i'r gwledydd
 tu draw,
 Mae'n diange o'm golwg bob ardal gerllaw;
 'Rwy'n gwel'd trwy addewid, lawn sicr a drud,
 Y tiroedd bwrpaswyd cyn feiliad y byd.

Rhewogydd fydd yma, llifogydd a gwres,
Tangnefedd sy'n gwawrio fel tynnom ni'n nes;
Mae cariad a heddwch, diderfyn a maith,
Yn llo, yn llanw, at ddiwedd ein taith.

Os melus oedd dechreu, mwy melus yr hedd,
Pa nesa' cyrhaeddom i ardal y bedd;
Mae angu, mae pechod, o'u bron yn gwanhau,
I diroedd y bywyd a ni'n agosau.

Mae pennau'r mynyddau, hyfrydaf ca'i fod,
Yn awr yn agosach nag buont erioed;
Mae'm dyfais ddaearol yn darfod bob rhyw,
Fe gododd y wawr-ddydd o gartre' fy Nuw.

Mae enw f'Anwyl y mor anwyl, mor fawr,
Hyfrydwch y nefoedd, hyfrydwch y llawr;
Ni dderfydd ei garu, ni dderfydd ei glod,
Pan byddo heb ieren yn uchder y rhod.

H Y M N CLXII.

FE ddarfu pob ofn, y gair ddaeth i maes
O arfaeth y nefoedd sy'n rym ac yn ras;
Yr hyn a 'sgrifenydd yn llyfr y nen,
Pe uffern fai'n ei erbyn, fydd siwr dd'od i ben.

Y geiriau lefaru fydd nerthol a byw,
Fe holltodd y creigydd pan lefodd fy Nuw;
Dyw pechod, 'dyw fatan, er cymmaint eu grym,
Yngwyddfod y nefoedd, ond amwyd neu ddim.

Chwibana fy Arglwydd ei fyddin ynghyd,
O'r dwyrain a'r deheu, o eithaf y byd;
O'r Aipht daw gwybedyn, gwenynen o Seir,
Hwy fwrddrant fy mhechod er cryfed y ceir.

Caiff trallod, a chystudd, a gwialen, a gwae,
Gwawd, ing, ac erlidiau i guro fy mai;
Caiff angu ei hunan i'm gwneuthur yn rhydd,
O'm cedyrn gadwynau cyn collwyf fi'r dydd.

Y clod a'r gogoniant, a'r gallu bob rhyw,
A redo fel moroedd i enw fy Nuw;
Y dechreu a'r diwedd, o'r ddaear i'r nef,
O ras ac o haeddiant ei hunan yw ef.

H Y M N CLXIII.

FE welir rhyw ddyddiau, fy Arghwydd a'i gwyr,
Pan tarddo goleuni ynghysgod yr hwyr;
Pan delo'r gorllewin, y dwyrain, a'r de',
I brofi cawodydd hyfrydaf y ne'.

Fe bassa'r gwlawogydd a'r oerfel ynghyd,
Daw adar i ganu trwy gonglau'r holl fyd;
Rhy'r broydd a'r brynniau eu ffrwythau ryw 'floc,
A blodau ar unwaith, o foroedd i fôr.

Fe gwmp yr addewid ar ddinas a gwlad,
Addewid pereiddiaf, addewid y Tad;
Tywelltir yr Ysryd, fel moroedd didrai,
Ar lwythau hen Jacob yn fwy a' ac yn llai.

Y meibion a'r merched, plith tra phlith ynghyd,
Brophwydant, ganmolant lachawdwr y byd;
Henafgwyr freuddwydiant freuddwydion o hedd,
Prin gallant eu credu, er profi'r fath wledd.

Gwyr ieuangc a welant, a gweled a wnan',
Rai pethau mor rhyfedd na welfant o'r blaen;
Llawn felus, llawn hyfryd, llawn werthfawr a drud,
Fydd y weledigaeth am Bryhwr y byd.

O ddyddiau dedwyddaf, wel, brysiwch ymlaen,
Mae'r arfaeth yn galw, mae pechod yn dân;
Mae pob peth yn addfed, mae gweddi mewn grym,
O tyred ddechenuynt, yn attal does dim.

H Y M N CLXIV.

WEL, brysiwch i'r frwydr, gelynyon y fydd
Yn chwareu yn ddyfal am ynnill y dydd,
Yn gwilio o gwmpas bob munud, bob awr,
I gwmpo byddinoedd ein Harglwydd ni lawr.

Mae'r faner i fynu, hi liwyd â gwaed,
'Does heddwch i'r gelyn ne's cwmpo dan draed;
Ni ildia, ni orphwys Tywyfog y ne',
Ne's byddo'r holl ddaear yn eiddo iddo fe.

Nid oes gan blant dynion un gronyn o law,
Yn rhyfel ein Harglwydd nac yma na thraw;
Ese sy'n lladd pechod a phlannu pob gras,
Ese bia'r enw i mewn ac i maes.

Wel, canwn y congwest yn eon a rhydd,
Nid da fod yn segur yn ymdrech y dydd;
Mae'r llwybr yn union, goleuni fe ddaw,
Mae'r Brenin ei hunan yn cerdded gerllaw.

Wel, saint, gorfoleddwch, gorfoledd y fydd,
Fe gariodd Immanuel tirion y dydd;
Bydd daear a nefoedd, ac uffern bob darn,
Mewn braw neu lawenydd yn derbyn ei farn.

H Y M N CLXV.

Ar y Dŵn a elwir LOVE FEAST.

MAE ein taith i'r nefol fyd,
Trwy apialwch mawr ei hyd,
A bwytfilod ynddo'n llawn,
Oll i gyd yn greulon iawn;
Iesu nid oes ond dy ras,
Ddeil fy enaid trwyddo maes.

Daccw'r llew sy'n gwilio o hyd
Temtafiynau maith y byd,
Tannu ei rwydau ymhob mian,
Cwympo'r cadarn, cwympo'r gwan;
Iesu dyro allu'r nef,
Gair o'th enau macdda ef.

Nid yw'm pechod mawr ei rym,
At dy anfeidrol allu ddim;
Mwy dy bwer, mwy dy ras,
Nâ chyfrwysdra uffern gas;
Ti gongcweraist, en dy glod,
Y gelynion cryfa' erioed.

Draw bu'r fuddugoliaeth lawn,
Ar Galfaria un prydnhawn,
Rhwyng y ddaear fawr a'r nef
Ildiodd satan iddo ef;
Gwerthfawr air ei gongcwest drud,
Wel, gorphenwyd dwyfol lid.

- 5 Do, gorphenwyd diodde' mwy,
Poenau hoelion, marwol glwy';
Es trwy'r llid, se ddarfu ngwae,
Prynais haeddiant i barhau;
Ffrwd i mhobl bur ddilyth,
Rhed cyfuron honi byth.
- 6 Dyma'r dw'r, a thyma'r gwaed,
Sylfaen iechydwriaeth rad;
Dyma'r lle mae'r nef ei hun,
Yn ymfoddloni yn y dyn;
Dyma fy hawl i a'm ple,
I feddiannu teyrnas ne'.

H Y M N CLXVI. *Ar yr lun Fesur.*

- 1 **D**ACCW'r ffynnon, heddyw caed
Dwfr gloyw, pur, a gwaed,
Daccw hi'n tarddu ar y bryn,
Ylch fy enaid bach yn wyn;
Dyma'm nerth i fyn'd ymlaen,
Dyma sylfaen bur fy nghân.
- 2 Gair o'i enau sanctaidd ef
'Nawr a'm dwg i ganol nef,
Yn eu eiriau mae'r fath rin,
Dodant nef a dae'r yhun;
Gwrande ei lais, a gwel'd ei wedd,
Yw fy mywyd tu yma i'r bedd.
- 3 Tegwch hardd ei wynebpryd
Can hawddgarach yw na'r byd,
Mae trysorau nefol ras
O dy enau'n d'od i maes;
Ac ar wedd dy wynebpryd
Mae'm happusrwydd oll i gyd.
- 4 Iesu, gorphwys yn dy glwy',
Wna fy enaid bellach mwy,
Dyma'm noddfa werthfawr lawn,
Fyth o foreu hyd brydnhawn;
Dyma nghysur oll i gyd,
Dyma'm nerth i'r nefol fydd.

Yn dy allu af ymlaen,
 Congc'raf ddw'r, a chongc'raf dân,
 Er eu meithder, er eu grym,
 Ni all ofnau i mi ddim;
 Mae dy allu'n fwy ei rin,
 Nâ'm rhesymanu bob yr un.

HYMN CLXVII. *Ar yr un Fesur.*

RWY'n diffygio ar fy nhaith,
 Hir yw'r anial dir a maith,
 Drygau mawrion ar bob llaw,
 Sydd o'r Aipht i'r Ganaan draw;
 Llewyrch niwl, â llewyrch tân,
 Unig all fy nwyn ymlaen.

Ti dy hunan, Iesu mawr,
 Yw fy noddfa ar y llawr,
 Ni ddaw fyth, ni fu erioed,
 Dy gyffelyb îs y rhod;
 Dere'n glau, 'does îs y ne'
 Arall un a leinw'th le.

Dyma y ffeiddia' gaed,
 'Nawr yn gorwedd yn ei waed,
 Nid oes neb all fy iachau,
 Congc'ro'm pechod, maddeu mai,
 Ond a roddodd gadarn lef
 Rhwng y ddaear fawr a'r nef.

Fe fu'n hongian ar y pren,
 Fe ddiffoddodd lid y nen,
 Fe ddioddefodd hoelion dur,
 Trwy ei gnawd ar groesbren îr;
 Nid oes uwch y nen ond ef
 Gliria'm ffordd i ganol nef.

Ti wnai fyddo yn dy fryd,
 'Does a'th rwystra yn y byd;
 Cadarn, cadarn, yw dy law,
 Gweithio yma, gweithio draw;
 Daear fawr a nef yn un
 It' sy'n cwmpo yn gyttun.

- 6 Rhosyn Saron tecca'i ddawn,
Seren foreu ddisglair iawn,
Sydd yn arwain hyfryd wawr,
Trwy'r anialwch dyrus mawr,
Yn goleuo'r llwybr maith,
'Tu a'r wlad o fel a llaeth.
- 7 Tyr'd o mlaen trwy'r tywyll nos,
Dwg fi tros bob anial ffos,
Dal fi'r lan, O na'd fi lawr,
Serth yw'r graig, mae'r cwmp yn fawr;
'Nol fy nghlwyfo 'does iachad,
Ond un unig yn dy waed.
- 8 O bydd im' yn nerth bob pryd,
Yn holl gyfyngderau'r byd,
Na'd fy yspryd syrthio lawr,
Wrth wynebu angen dewr;
Cadw yn dy fynwes gu,
Fy enaid yn y frwydr ddû.

H Y M N CLXVIII. *Ar yr un Fesur.*

- 1 **D**EFFRO f'enaid, edrych draw,
Gwel Galfaria bell gerllaw,
Daccw'r hoel a'r biccwll fain,
Daccw'r goron bigog ddrain,
'Nawr yn gorwedd ar ei ben,
Cryned dae'r a dued nen.
- 2 Caned cenhedlaethau'r byd,
Am ei enw mawr ynghyd,
Aed i gyrrau pella'r ne',
India'r dwyrain, India'r de';
Bloeddied moroedd, gyd â thir,
Ddyfnder iechydwriaeth bur.
- 3 Na foed un dyn is y rhod,
Heb ddatseinio maes ei glod,
Na foed neb is awyr las,
Heb gael prawf o'th nefol ras;
Doed y ddaear fawr yn gron,
Yfent ddw'r y ffynnon hon.

Wele, f' Arglwydd, fydd mewn poen,
Ffrynd troseddwy, addfwyn Oen;
Poen i angu, poen at waed,
Balm o Gilead ry iachad;
Ti Phfygwr, perffaith Dduw,
Geidw f'enaid bach yn fyw.

O dy glwyfau rhed i maes
Afon ddwyfol, loyw, las,
Sydd yn achub, fy'n iachau
Myrddiwn o'r aflanaf rai,
Ac yn rhoddi cyflawn hedd
I rai tlotta' erioed en gwedd.

Na foed dafn fyth o'r gwaed,
Gollwyd ar Galfaria'n rhad,
Fyn'd yn ofer, mwy ei bris
Nâ'r ffurfafen faith, fe w'us;
Dyma'r tryfor mwya' drud,
Gwell nâ'r nefoedd, gwell nâ'r byd.

H Y M N CLXIX.

NID yw'r holl greadigaeth helaeth,
Daear, awyr, dw'r, a môr,
'Nghyd â'u llwythau maith diderfyn,
'Nghyd â'u hanerfynol 'stor,
Ond dy weision gyd â'u gilydd,
Fel y mynnost, feily gwnan',
A hwy dront, er pob gwrth'nebrwydd,
Fyn'd â'th enw yn y blaen.

Ti wnai'r hyn fo'n wenwyn perffaith,
Rai amserau i wella clwy',
Ti wnai'r eli goreu gafwyd,
Rai amserau i glwyfo mwy;
Ti wnai haf, a phârch, a gwynfyd,
Losgi'r llyfiau gan y gwres,
Ti wnai rew a chystudd diriaid
Attat ti i'm gyrru'n nes.

Tân dry'n ddw'r, a dw'r yn wenfflam,
Os d'ewylllys iddo bair,

Gwnai i'r morfil mawr esgyrnog
 I lesmeirio wrth dy air;
 Beth yw mhechod it' ond gwyfyn,
 Er ei ruad, er ei rym?
 Gwna, fe gwyp, ond wrth dy amnaid,
 Ni rhaid i ti dd'wedyd dim.

- 4 Croes a chystudd gaiff ei guro,
 A llawenydd, a mwynhau,
 Fe gaiff cosp, ac fe gaiff cerydd,
 Rhwystro ei deyrnas ef barhau;
 Fe ddiwreiddir hen adeilad
 Cadarn, nerthol, maes o law,
 Y mae bys trag'wyddol allu,
 Tan ei wadn yma thraw.

H Y M N CLXX.

- 1 **N**I all rhaid, ac ni all natur,
 I wrth'nebu dim o d'air,
 Sef yr haul a'r holl blanedau,
 Os fy Iesu iddynt bair;
 Esmwyth it' yw gwneud y fynnost,
 D'wed y gair, a thyna fi
 'Mhell uchlaw fy holl elynion,
 Ar y brynniau hyfryd fry.
- 2 D'wed goleuni boed, fe fyddiff,
 D'wed disgleiried lluoedd ne,
 Fe ddisgleiria haul a lleuad
 Oll yn hyfryd yn eu lle;
 Edrych arna'i, bydd tangnefedd,
 Derfydd 'stwr y 'storom fawr,
 Tawel hedd fel boreu hyfryd
 A dywynna arna'i'n awr.
- 3 Gwena arna'i, Tywyfog bywyd,
 Yna gwged arna'i'r byd,
 Ynot f'enaidd fy'n ymddiried
 Uchlaw meibion Adda gyd;
 Rho addewid byddi gydaſ,
 Unrhyw rwystr is y nef,
 Doed o'r ddae'r neu uffern ddwfn,
 Ofna'i ddim o hono ef.

Ti yw gwrthddrych mawr fy ofnau,
 Gwrthddrych fy llawenydd pur,
 Attat mae fy nymuniadau,
 Attat mae fy ngobaith pur;
 Pob peth etto welodd llygad,
 A ddiflannodd arnai'n lân,
 Aeth eu bod, ac aeth eu henwau,
 Oll yn ddiddim o fy mlaen.

H Y M N CLXXI.

GOrchudd ar dy bethau mawrion
 Yw teganau gwag y byd,
 Cadarn fur rhyngof a'th Yspryd,
 Yw'm pleserau oll i gyd;
 Gad im' gloddio trwy'r parwydydd
 Tewon trwodd at fy Nuw,
 I gael gwel'd trysorau gwerthfawr,
 Fedd y ddaear ddim o'u rhyw.

Na'd fi daslu golwg cariad,
 Ar un gwrthddrych is y rhod,
 Na gwneud gwrthddrych i fy ngobaith,
 O greadur sydd yn bod;
 Gadw ngolwg wan i fynu,
 Yn fyml attat ti dy hun,
 Heibio barch, ac heibio ammarch,
 Heibio i ddaear, heibio i ddyn.

Gad fi ganfod a diystyrn
 'R holl greadigaeth faith i gyd,
 Yn y nesoedd ac yn uffern,
 Yn y moroedd yn y byd,
 Fel yn hollol analluog,
 Wneuthur da neu niwaid im',
 Ne's bo rhai'n yn cael eu danfon,
 Trwy'th gydsyniad a dy rym.

Wrth fy ochr bydd i'm harwain,
 Ymhob dryfni rho dy law,
 Gad im' aros tan dy gysgod,
 Cafod yma, cafod draw;

Attat 'rwyf yn ffoi am noddfa,
Rhag y drygau sydd o'm hol,
Cymmer fi, Tywylog bywyd,
Dwg fi yn dy ddwyfol go'l.

H Y M N. CLXXII.

1 **D**OES blefer dâl tu yma i'r ne',
Nac un diddanwch ateb lle
Cymdeithas fy lachawdwr cun;
'Does eisiau dim lle bo fy Nuw,
Gwagder na thlodï o unrhyw,
Mae'n llanw'r nefoedd fawr ei hun.

2 Y sawl a'th gaffo, gwynfyd hwy,
Ni allant fyth ddymuno mwy,
Ti lenwi eu heisiau gyd o'r bron;
Mae môr, a thir, a da, a dyn,
Oll yn dy heddwech di dy hun,
A mwy, nag fedd y ddaear hon.

3 Anghenus wyf, bechadur gwan,
Am hyn 'rwy'n tynnu tu a'r lan,
Yn gweled digon gan fy Nuw;
Trysrau pe cawn eu mwynhau,
A laddai 'ngofid, laddai ngwae,
A ngwnai yn llawen tra fawn byw.

4 Mi ddof o flaen dy faingc yn hy,
A'm llygad tu a'r nefoedd fry,
A mi ddifgwyliaf ddydd a nos;
Na phalled nefoedd wen 'mo'i gras,
I'r archolledig, i ffaidd, cas,
Sy'n ymbil wrth dy ddwyfol groes.

H Y M N. CLXXIII.

1 **M**AE pen ein taith gerllaw,
Ar fyrder gwawria'r dydd,
O fy nghadwynau caeth bob rhyw
Fe tyn fy Nuw fi'n rhydd;
Tros yr Iorddonen las,
Caf landio maes o law,
I fwytta ffrwythau nefol, pur,
Yr hyfryd dir sydd draw.

Ac yna darfod wna
 Fy ngofid a fy ngwae,
 Ac y dechreuir cadw gwledd,
 Gorfoledd i barhau;
 Ynghanol tyrfa faith,
 Bob llwyth, a iaith, a dawn,
 Un sabbath, heb na haul, na lloer,
 Na boreu, na phrydnhawn.
 Cyrhaeddwn yn y blaen,
 'Nawr nes-nes yw y nod,
 Naildiwn ddim, mawr yw ein baint,
 Ni chollodd faint erioed;
 Pob peth sy'n galw am frys,
 Fyn'd tu a llys ein Tad,
 Nyni gawn fwytta yn y many,
 Ddanteithion Canaan wlad.
 Ni thyccia swynion ddim,
 Yn erbyn grym fy Nuw,
 Fe gyll dichellion mwya' call,
 A rhwydau'r fall bob rhyw;
 Mae gallu'r nef yn fwy,
 Na'u dyfais hwy i gyd,
 Fe lysg efengyl nef â'i sain,
 Fyrddiynau o'r rhai'n ynghyd.

H Y M N CLXXIV.

PAlmentir llwybr in',
 Trwy ganol moroedd maith,
 Ac er gelynion fawr a mân,
 Cawn fyn'd ymlaen i'n taith;
 A'r drostan heddyw yn nes,
 Mae'r farph o bres yn glir,
 Os clwyfir un pererin gwan,
 Sy'n myn'd i'r Ganaan dir.
 Mawr iawn yw nerth y nef,
 Mae ei arfaeth ef yn dân,
 Yn llosgi ymhob bryn a bro,
 Bob rhwystr fo o'i blaen;

'Dyw Moab, e' eu llid,
Na Seir ynghyd, ond dim,
Mil mwy doethineb nefoedd fry,
A rhagor yw ei rym.

3 Iorddonen dry yn ol,
Roi lle i'r nefol had,
I etfeddu'r hyfryd fan
Addawyd gan y Tad;
Ni all pechod nac un chwant,
I attal plant y nef,
I dreiddio trwy bob llif a thon,
Yn union atto ef.

4 'Dyw terfysg mawr y byd,
A'i ddwndwr o unrhyw,
Na sain ei utgyrn croch a'i glych,
Na'i blefer mwya' byw,
Sy'n curo'r seintiau o hyd,
Ar aswy 'nghyd a'r dde',
Yn abl ddim i'w cadw'n hir,
O deyrnas bur y ne'.

H Y M N CLXXV

1 **W**EL, ferched Sion dewch,
Yn fintoedd yn y blaen,
Efe ei hun yw'r blaenaf wr,
Ynghanol dw'r a than;
Mae'n gyfaill ymhob man,
I'r lleig, a'r gwan, a'r gwiw,
Ni welwyd ar ein daear ni,
Neb tebyg i fy Nuw.

2 Yn nydd y dwyrain wynt,
A'r 'stormydd mwya' cry',
Fe dry'r cymhylau cyn prydnhawn,
Yn dawl iawn i ni;
Mewn ffwrnes fawr o dân,
Ei hunan sefyff ef,
Fe gaiff y poenwyr wel'd yn awr,
Alluoedd mawr y nef.

Y Brenin aeth ymlaen,
A'i allu ef fydd fawr,
Y garreg leia' ddel o'i law,
A dyr Golia lawr;
Gwerfylloedd Duw ynghyd,
A gân yn hyfryd iawn,
I'r Creuwr mawr, nad oes o'i ail,
Cyn machlud haul brydnhawn.

H Y M N CLXXVI.

MAE'n deccach yn ei wedd,
O'u bron na dynolryw,
'Does neb mewn dae'r, na nesoedd fry,
'Sydd debyg i fy Nuw;
Rhyfeddod yr holl fyd,
A'r nef i gyd o'u bron,
Rhyfeddod oesoedd etto a ddaw,
Tros wyneb daear gron.

Dioddefodd ar y pren,
I hoelio ei ddwylo a'i draed,
Trywanwyd idd ei ystlys bur,
Daeth allan ddw'r a gwaed;
Fel ca'i y dua' ei liw,
Ei gannu'n hyfryd wyn,
Mewn ason bur o waed a dw'r,
Ddilifodd ar y bryn.

Wel, dyma'r unig fan,
Tan groefbren garw îr,
Ar ben Calfaria hir brydnhawn,
'Nawr gweled cawn y tir;
Cliriodd ei haeddiant ef,
Gymhylau'r nef o'u bron,
'Does heddyw gyfgod mewn un man,
Rhyngom a'r Ganaan hon.

Mae'r llwybr heddyw'n rhydd,
Ein Tywyfog fydd ymlaen,
Yn agor holl adwyau'r ddraig,
Oddi yma i Sion lân;

Bydd canu braf am hyn,
Yn Salem cyn bo hir,
Pan ddelo'r nefoedd fawr a'r ddae'r
I seinio'r anthem bur.

H Y M N CLXXVII.

Ar y Dŵn a elwir LOVE FEAST.

- 1 **A**RGLWYDD, ffoed cymhyllau mwy,
Grym euogrwydd, damniol glwy';
Rho i mi brofi'th ddwyfol hedd,
Afon bur tu yma i'r bedd;
Fel y gallwyf, ddydd a nos,
Ymddigryfu yn dy groes.
- 2 Oll a wela'i tan y ne',
Sy'n feunyddiol golli eu lle,
Angeu yn teyrnasu'n lân,
Ar greaduriaid fawr a mân;
Heno marw, heno bedd,
Foru codwn ar ei wedd.
- 3 Ffarwel bob peth yn y byd,
Twyll a gwagedd y'ch i gyd,
Y melusdra penna' gawn,
Gwenwyn dû fydd ynddo'n llawn;
Iesu, 'does o nefol rin,
Ond dy wleddoedd di dy hun.
- 4 Nid wy'n ceisio gan fy Nuw,
Heddyw hawddfyd o unrhyw,
Rho i mi feddu'th Ysryd cun,
Llechu'n agos it' dy hun,
Ti gai'm cynnal tan bob croes,
Goleu dydd neu dywyll nos.
- 5 F'enaid, gwel Galfaria fryn,
Yno congwrwyd angeu'n llyn,
Yno maeddwyd gallu'r bedd,
Yno prynwyd dwyfol hedd;
Y greadigaeth heddyw fy,
Tan awdurdod Iesu cu.

H Y M N . CLXXVIII.

B Rydnhawn,
 Ar y ddedwyddaf awr a gawn,
 Y talodd Iesu'n eitha' llawn,
 Y ddwyfol iawn i'm hanwyl Dad;
 Palmentodd ffordd o Galfari,
 I'r nefoedd fry, trwy rin ei waed.

Mae 'nawr
 Yn eistedd ar yr orsedd fawr,
 Yn Arglwydd uffern nef a llawr,
 Hyd foreu-wawr adg'odiad dydd;
 Pan gollwng ei ddyweddi ddrud,
 O lwch y byd, yn berffaith rydd.
 Yn wir,
 Pryd hyn fe wawdd ei Briod bur,
 Tyr'd yma mewn i'th nefol dir,
 Rowd i ti'n hir cyn feiliad byd;
 Dy etifeddiaeth nefol yw,
 Gwerth gwaed dy Dduw a'i boenau drud.

Fydd son
 Am alar, griddfan, gwae, na phoen,
 Yng ngwmp'ni'r addfwyn, anwyl Oen,
 O fewn i Sion sanctaidd fry;
 Ond yfed dyfroedd, dwyfol flas,
 Darddodd i maes o Galfari.

Ni fydd
 Dim caead ar ei phyrth hi'r dydd,
 A thywyll nos o'i mewn ni bydd,
 Na galar, griddfan, gwae, na phoen;
 'Does haul na lloer 'n goleuo'r dre',
 Can's yn eu lle, ei goleu hi yw'r Oen.

H Y M N . CLXXIX.

NID oes,
 Ni fu, ni ddaw, mewn unrhyw oes,
 O gymmaint gwerth a gwaed y groes,
 Y ddwyfol loes ddiodefodd ef;
 O gariad mawr, diderfyn 'stor,
 Sy fel y môr mewn dwyfol lef!

2 Efe

Yw'r unig wrthddrych is y ne',
Dâl yn fy nghalon roi iddo le,
Un arall b'le fy'n deilwng fod?
Ei gariad pur i derfyn byd,
Mewn lled a hyd fy'n dwyn y clod.

3 Af trwy

Fy nhemtasiynau aml mwy,
Tan adain cariad dwyfol glwy',
Mi a'u cong'râf hwy'n ei gongcwest ef;
A'i allu yw fy noddfa glyd,
I ddringo o'r byd i ganol nef.

4 Eriod

Mae'n dal y rhai fydd tan ei nod,
Na lithro mymryn byth o'u troed,
Heb iddynt dd'od ar frys yn ol;
Ei Yspryd fy'n eu cadw'n glyd,
Mewn dyrus fyd, o fewn ei go'l.

H Y M N CLXXX.

1

NID oes,
Trwy gydol ddyddiau byr fy oes
Yn gyfan i mi ond y groes,
Rhyw chwerw loes o foreu i nawn;
Ond os dy allu'm dal i'r lan,
Fi yn y fan fydd gongc'rwr llawn.

2 O pwy

Ymguddiodd yn dy ddwyfol glwy',
Ac yno fethodd dorri trwy
Gystuddiau mwy nâ gwellt y maes?
Mae'r fuddugoliaeth fawr yn d'od,
Hyd heddyw erioed, oddi wrth dy ras.

3 Dy ras

A ddeil fy enaid bach i maes,
I ymladd â gelynion cas,
Ne's cario'r maes yn lân ryw ddydd;
Ac yno caf orphwysfa bur,
Mewn nefol dir, yn berffaith rydd.

Nid oes

A ddeil fy yspryd tan bob croes,
Ond dwyfol, nefol, farwol loes,
Estyniad f'oes, yw ei fwynhau;
'Does arall gyfur mewn un man,
Fe yw fy rhan byth i barhau.

'Does drai,

Nac eisiau dim y man y mae,
Mae'n llenwi'r cyfan yn ddilai;
Pawb, O na b'ai yn gwel'd ei wedd,
Sychedent am ei wir fwynhau,
Mewn gwledd ddidrai, a thrachtio'i hedd.

H Y M N CLXXXI.

1 **E** I glod
Sydd heb un terfyn iddo'n bod,
O aed ymlaen fwy nag erioed,
O gwmpas rhod y ddaear fawr;
Ne's elo fwn efengyl bur,
I dorri'n glir, fyrddiynau i lawr.

2 Fwy, fwy,
Yw buddugoliaeth dwyfol glwy*,
A'i gongcwest helaeth gyrraedd trwy
Galonau mwy nâ rhif y gwllith;
Yn nydd ei nerth y gwanna' un
Wrtho a lŷn yn ffyddlon byth.

3 Mae, mae,
Rhyw hiraeth ynwyf yn parhau,
Am wel'd yr amser hynny'n glau,
Y pryd y mae fy Arglwydd rhad
I dderbyn ei ogoniant mawr,
Gan nef a llawr am golli ei waed.

4 O 'nawr,
Addfwynaf Iesu, tyr'd i lawr,
Halaetha dy frenhiniaeth fawr;
Cod ddedydd awr, iachusol ddydd,
Rho'r carcharorion fyn'd i maes,
O'r pydew cas heb ddwfr sydd,

H Y M N CLXXXII.

- 1 **F**E ddaw
 Ar y cymhylaŷ maes o law,
 I rai er dychryn mawr a braw,
 Ymhell uchlaw dychymmyg dyn;
 Ac yna barna'r ddaear faith,
 Yn ol y gwaith a wnaeth pob un.
- 2 Heb gel,
 Pob llygad yno'n lân a'i gwel,
 Ac 'nol cyfiawnder pur y del,
 Fe rydd ei sel ar blant ei Dad;
 O deuŷch fendigedig rai,
 Rhowd yn ddilai-ich' deyrnas rad.
- 3 Cyn byd,
 Ammodwyd hi chwi'n eitha' drud,
 Yn awr meddiannwch hi ynghyd,
 'Dyw hon i gyd ond gwerth fy ngwaed,
 Cewch wel'd y gogoneddus fri,
 Ynnillais i ar law fy Nhad.
- 4 Y wlad,
 Ac oll rowd i mi gan fy Nhad,
 'Rof fi i chwithen 'nawr yn rhad;
 Eich enw ga'd, yn wraig yr Oen;
 Anfeidrol fraint, anfeidrol fri,
 'Rwy'n un â chwi trwy ddirfawr boen.
- 5 Fydd mwy
 Ddim diwedd o'u llawenydd hwy,
 Eu temtasiynau aethant trwy,
 Gwaed marwol glwy' fydd gwraidd engwledd,
 Trag'wyddol gân, heb dewi ŷon,
 I Dduw a'r Oen am ddwyfol hedd.

H Y M N CLXXXIII.

- 1 **Y**N awr,
 Sancteiddiol Ysryd tyr'd i lawr,
 Disgleiria hyfryd foreu wawr,
 Goleuni mawr o entrych nef,
 Fel delo'm henaid wel'd yn glir,
 Yr hyfryd dir bwrcafodd ef.

'Does fan

Ar ddaear foddia'm henaïd gwan,

Dihangodd rhwng y fer i'r lan,

I 'mosyn rhan fydd uwch yr haul;

Ym mynwes f'Arglwydd mawr y mae

Gwledd i barhau, nad oes o'i hail.

Y gwin

Sydd yno mae o nefol rin,

I nerthu'm henaïd pan f'o flin,

Gan groesau sy'n ei guro o hyd;

Wrth ddrachtio hwn, myfi af trwy

Gystuddiau mwy nag ŵyr y byd.

H Y M N CLXXXIV.

ATTAT, f'Arglwydd, dyrcha f'enaïd,

Rhof f'och'neidiau ger dy fron,

Unrhyw ateb i'm griddfannau

Dyfnion fedd y ddaear hon;

Nid oes ond dy enw'n unig,

Ag a gynnwys lawn iachad,

Ac a gongc'ra'r holl elynion,

Sy'n fy rhoddi tan eu traed.

Mae'm gofalon oll yn darfod,

Cynted casswyf wel'd dy wedd,

A dislannu'n berffaith gwbl,

Y mae ofnau'r byd a'r bedd;

Mae fy nhemtasiynau creulon,

Er mor aml oe'nt o'r blaen,

Megis cwmmwl tew'n myn'd heibio,

Yn dy bresennoldeb lân.

Nid oes grym yn fy nhrychwantau,

I edrych yn dy wynebpryd,

Y mae natur wyllt yn dofi,

Ac yn suddo lawr i gyd;

Ti yw nghyfoeth a'm dedwyddwch,

Ti yw ngobaith, ti yw ngrym,

Hebost 'dwyf ond tlawd ac egwan,

Hebost, Iesu, 'dwyf fi ddim.

- 4 Mae fy nghalon yn ehedeg,
Mae fy nymuniadau'n llu,
Yn diheng'u uwch troiadau
Haul a ser y nesoedd fry,
Ac yn damfing pob cynhygion
O ddymunol bethau'r llawr,
Er mwyn medi braint fy nghadw
Im' yn nhrag'wyddoldeb mawr.

H Y M N CLXXXV.

- 1 **N**YNI,
Mewn cydsain â'r angylaid lu,
A folwn Dduwdod un yn Dri,
Am ddyfais iechydwriaeth rad;
Yn awr nid oes ar ofedd ne',
Ddim garia ble, ond dwyfol waed.

- 2 O pwy
All chwilio dyfais dwyfol glwy',
Sy'n anchwiliadwy hollol trwy
Bob darn o hono oll i gyd?
Dyfniderau mawr ei gariad ef
Ddatfeinia'r nef pan darfo'r byd.

- 3 'Does dim
O tan y nesoedd fawr o rym,
A'm deil i'r lan tan gystudd llym,
Ond cariad pur fy Arglwydd cu;
A hwn a'm nertha fyn'd ymlaen,
Trwy ddw'r a than, i'r nesoedd fry.

- 4 Ei waed
Oedd pwrkas drud yr hyfryd wlad,
Bar'todd e' i mi'n eitha' rhad;
Ei gariad anherfynol maith,
A'm nertha i bellach fyn'd ymlaen,
I Salem lân sy ar ben fy nhaith.

H Y M N CLXXXVI.

- 1 **N**ID oes angel, nid oes seraph,
Yn y nesoedd fawr a ga'd,
All'sai ffeindio allan foddion,
I fy enaid gael iachad;

Mae yma ddyfnder o ddirgelion
Maith, goruchel iawn eu rhyw,
A ddyfeisiwyd cyn bod-amfer,
Gan ddoethineb bur fy Nuw.

Mae priodoliaethau'r Duwdod
Yma'n cael eu cyflawn le,
Ei gyfiawnder, a'i wirionedd,
A'i sancteiddrwydd perffaith e';
Y mae cariad, a thrugaredd,
A doethineb, wnaeth y plan,
Yn cael hyfryd ymhyfrydu
Yn achubiaeth f'enaidd gwan.

Mae'm cydwybod oedd mewn terfysg,
Ac yn ofni'n arw iawn,
Heddyw'n dechreu a llonyddu,
Wel'd y Meichiau'n talu'n llawn;
Taliad holl ofynion Duwdod,
Ag fydd o anfeidrol fri,
Taliad holl ofynion cyfraith,
Taliad sicr iawn i mi.

P'odd wrth olrhain yn fy meddwl,
Yng ngoleuni'r nefoedd fry,
Ar y rhagorfreintiau aml
Brynodd f'Arglwydd mawr i mi,
Na'm gorchfygid i gan gariad,
At y sanctaidd raslawn fod,
A phob munud fach o'm bywyd,
Gael eu treulio er ei glod.

O ddyfnderoedd! O ddoethineb!
O ddyfnderoedd maith o ras!
O ddirgelion anchwiliadwy!
Fythol uwch eu chwilio ma's;
Mae seraphiaid nef yn edrych,
Gyd â syndod bob yr un,
Ar ddyfnderoedd cariad dwyfol,
Duw yn marw tros y dyn.

Fyth i'r Tad y bo'r gogoniant,
Roi a derbyn y fath rodd;
N

Fyth i'r Mab y bo'r un moliant,
 Am ddisgyn yma lawr o'i fodd;
 Fyth i'r Ysryd bo'r anrhydedd,
 Am ddatguddio'r ddyfais rad,
 Ac am felio a rhoi ernes,
 Fod Eiriolwr gyd â'm Tad.

H Y M N CLXXXVII.

- 1 **O** Iesu, attat 'rwyf yn d'od,
 Y truenusaf ddyn erioed;
 I ymguddio tan dy adain glyd,
 Tan demtasiynau maith y byd.
- 2 'Does unrhyw gyflwr, unrhyw fan,
 Heb dorf yn curo ar f'enaidd gwan;
 Ond er d'ogoniant, Arglwydd cun,
 Lladd dy elynion cas dy hun.
- 3 Gwisg fi â'r fantell ddisglair, lawn,
 A wnaed ar Galfari brydnhawn;
 A throcha aneirif feiau f'oes,
 Yn nwfr pur a gwaed y groes.
- 4 Mae'm dyddiau'n treulio o awr i awr,
 Nefau mae trag'wyddoldeb mawr;
 Gad i mi wel'd yn oleu clir,
 Wrth fyn'd o'r byd, dy wyneb pur.
- 5 Gwasgara y cymhylau fydd
 Yn cadw'th nefol wedd ynghudd;
 A dyfrha fi â'th hyfryd hedd,
 Yn erbyn ofnau angeu a'r bedd.

H Y M N CLXXXVIII.

- 1 **O** Arglwydd grasol, bydd o'm plaid,
 Ymhob gwasgfeuson fel bo rhaid;
 Rho'th Ysryd sanctaidd i mi'n sel,
 Ymhob troiadau, doed a ddel.
- 2 'Rwy'n hollol dlawd, heb feddu dim,
 Dy nerth anfeidrol yw fy ngrym;
 A'th bur ffyddlondeb fydd heb drai,
 Wna hyd y diwedd im' parhau.

Dy bresennoldeb gwerthfawr, drud,
Yw fy niddanwech yn y byd;
Ac heb dy bresennoldeb wiw,
Fel un ymddifad 'rwyf yn byw.

Mae'm holl gariadau yn y byd,
Ddieithrach, ddieithrach im' o hyd;
Ac nid wy'n ceisio yn eu lle,
Ond cwmp'ni Brenin mawr y ne'.

Ac yna aed y nef ar dân,
A'r ddaear fawr yn ulw mân;
Nid ofnai'r drygau mwya' fy,
Tro'm haddswyn Iesu gyd â mi.

H Y M N CLXXXIX.

DWED, Iesu, a ydyw'm henw i lawr,
Yn rhol ddifeth yr arfaeth fawr?
A roddwyd finneu gan y Tad,
Yn un y rhoddais trosto'th waed?

Os felly, Arglwydd, gwna im' fod
Yn gywir, ffyddlon, ar dy nod;
A threulio'm bywyd byr i gyd
Yn dy wafanaeth trwy'n y byd.

Gwna im' fyfyrto, ddydd a nos,
Ar werth anfeidrol anghen'r groes;
A holl bleferau'r anial air,
I soddi yn dy gariad pur.

Fel gallwyf lwyr anghofio'r ilawr,
A phob peth eilw'r byd yn fawr;
A'm holl bleferau'n tarddu maes,
O ffynnon dwyfol, nefol ras.

H Y M N CXC. *Ar Fesur* HALELUIA.

Mae'r dyddiau'n dod i ben, ddyddiau hyfryd,
Y dyrchafir Brenin nen tros yr holl fyd;
A dwyfol anghen drud pen Calfaria,
Adaloedd pella'r byd, haleluia.

Fe bregethir Iesu a'i ras, mewn awdurdod,
Yn yr India ehang, fras, yn ddiddarfod;
Fe a fwn yr udgorn clir, hyd yr eitha',
I'r gorllewin, anial dir, haleluia.

Minneu gredaf yn fy Nuw, Mhriod rhyfedd,
Ag fu'n farw, 'nawr sy'n fyw, yn ddiddiwedd;
Ac er mwyn ei chwys a'i waed, mi wir greda',
Ca'i ngelynion tan fy nhraed, haleluia.

HYMN CXCI. *Yr un Fesur.*

O Galfaria mae fy hedd, a fy mywyd,
Ac oddi yno mae fy ngwledd, nefol, hyfryd,
Ac o tan ei awel wiw fyth arofa',
Ac mi gana' tra fwy' byw, haleluia.

Mi ymddisfyrra' wrth ei groes, yn fy mlinfyd,
Ac mi gosia ei ddwyfol loes, nerth fy mywyd;
Ymhob cystudd a phob gwae mi foddlon',
Y mae'r diwedd yn nefau, haleluia.

Dedwydd wyf, mi gana' mwy, dydd sy'n gwawrio
Pan ca'i roi'm gelynion glwy', sy'n fy mlino;
Ne's dod allan o bob pla, mi ddisgwylia',
Ac ar fyrder canu wna', haleluia.

Wel, o'r diwedd daeth y dydd, pan caiff caethion
Eu traed a'u dwylo oll yn rhydd, oedd mewn cyst
Dyma jubil nefol wiw, pen Calfaria, [100]
Minneu gana' tra fwy' byw, haleluia.

HYMN CXCI. *Yr un Fesur.*

NOL tywyllwch hir y nos, gwawr sy'n codi,
A thrwy haeddiant dwyfol loes, daeth g
leuni;

Ledio y mae'r haulwen bur, fwyn, bereiddia,
'Tu a'r sanctaidd, hyfryd dir, haleluia.

Bellach fe a'r môr yn ddau, er creuloned,
Fe wna lwybr i ni'n glau o'n caethiwed;
Ni gawn yn yr anial dir hyfryd fanna,
Ninneu ganwn fyth yn wir, haleluia.

Fe ddaw afon loyw, glir, dwfr y bywyd,
 O'r Messia dwyfol, gwir, ein Hanwylyd;
 Canu 'nawr ein dyled yw, haleluia.
 Ni gawn drachtio'r dyfroedd byw fyth ein gwala,
 Fe gwymp Amalec i lawr, er ei allu,
 Fy mhechodau, fach a mawr, welir yn trengu;
 Iesu mawr a dalodd iawn, fe orchfyga,
 Ninneu ganwn foreu a nawn, haleluia.

HYMN CXIII. *Yr un Fesur.*

IEchydwrïaeth sydd yn awr, dawel, hyfryd,
 Yn dilifo'n bras i lawr ddw'r y bywyd;
 Dyma ryfeddodau Duw, y ffieiddia'
 O rai meirw'n dod yn fyw, haleluia.

Darfu'r gauaf chwerw, hir, amser sythdod,
 Pan oedd cwsg yn llanw'r tir, a phob nychdod;
 Daeth y ddwyfol, nefol hin, fwyn bereiddia',
 Minneu drachtia'r nefol win, haleluia.

Tarddu maes mae'r egin grawn, mewn cysondeb,
 Hauwyd gynt yn arfaeth lawn, trag'wyddoldeb;
 Ac ni chollir un o'r had, y rhai lleia',
 Blanwyd yno gan ein Tad, haleluia.

Dyma orchwyl Brenin ne', ein Hanwylyd,
 Nid oedd arall ond efe roi in' iechyd;
 Am ei ras a'i ddwyfol glwy', tra f'om yma,
 Cawn ni seinio bellach mwy, haleluia.

Buddugoliaeth lân a ddaw, ymhen 'chydig,
 Ni ddifgwyliwn oddi draw, wrthi'n ddiddig;
 Ar ei allu mae ein ffydd, fe congwera,
 Canu ein pleſer ninneu fydd, haleluia.

HYMN CXIV. *Yr un Fesur.*

BUddugoliaeth werthfawr, lawn, ddaeth o'r di-
 wedd,
 Trwy ddioddefaint Iesu a'i ddawn, i rai ffaidd;
 Er cyrwydro yma a thraw, dir diffeithia,
 Daeth i dre' â ni'n ei law, haleluia.

Ni chaiff fyth o'i ddefaid rhi' fyn'd yn ango',
 Ar ei ysgwydd cwyd ef ni, er in' grwydro;
 Ar lan afon ddwyfol, wiw, cawn ein gvala,
 Porfa fras a dysfroedd byw, haeluia.

Bugail yw, se rows ei waed dros ei ddefaid,
 Ac se'n prynodd ni yn rhad o'n caethiwed;
 Dygodd ni i brofi blas dwyfol fanna,
 Bellach canwn am ei ras, haeluia.

Nid oes terfyn fyth i'w gael ar ei gariad,
 Mae ei drysorau mawrion, hael, uwch eu dirnad;
 Ynddo ei hunan mae yn llwyr oll ddymuha',
 Minneu gana' foreu a hwyr, haeluia.

HYMN CXCV. *Yr un Fesur.*

OF'enaidd 'hed i'r lan tros frynniau ucha'r byd,
 A gwel dy gyfoeth gwel dy ran anfeidrol ddrud,
 Trysorau o ddwyfol rin, bwrcafwyd i mi'n llawn,
 Gan fy Ngwaredwr addfwyn cun, ar un prydnhawn.
 Fe bellach fydd fy nghân, a'm hymddiffynfa glyd,
 Fy nhwr, fy nghraig, a'm noddfa lân, trwy' yn y
 byd;

Pan talodd dwyfol waed, pwy ofyn i mi mwy?
 Can's anfeidroldeb maith a gad mewn dwyfol glwy.
 Mae angyr'r groes yn fwy nâ haeddiant yr holl fyd,
 Y mae griddfannau dwyfol glwy' yn gyfoeth drud;
 Fe gannir myrdd yn wyn, oll fel yr eira mân,
 Cair gwel'd rhai ffaidd ar ol hyn yn berffaith lân.
 Wel minneu anturia mwy er cymmaint grym fy mai,
 Trwy'r haeddiant dwyfol sy'n ei glwy' heb lyfrhau;
 O flaen yr orfedd wen, ffeiddiaf ddyn o'r blaen,
 Gan gredu gall Tywysog nen i'm gwneud yn lân.

HYMN CXCVI. *Yr un Fesur.*

DEWCH yma gwelwch un o ryfeddodau'r ne!
 Fy Iesu'n rhoddi ei fywyd cun lawr yn fy lle!
 Ne's rhoi'r ffeiddia'i ryw yn ddisglair berffaith wyn
 Ac nid oedd ond anfeidrol Dduw a wnaethai hyn.

angeu. O ddwyfol loes, ti bellach fydd fy nghân,
Doedd dw'r i'w gael ond ar y groes a'm gwinau yn
ffynnon loyw hyn, fydd ar y bryn o hyd, [lân;
olchi Ethiop dū yn wyn i eitha'r byd.

Wel, minneu ddof yn awr, yn ffaidd fel yr wy',
foddi fy hunan wnaſ i lawr mewn dwyfol glwy';
daeth allan ddw'r a gwaed, er gwir iachad i mi,
i cholla'i ddim o'r tryfor ga'd ar Galfari.

Yn enaid cred yn awr, mae'r ffordd i'r nef yn rhydd,
e rowd anfeidrol fwm i lawr am jubil ddydd;
in cyfoeth ddaeth yn ol trwy bwrcas dwyfol waed,
trwy'r Iesu cawfom dd'od i go'l ein hanwyl Dad.

H Y M N CXC VII.

DOES dim ar wyneb daear lawr,
Ag eilw meibion Adda'n fawr,
A bwyſa yn y clorian fry,
Drag'wyddol hedd fy Iesu cu.

A thyma'r cyfoeth rowd i mi,
Anfeidrol dryfor Calfari;
A brynwyd yno ar y groes,
Trwy ddagrau cryf a chwerw loes.

O gariad, o anfeidrol ryw,
Rhaid marw'n lân o Iesu'm Duw!
'Doedd yn y nefoedd ronyn llai,
A roſſai daliad am fy mai.

Wel, minneu bellach wnaſ fy nyth,
O tan ei adain dawel byth;
Ac mi adawa' iſ y ne',
Bob peth yn angof ond efe.

Mi gym'raf fy nifyrrwch mwy,
Fyfyrio ar ei ddwyfol glwy';
Mi dreulia' ddiwedd byr fy oes,
Ar ben Calfaria, tan y groes.

H Y M N CXC VIII.

GWyn a gwridog hawddgar iawn yw f'Anwyl yd,
Doniau'r nefoedd fy ynddo'n llawn, peraid, dydd,
hyfryd;

Dae'r faith ac uchder ne' fyth ni ffeindia
Arall debyg iddo fe, haleluia.

Dygodd F'enaid ar ei ol, yn dra rhyfedd,
Minneu orphwysaf yn ei go'l hyd y diwedd;
Ffowch greaduriaid o bob rhyw, mwy ni chara'
Wrthddrych arall ond fy Nuw, haleluia.

Ynddo ei hunan mae yn llawn bob tryforau
Dwyfol, berffaith, werthfawr iawn, am fy meiau;
Gwir ddoethineb, hedd, a gras, gwerthfawrocca',
Nerth i hollol gario'r maes, haleluia.

Dyma sylfaen gadarn gre', trwy fy mywyd,
Credw ac edrych arno fe yw fy ngwynfyd;
Ynddo bellach, trwy bob pla, y gobeithia',
Ac mewn rhyfel canu wna, haleluia.

H Y M N CXCIX.

WRth ei ochr byddai'n hy, Dywysog ffyddlon
Yn ei fynwes maedda'r lu o'm gelynydd;
Uffern fawr aeth tan ei draed ar Galfaria,
Congwest gawd â dwyfol waed, haleluia.

Yno rhodd i satan glwy', fyth na's gorfydd,
Ergyd oedd a gofwr mwy yn dragywydd;
Dim ond marw o'm Iesu'n lân a wna'r lladdfa,
Sawl a'i caro feinied gân, haleluia.

Dyfais fawr anfeidrol Fod ydoedd ffeindio
Iawn am bechod fydd erioed am ein damnio;
Rho'dd fy Nuw, yn natur dyn, daliad o'r penna'
Angeu o anfeidrol rin, haleluia.

Bellach af yn nerth y nef ymlaen heb ofni,
Yn ei gwmp'ni cadarn ef nid oes methu;
Ar ei faith ffyddlondeb gwir bellach mi greda',
Ac a gana'r anthem bur, haleluia.

H Y M N CC.

YTir dymunol peraidd,
Yr ardal hyfryd auraidd,
Ag oedd ymhell yn sefyll draw,
A ddaeth gerllaw o'r diwedd;

Er lludded ac er blino,
Na fydded in' ddiffygio,
Yr y'm yn nes-nes, awn ar frys
I mewn i'r llys yn gryno.

2 Ac yno ni gawn ganu
Y congwest gwrol hynny,
Ag oe'm ni'n 'mofyn yn y byd,
O hyd, o hyd ei feddu;
A rhwymo mewn cadwynau,
Hen satan a'n cystuddiau,
Heb allu ein temtio ar ol hyn,
Na dannod in' ein beiau.

3 Ond gorphwys yn ddihangol,
O'n temtasiynau'n hollol,
Mewn maith dangnefedd pur didrai,
'Sydd yn parhau'n drag'wyddol;
A hyfryd ymddifyrru,
Yn ein hanwylaf Iesu,
A threulio sabbath melus gwiw,
Trag'wyddol i'w foliannu.

4 Seraphiaid ac angylion,
Un cwmpeini dwyfol ffyddlon,
Blith dra-phlith â'r holl seintiau 'nghyd,
Yn canu gyd yn gyson;
Oll mewn rhyw syndod rhyfedd,
Yn edrych tu a'r orfedd,
Yn trachtio cariad pur dilyth,
Heb deimlo fyth o'i ddiwedd.

H Y M N CCI.

1 **M**AE'r dyddiau'n dod i fynu,
Cawn gwrdd yn un cwmpeini,
O fewn i'r wlad fy heb elyn caeth,
Na phechod 'chwaith i'n drygu;
Ac yno ni gawn orphwys,
O fewn i'r wir baradwys,
Tan gyfgod Pren y Bywyd cun,
Yr hwn ei hun a'n prynwys.

- 2 Fe dderfydd ein cystuddiau
Pryd hyn, a'n temtasiynau,
Fydd neb roi beichiau ar ein gwar,
Na'n denu oddiar y llwybrau;
Pob niwaid wedi symmud
O'r ffordd gan ein Hanwylyd,
Heb wylo na galaru mwy,
Na phoen, na chlwy', na gofid.
- 3 Ond canu'r gân drag'wyddol,
Am alw, ac am ethol,
Am gariad ag fu ar y groes,
Yn marw tros ei bobl;
Am fynydd bach Calfaria,
Gliriodd y dyled mwya',
Na's gall'fai ei dalu neb yn fyw,
Ei hun ond Duw gorucha'.

H Y M N. CCII.

- 1 **E**R maint fy llygredd o bob rhyw,
Er cymmaint yw eu rhif,
Ac er fy nwydau cyndyn chwith,
Sy'n para fyth yn gryf;
Afon loyw redodd allan,
O tan drothwy'r, nef ei hunan,
I olchi'r euog, i olchi'r arian;
Haleluia, haleluia,
Dw'r heb ddarfod, dw'r heb drai.
- 2 Af at yr orfedd fel yr wyf,
Anfeidrol orfedd gras,
Datguddia'i yno nghlwyfau maith,
A'm holl archollion cas;
Afon loyw, &c. &c.
- 3 Mi wela' lu anfeidrol wyn,
Yn aml fel y fer,
Ag fu fel finneu oll yn frwnt,
Yn bur yng nghwmp'ni'm Ner;
Afon loyw, &c. &c.
- 4 Wel, finneu'r eiddil gwanna'i lun,
Heb ddim ond ffaidd friw,

Anturiaf at drysorau'r nef,
Cyfiawnder pur fy Nuw;
Afon loyw, &c. &c.

H Y M N CCIII.

TEithio 'rwyf fynyddau maith, dyrus anial,
A gelynyon ar fy nhaith sy'n fy attal;
Ond mi wela'm hyfryd wlad, trwy'r ehangder,
Ac i mewn i dŷ fy Nhad dof ar fyrder.

Mi ga' gongwest yno'n lân ar elynion,
Nwydau oedd yn curo o'r blaen arnai'n gyson;
Ni ddaw pechod o unrhyw fyth i'm blino,
Na'r demtasiwn oreu ei lliw i mewn yno.
Ond llawenydd fel y môr sy wrth ei orfedd,
A thangnesfedd, ddwyfol 'stor, fyth heb ddiwedd;
Mi gaf drachtio'r hyfryd hedd, ffynnon bywyd,
Sydd yn tarddu o waelod bedd fy Anwylyd.

H Y M N CCIV.

MI ro' ffarwel berffaith, glir, i deganau
Ag a'm daliodd i yn hir yn eu rhwydau;
'Nawr â Gwrthddrych gwerthfawr 'rwy' mewn gwir
Cwlwm yw a bery trwy drag'wyddoldeb. [undeb,
Ac yn haeddiant dwyfol glwy' bydd fy nhrigfan,
Fyth ni cheisiaf drysor mwy nag e'i hunan;
Yn ei boen a'i farwol friw mae fy mywyd,
A'i ddioddefaint perffaith yw fy ngwir iechyd.
Ac am dano boed fy nghân, doed a ddelo,
Fe yn unig fydd o'm blaen, yn congwero;
Ar ei allu rho'i fy mhwys, ni ofnaf niwaid,
O'r cystuddiau mwya' eu pwys ef a'm gwared.

H Y M N CCV.

O Galfaria llifodd hedd, dwyfol dirfin,
Congwest uffern, angeu a'r bedd, maith di-
derfyn;
Dyna'r awr, a thyna'r fan, clwyfwyd hwytheu,
Ac a gurodd f'enaïd gwan fil o weithiau.

Dyma'r ffrwythau gwerthfawr iawn, melus hyfryd,
 Gawd yn pyngo un prydnhawn ar bren y bywyd;
 Dyma'r pomgranadau pur, doniau dwyfol,
 Ac a'n dwg o'r anial dir i'r wlad nefol.

Bellach ninneu caru wnawn ein Hanwylyd,
 Yn ei angeu gwerthfawr llawn cawfom fywyd;
 Tan ei adain gynnes, glud, boed in' dreulio,
 A difyrru'n hoes o hyd, ne's el heibio.

H Y M N CCVI.

Y Nosweithiau hirion fy mron myn'd heibio,
 A'r cymhylau tywyll, dû, fydd yn cilio;
 Fe ddaw'r haf â'r egin gwan i lawn fywyd,
 A hwy ddygant yn y man ffrwythau hyfryd.

Dyddiau hyfryd, dwyfol ras, ddaeth o'r diwedd,
 Ac fe dyr effeithiau maes, nefol rhyfedd;
 Fe ddaw gwinllan f'Arglwydd mawr i oresgyn
 Anial fannau pella'r llawr, heb un terfyn.

Pan agorwyd teml Duw, daeth i'r golwg
 Arch ei ammod newydd wiw, yn bur amlwg;
 Yr efengyl hyfryd lân i gongcwero,
 Ac i gario oll o'i blaen, ffordd y cerddo.

H Y M N CCVII.

DAeth fy nghoelbren dwyfol, gwir, im' â gwyn-
 Etifeddiaeth Salem bur, tir y bywyd; [fyd]
 Lle mae uffern, angeu, a'r bedd, wedi eu maeddu
 A llawenydd pur a hedd yn teyrnasu.

Yno cadwa'i ngolwg wiw, doed a ddelo,
 Yn ddedwyddaf byddaf byw, er fy mlino;
 Mae nhryforau i o bob rhyw yn guddiedig
 Yn fy Mhrynwr serchog, gwiw, a fy Meddyg.

Rhaid i dywyllwch ffoi o flaen ei ddisgleirdeb,
 Fflam angherddol, ddwyfol dân, yw ei wyneb;
 Mae'r cymhylau sy'n crynhoi'n gorfod cilio,
 Am fod rhaid i bob peth ffoi a'i gwrth'nebo.

H Y M N I COVIII.

O Iesu, fy Iachawdwr mawr,
 Tyr'd, gwlawia fendith bur i lawr,
 Fel bo nifyrrwch tra fwyf byw,
 Yn dy gymdeithas felus, wiw.

Fel pan bo terfysg, pan bo gwae,
 Oll yn cynhyddu, yn parhau,
 Fod f'enaid i, heb fraw na phoen,
 Yn llechu ym mynwes addfwyn Oen.

H Y M N CCIX.

Y Cwbl fedda'i-oll yn un,
 O entrych nen i'r llawr,
 A rowd ynghadw 'nghyd tan fel,
 Yn haedddiant Iesu mawr;
 Dewch ac yfwch o'r bēndithion,
 Sydd yn llifo fel yr afon,
 O Galfaria maes yn gyson,
 Maith gyflawnder, maith gyflawnder,
 Heb na therfyn fyth na thrai.

Mae yma ffynnon sy'n glanhau
 Budreddi brwnt yn lân,
 A hyfryd olchi'r ffaidd cas,
 Yn loyw fel y gwlân;
 Dewch ac yfwch o'r bendithion, &c.

'Does unrhyw gyflwr is y ne',
 A glywyd am dano son,
 Ag pwyfa ei anwireddau fwy
 Nâ gwerthfawr waed yr Oen;
 Dewch ac yfwch o'r bendithion, &c.

Maddeuant sy yma, perffaith, lawn,
 I'r cystuddiedig rai,
 Mae'r haedddiant fry yn clirio'n lân
 Bob rhyw ancirif fai;
 Dewch ac yfwch o'r bendithion, &c.

O

H Y M N CCX.

- 1 **R** W Y'n trigo mewn anialwch maith,
 Gwlad galar a gwlad gwae,
 A themtasiynau ar fy nhaith,
 Sy mron a'm llyfrhan;
 Dyna'r man y gwna i fy nhrigfan,
 O fewn muriau'r nef ei hunan,
 Uchlaw cyrraedd byd a satan,
 Dinas gadarn, dinas gadarn,
 Ar anfeidrol ddwyfol graig.
- 2 Mae'r gwyntoedd poethion, fychion, cry',
 Yn chwythu yn eu grym,
 Taranau a chymhylau dû,
 Sy'n bygwth niwaid im';
 Dyna'r man, &c.
- 3 Pwys fy anwiredd o bob rhyw,
 Ydyw a'm gwnaeth i'n wan,
 F'euogrwydd yntef, megis baich,
 Sy'n rhwystro i fyn'd i'r lan;
 Dyna'r man, &c.
- 4 'Rwy'n disgwyl am yr hyfryd awr,
 'Ra fy nghadwynau'n rhydd,
 Ac mi orfoledda 'nawr,
 Wrth feddwl am y dydd;
 Dyna'r man, &c.

H Y M N CCXI.

- 1 **Y** Mhlith holl ryfeddodau'r nef,
 Hwn yw y mwyaf un,
 I wel'd anfeidrol, ddwyfol Fod,
 Yn gwisgo natur dyn;
 Mae ynddo drysor fel y ce'nfor,
 Byth ni cheisias ddim yn rhagor,
 Hedd a bywyd yw ei ffafor;
 Nefoedd berffaith, nefoedd berffaith,
 Yw cael trachtio ei ddwyfol hedd.

Ni chaiff bod eisiau byth na thrai,

Tr'o seren yn y ne',

Ar neb o rhei'ny roddo'u pwys

Ar ei gyfiawnder e' ;

Mae ynddo drysor, &c.

Doed y truciiniaid yma 'nghyd,

Yn fintoedd heb ddim rhi',

Cânt eu diwallu oll yn llawn,

O ras y nefoedd fry ;

Mae ynddo drysor, &c.

Fe ylch ein beiau ffwrdd â'i waed,

Fe'n canna ni oll yn wyn,

Fe'n dwg ni o'r anial maith i maes,

I ganu ar Sion fryn ;

Mae ynddo drysor, &c.

H Y M N CCXII

FY Iesu, Brenin nef a dae'r,

Ei hunan unig yw,

Trwy bwrcas llawn ei worthfawr waed,

Iachawdwr dynolryw ;

Aed ei air i blith y werin,

Syn y dwyrain a'r gorllewin,

Fel bo'i enw mawr heb derfyn,

Canu iddo, canu iddo,

Haleluia gylch y byd.

Mae clywed newydd am ei waed,

Yn llifo ar Galfari,

Yn un o'r pethau mwya' ei fraint

A fedd ein daear ni ;

Aed ei air, &c.

Fe câr y negro tywyll, dû,

E'n hyfryd maes o law,

Pan tywynno gwawr efengyl gras

I dir yr India draw ;

Aed ei air, &c.

Ac mi ddisgwylia'r hyfryd awr,

Boreu-ddydd jubili,

Pan delo holl dylwythau'r byd,
I deithio i Galfari;
Aed ei air i blith y werin, &c.

H Y M N CCXIII.

1 **O** Dewch genhedloedd, dewch yn un,
Tros rwystrau maith eu rhi',
A gwir ryfeddwch, tra f'och byw,
Ddiodeffaint Calfari;
Clod diderfyn fo i'r Brenin,
Ddaeth o Jesse hardd flaguryn,
Alpha, Omega, dwyfol wreiddyn,
Ffynnon bywyd, ffynnon bywyd,
I rai'n teithio 'ngwres y dydd.

2 Fe dalodd yr anfeidrol fwm,
Fel Meichiau yn ein lle,
Ac felly fe gymmododd holl
Briodoliaethau'r ne';
Clod diderfyn fo i'r Brenin, &c.

3 Mae cosio heddyw am ei waed,
O flaen yr orsedd fry,
Yn creu heddwch dwyfol, pur,
I'r holl grediniol ri';
Clod diderfyn fo i'r Brenin, &c.

4 Fe ddwg ei saint i'r auraidd fan,
Y dringodd iddo ei hun,
A hwy gânt wel'd y dwyfol wedd,
A wisgodd natur dyn;
Clod diderfyn, &c.

H Y M N CCXIV.

1 **W**EL, dyma gyfoeth gwerthfawr, llawn
Uwch holl drysorau'r llawr,
Wedi ei roi gadw oll ynghyd,
Yn haeddiant Iesu mawr;
Boed trag'wyddol barch a moliant
Fyth i Frenin y gogoniant,
Ar ei 'fengyl wen bo'r llwyddiant,
I ddwyn heddwch, i ddwyn heddwch,
I derfynau eitha'r byd.

2 Ei gariad lifodd ar y bryn,
Fel moroedd mawr didrai,
Ac fe bwrcafodd yno hedd,
Trag'wyddol i barhau;
Boed trag'wyddol barch a moliant, &c.

3 Ei gariad bery pan bo'r byd
A'r haulwen fawr yn ddim,
Ac nid oes gariad yn y byd
Gyffelyb idd i'w rym;
Boed trag'wyddol barch a moliant, &c.

H Y M N CCXV.

Y Cysur i gyd fy'n llanw fy mryd,
Bod gennyf dryforau uwch gwybod y byd;
Ac er bod hwy 'nghudd, na's gwel hwynt ond ffydd,
Cair eglur ddatguddiad o honynt ryw ddydd.

Rhodd y'nt rowd yn rhad gan Iesu a'n Tad,
A brynwyd yn gyfiawn trwy gleisiau a gwaed;
Fel b'ai gennym ble, a haeddiant i'r ne',
Trwy rinwedd y poenau ddioddefodd efe.

Ffordd wnaethpwyd yn llyn ar Galfari fryn,
I sicrach baradwys nag goll'fom cyn hyn;
Ac yno ni gawn ni yfed yn llawn
O wleddoedd y bywyd heb foreu na nawn.

H Y M N CCXVI.

FY nghysur mawr iawn, foreu-ddydd a nawn,
Fod afon y bywyd a'i dyfroedd yn llawn;
Gall f'enaidd sydd wyw gan feiau o bob rhyw,
I yfed o'r afon drag'wyddol a byw.

A thyma fy mhle wrth orfedd y ne',
Wyf euog, wyf euog, ond cyfiawn yw fe;
Yn unig ei waed yw'm hollol iachad,
A'i allu anfeidrol yw'm nerth a'm parhad.

Wel, bellach mi a'm laen, trwy ddw'r a thrwy dân,
Er cymmaint fy nyled fe'u talodd hwy'n lân;
Moliannu mwy fydd fy mhleser bob dydd,
'Nol agor y carchar, pwy all fod yn brudd?

H Y M N CCXVII.

FE Bywyd y byd, a'i degwch ynghyd,
 Ar groesbren a brynodd fy enaid yn ddrud;
 Fe dalodd yn awr drysorau mor fawr,
 Nad oes mo'u cyffelyb mewn nefoedd a llawr.
 Ei glwyfau a'i waed yn unig a ga'd
 Yn deilwng o ynnill tangwefedd fy Nhad;
 Boed bellach fy nghân, a'm ymffrost yn lân,
 Am ddwyfol ddioddefaint a'm tynnodd o'r tân.
 Wel, Iesu mwy fydd fy noddfa bob dydd,
 O ddyfnder pydewau a'm rhoddodd i'n rhydd;
 Ni feddai'n iachad un dim ond ei waed,
 Fy heddwch a'm haeddiant, fy nerth a'm parhad.

H Y M N CCXVIII.

GAD im' Arglwydd tra fwy byw i gael gwleda
 Ar dy ddwyfol, farwol friw, y gwir fanna;
 Dy ddioddefaint yw fy nerth a fy iechyd,
 Tros y brynniau mwya' serth, i dir y bywyd.
 Y mae chwantau yn lleigau, yng wedd dy wyneb,
 Congwest bythol i barhau yw'th bresennoldeb;
 Gyd â thi mi anturia' trwy lu o clymôn,
 Mae dy allu'n llawer mwy na'm cascion.
 Dedwydd yw fy'n profi'th hedd a'th gymmundeb,
 Dedwydd yw fy'n gweled gwedd dy lân wyneb;
 Dy gyfeillach nefol, wiw, fy'n wir fywyd,
 A dy heddwch nefol yw'm perffaith iechyd.

H Y M N CCXIX.

IESU, cymmer fi'n dy go'I, rhag diffygio,
 Na'd fy enaid bach yn ol, fy'n cyrwydro;
 Arwain fi trwy'r anial maith, aml rwydau,
 Fel na ffinwy' ar fy nhaith, ne's myn'd adre'.
 Rho dy heddwch tan fy mron, ffynnon loyw,
 Ffrydian tawel nesol hon-fyth a'm ceidw;
 Os ca'i drachtio'r dwfr pur, mi drasaela
 Frynniau ucha'r anial dir, ni ddiffygia.

Gwedd dy wyneb firiol fy yn gorchfygu
Y gelynyon creulon, cry', oedd yn maeddu;
Gwedd dy wyneb ferchog yw fy holl iechyd,
Dyna alwa'i tra fwy' byw im' yn wynfyd.

H Y M N CCXX.

O Tyred addfwyn Oen, Iachawdwr dynolryw,
At wael bechadur fy tan boen ac ofnau'n byw;
O helpa'r llefsg yn awr i ddringo o'r llawr yn hy',
Tros greigyddi geirwon serth, i'r lan i Ganaan fry.
Mae'r gelyn llym o hyd yn lefio ei danllyd faeth,
A minneu'n ofni ca'i ryw bryd i deimlo ei brath;
O fewn dy fynwes bur dwg fi i dir fy ngwlad,
Gael meddiannu'r ddewid wir a brynodd gwaed.
O dal fi, 'rwyf heb rym, yr ochr hyn a thraw,
Os sefyll wnai, ni safai i ddim ond yn dy law;
Addewid nesodd faith yw'm cymmorth perffaith wir
Na chyfeiliornaf ar fy nhath i Salem bur.
In eitha' grym y dw'r, a'r tonnau'n curo lawr,
Tywyfog nesodd yw fy Nhŵr a'm Ceidwad mawr;
E ddeil fy mhen i'r lan, can's ffryndi'r gwan yw ef,
E'm dwg o'm cystudd yn y man i deyrnas nef.
Dewch bellach yn eich grym, elynion llym yn haid,
Er maint eich nifer faeddwch ddim o'r dwyfol blaid;
A'r lluoedd ar eu taith trwy'r dyfroedd maith ym-
laen,
Er wlad fy'n llifo o fêl a llaeth, y Ganaan lân.

H Y M N CCXXI.

O E ai'r ddaear sawr ei rhed lawr i'r dyfnder,
A phe'r cyfan fy arni'n bod a ddiddysner,
Er ei gariad dwyfol, pur, a'i drugaredd,
Ydd fy ngobaith cadarn, elir, hyd y diwedd.
E ai dynion sawr a mân im'n elynion,
Ac ymddisad awn yn lân o gyfeillion,
En yw Nghysail a fy Naw, Frawd ffyddlona',
Minneu'n farw ac yn fyw fyth a'i cara'.

Pe doi cystudd yn ei rym i fy nhreio,
Gwasgu'r eiddil gwan yn ddim a'i gongcwero,
Edrych wnawn i'r dwfn fedd, ac ni'm fyflid,
Ond cael teimlo nefol hedd fy Anwlyd.

Pe doi dae'r ac uffern fawr yn eu gallu,
I daslu f'enaidd bach i lawr sy'n llewygu;
Ond os tan ei adain wiw ca'i ymguddio,
Sefai'r 'storom waetha' ei rhyw ne's el heibio.

H Y M N CCXXII.

NID oes aberth o unrhyw, ymhlith miloedd,
Dâl am drosedd lleia' o ryw yn oes oesoedd;
Dim ond aberth dwyfol ddyn foddia Dduwdod,
Angeu Tywyfog nef ei hun bwysa mhechod.

Dyma'r angeu'n abl fy i drosaglwyddo
Fy euogrwydd dwfn, dâ, i dir angos;
Fe wnaeth pechod y fath glwy' ar fy enaid,
'Does ond gwaed anfeidrol mwy all fy ngwared.

Dyma'r aberth mae erioed son am dani,
Ar y ddaear 'does yn bod debyg iddi;
Mae seraphiaid penna'r nen yn rhyfeddu,
Wel'd eu Brenin ar y pren 'nawr yn trengu.

H Y M N CCXXIII.

DYMA gariad o'r fath rym, fyth na chlywir
Y cyffelyb iddo ddim gan greadur;
Tywyfog mawr y nefoedd fry, ar Galfaria,
Yn rhoi ei fywyd trofod fi, y ffeiddia'.

Gwaedd fy Nuw ar Galfari, sy'n rhoi'n agored
Auraidd byrth y nefoedd fry, ag oedd gaued;
Y mae dwyfol, wirion waed o'r fath rinwedd,
Ag mae in' yn nhŷ ein Tad wledd ddiddiwedd.

Pan bo gelynyon yn eu grym am fy nghuro,
Minneu fy hun yn gallu dim i'w congchwero;
Lawr ar haeddiant gwaed ei groes mi orphwyfa
Beth na faedda dwyfol loes ar Galfaria?

Deued dacar, deued nef, bro a brynniau,
 I foliannu ei enw ef, fu'n diodde';
 Prynu'r etholedig fyd wnaeth e'n ffyddlon,
 Trwy farwolaeth eitha' drud, garcharorion.

H Y M N CCXXIV.

- 1 **D** ACCW gariad nesoedd wen
 Yn disgleirio ar y pren,
 Daccw daledigaeth lawn
 I ofynion trymion iawn;
 Iesu gollodd ddwyfol waed,
 Minneu gafodd wir iachad.
- 2 Wele'r llwybr heddyw'n glir,
 Tu a Chanaan hyfryd dir;
 Y mae'r faner fawr ymlaen,
 Fy holl elynion cwympo wnan';
 Rhed yr oriau eu rhif i maes,
 Caf fyn'd trwy'r Iorddonen las.
- 3 Wele'r Ganaan hyfryd wiw,
 Dyma'r ardal caf fi fyw;
 Gwlad heb ofid, gwlad heb wae,
 Gwleddoedd hyfryd i barhau;
 Dwyfol gariad, dwyfol hedd,
 Ga'i fwynhau tu draw i'r bedd.
- 4 Na ddoed gwael wrthddrychau'r byd
 Fyth i artrefu yn fy mryd;
 Digon, fy enaid, digon yw,
 Myfyrdodau dwyfol friw;
 Mae mwy plefer yn dy glwy',
 Nâ'u llawenydd penna' hwy.
- 5 Iesu gollodd ddwyfol waed,
 Minneu gafodd wir iachad;
 Darfu ymffrost mawr y byd,
 Iesu bia'r clod i gyd;
 Wrth ei draed dymunwn fyw,
 Holl happusrwydd fy enaid yw.

H Y M N CCXXV.

- 1 **M**I bellach goda' maes,
Ar foren glas y wawr,
I wel'd y blodau hardd
Sy 'ngardd fy Iesu mawr;
Amrywiol ryw rafusau pur,
A ffrwythau'r baradwysaidd dir.
- 2 Edrychwch draw i'r de',
A'r gogledd y mae rhes
O breniau harddach lliw
Pa swya' b'om yn nes;
Eu peraidd flas, a'u rhoglau llawn,
Sy'n dangos nefol, ddwyfol ddawn.
- 3 O anghyffelyb flas!
O amrywioldeb lliw!
Hyfryda' erioed a gad
Ar erddi gwlad fy Nuw!
Hi Gilead swyn a'i rhoglau pur,
Bereiddiodd awel Canaan dir.
- 4 Mae'r pomgranadau pur,
Mae'r peraroglau rhad,
Yn magu hiraeth cry'
Am hyfryd dy fy Nhad;
O Salem bur! O Sion wiw!
Fy ngartre' i, a chartre'm Duw.
- 5 'Does le i aros dim,
Mi glywa' rym y ne'
'Nawr yn fy ngalw i 'mlaen
Yn fuan atto fe;
Ffarwel, ffarwel, ddeniadau'r byd,
Methodd eich tegwch fyn'd â'm mryd.

H Y M N CCXXVI.

- 1 **M**IL o bosiau fydd,
Bob awr o'r dydd a'r nos,
Yn gwilio uwch pob cred,
Ar hyd, ar lled, ar groes,
Am ddwyn yn lân fy enaid drud,
I maes o'i loches gynnes, glyd.

2 Ond ceidw gallu'r nef
 Fy llygaid etto'n glir,
 I graffu'n gywir, ddwys,
 Ar baradwylaidd dir;
 Na chaffo rhai'n, er maint eu grym,
 I rwyfstro f'enaidd egwan ddim.

3 Mae satan a'i holl 'sgil,
 A'i rwydau manwl, mân,
 Yn gwneud fy llwybr cul
 Yn gulach nag o'r blaen;
 Ond mi af trwy, yn nerth y nef,
 Ei rwydau cynddeirioccaf ef.

4 Fe ddeil anfeidrol nerth
 Ar dylau serth fi 'mlaen,
 Mi ddihangaf, er pob 'fwr,
 I'r lan trwy ddw'r a than;
 Ar ben y bryn caf cyn bo hir,
 I ganu'r anthem nefol, bur.

H Y M N CCXXVII.

M AE angeu ac uffern faith,
 Yn leflo eu faethau llym,
 Yn fy erbyn o bob rhyw,
 Ac anferth yw eu grym;
 Mewn lloches craig, heb 'fwr na sain,
 Ca'i fyw uwch dwndwr cas y rhai'n.

Pa dymest' bynnag gwyd,
 Pa dywyllwch bynnag fo,
 Ond am ei fod yn Dduw
 Ffyddlonaf ar bob tro,
 Arno rho' nghri, y 'storom gref
 Ddislanna wrth ei enw ef.

Ymfroftied daear faith
 Oll yn eu gwaith ei hun,
 Ac ymddirieded rhai
 Mewn daear neu mewn dyn;
 Ni ymddirieda' i trwy' byw,
 Yn nim o tan y nef ond Duw.

H Y M N CCXXVIII.

- 1 **R** WY'n ffarwelo â'r byd
I gyd yn ddiddig iawn,
Fe gollodd ar ei flas,
Er cynnar laes brydnhawn,
Mi af ymlaen i ganol nef,
Y fan mae'm noddfa gadarn, gref.
- 2 Fe ddeil yr afael gref,
Sydd gan fy enaid gwan,
Ar Iesu'r blaenaf wr,
Mewn ymdrech dw'r fi'r lan;
Pan diango'r byd, a'i ffryns, a'i dda,
Fy Iesu fydd y ffrynd barha.
- 3 Oddi wrtho yn unig daw
Ngorfoledd a fy hedd,
Tu yma a thu draw
I angeu dû a'r bedd;
Er darfod haul a ser y nef,
Ni dderfydd mo'i ffyddlondeb ef.
- 4 Pan tynno angeu glas
Ei holl bilerau lawr,
A gorfod canu yn iach
I enwau fach a mawr,
Enw fy Nuw fydd fwy'r pryd hyn,
Nâ holl gyfuron bro na bryn.

H Y M N CCXXIX.

- 1 **Y** Cyfoeth i mi ddaeth,
Nid oes o'i fath na'i ryw,
'Tifeddiaeth hyfryd, rad,
Pereiddiaf wlad fy Nuw;
Mwy nid oes dim o tan y nef
All fy ngwahanu oddi wrtho ef.
- 2 O uchder! heb ei faint,
O ddyfnder! heb ddim rhi';
O led a hyd! heb fath,
Yw'n iechydwriaeth ni!
Pwy ŵyr, pwy dd'wed, seraph neu saint,
O'r ddae'r i'r nef, beth ydyw mraint?

Mae'r ddaear a'i holl swyn,
 Oll yn diflannu 'nawr,
 A'i themtasiynau cry',
 Sy'n cwympo'n llw i'r llawr;
 Holl flodau'r byd fydd heb eu lliw,
 'Does dim yn hyfryd ond fy Nuw.

Mae haul a ser y rhod
 Yn darfod o fy mlaen,
 Mae tywyllwch dudew'n d'od
 Ar bob peth hyfryd glân;
 Fy Nuw ei hun sy'n hardd, sy'n fawr,
 Ac oll yn oll mewn nef a llawr.
 Ti, Iesu, yw ein Duw,
 Ydyw caniadau'r nef,
 A'r anthem gyd â blas,
 Sy'n myn'd i'w glustiau ef;
 'Does seraph un, angel na saint,
 Nad iechydwriaeth yw eu braint.

H Y M N CCXXX.

MAE yr Iorddonen fawr,
 Yn dal yn awr ei dw'r,
 Mae Israel Duw trwy ganol hon,
 Yn myn'd yn llon bob gwr;
 Mae'n sefyll ynddi'r arch,
 Yn fawr ei pharch a'i bri,
 Ac yno bydd ein tirion Ffrynd,
 Ne's trosodd myn'd â ni.
 Ni chaiff y dyfroedd maith,
 I rwystro ein taith ni 'mlaen,
 Fe gronna'r dw'r, fe hyllt bob bryn,
 Fe ddiffydd grym y tân;
 'Does pobl fedd fath fraint
 A'r saint o tan y nef,
 Sy'n cael eu dwyn trwy lif a thon,
 Yn ffyddlon atto ef.
 'Does bellach ddim ond mawl,
 A chanmawl fyth ein Duw,
 P

Ein twr a'n tarian ymhob man,
 Efe ei hunan yw;
 'Dyw pechod, er ei rym,
 Ei euogrwydd llym a'i boen,
 O bwysau ddim o flaen y Tad,
 At werthfawr waed yr Oen.

H Y M N CCXXXI.

- 1 **I**'R Iesu boed y clod,
 Tra fyddo bod na byd,
 Efe oedd cyn y diluw mawr,
 Efe sy 'nawr o hyd
 Yn Gyfaill ac yn Dduw,
 Pob llwythau, rhyw, a iaith;
 Efe a'n harwain ni uwch nen,
 Yn gryno i ben ein taith.
- 2 Fe gongc'ra yn ddigel,
 Bob gelyn ddel i'n cwrdd,
 Fe wna i'r ddraig er maint ei 'sgil,
 Yn fuan gilio ffwrdd;
 Y ddaear fawr, os rhaid,
 A saif o'u plaid ryw ddydd,
 Ac yno etifeddion nef
 A wared ef yn rhydd.
- 3 Pryd hynny daw yn rhydd,
 Y rhei'ny fydd yn gaeth,
 Fe gaiff rhai oedd ar drengu 'mron,
 Ryw dirion dyner faeth;
 Agorwyd ar brydnhawn,
 Ryw ffynnon lawn o hedd,
 Ar Galfari i ddiodi'r sawl
 Sy ganddynt hawl i'r wledd.
- 4 O foreu llawn o hedd!
 Bydd hon yn wledd o fri;
 Pan y cyhoeddir jubil lawn,
 Yn hyfryd iawn i ni;
 A'r utgyrn arian glas,
 Yn rhoddi maes y sain,
 Fod iechydwriaeth gyflawn gun,
 I'r gwaelfaf un o rhai'n.

H Y M N CCXXXII.

- 1 **A** R graffdir, crindir, cras,
 Disgynodd gras ein Duw,
 Yn loyw ffrwd afonydd daeth,
 Mewn anial gwaetha' eu rhyw ;
 Maddeuant rhyfedd, rhad,
 I'r gwaetha' ga'd is nen,
 Yr hwn a gredo yn y iawn,
 Fu un prydnhawn ar bren.
- 2 **A** doed brenhinoedd byd,
 Yn unfryd atto ef,
 A rhoddant eu coronau lawr,
 O flaen ei orfedd gref;
 Ei enw led-led fydd,
 A'i glod ef fydd uchlaw
 Y cwbl ag sy yma gyd,
 Ac yn y byd a ddaw.
- 3 **D**aw'r dwyrain, gyd â'r de',
 O flaen y ne' i gyd,
 I dderbyn barn gyfiawnaf wir,
 O'i enau pur ryw bryd;
 Yr efrau gaiff fod draw,
 Ar ei afwy law, a'r us
 A'r gwenith pur, bob gradd, bob lliw,
 Dderbynir i'w ei lys.
- 4 **W**el, dyna'r pryd y clywn
 Y gair fydd arnom chwant,
 Wel, dewch i mewn, a dewch ar frys,
 Chwi fendigedig blant,
 'Tifeddwch drysor rhad,
 Bar'towd cyn feiliad byd,
 Rhyw deyrnas lawn o bob rhyw faeth,
 Fy haeddiant gwaeth i gyd.

H Y M N CCXXXIII.

- 1 **D**OES yn yr anial hyn,
 Mewn bro, na bryn, na phant,
 Ddim ag y dâl ei garu byth,
 Na dim fydd arna'i chwant;

- Yr ochr draw i'r bedd,
 Am wlad o hedd mae nghri,
 I wel'd Tywysog mawr y nef,
 A Ffrynd yw ef i mi.
- 2 'Does genny' ond ei hun,
 Yn erbyn angeu glas,
 Fe gurodd ar Galfaria fryn
 Y gelyn hyn i maes;
 Mae ei ofn ef yn awr
 Ar uffern fawr a'r byd,
 Fe grŷn y ddraig yn siwr ryw ddydd,
 Wel'd cymmaint fydd ei lid.
- 3 Fy mhechod cwmp i lawr,
 Can's mawr yw gallu Duw,
 'Does nwyf na phlefer, gwŷn na chwant,
 Ná's gyr e' bant bob rhyw;
 O mewn, ac o tu maes,
 Mwy yw ei ras a'i hedd,
 Nag yw dichellion satan hy,
 Nac uffern ddû, na'r bedd.
- 4 O dere, f'Arglwydd da,
 Mae bellach yn brydnhawn,
 O dere'n glau, estyn i maes
 Nerthoedd dy ras a'th ddawn;
 Na oeda ddim yn hir,
 Mae'm beiau'n wir yn flin,
 Ac nid oes dim ysgafna'r baich,
 Ond nerth dy fraich dy hun.

H Y M N CCXXXIV.

- 1 **R**WY'n gorwedd tan fy mhwn,
 Yn isel wrth dy draed,
 Yn adde' mod yn waelach dyn,
 Nag etto un a ga'd;
 Rhyw ddyfnder fy yn fy nghlwy',
 Yn fwy nag deall dyn,
 Ac nid oes yn fy 'nabod fy,
 Neb ond tydi dy hun.

- 2 O gwrando weddi'r tlawd,
Ond ffyddlon Frawd wyt ti
I'r rhai cystuddiol, clwyfus, gwan,
Sy 'mofyn rhan o fry;
Ti wyddost ti fy mhla,
Fy ngofid a fy mhwn,
Ac nid oes ond d'anfeidrol rym
All fymmud dim o hwn.
- 3 Mi rof fy meiau o'r bron,
Yn gyson o dy flaen,
Taf hwy i fôr o angof pur,
Mewn anial dir yn lân;
Na safed y rhai hyn
Fyth yn fy erbyn draw,
Pan y cyhoeddir beiau cudd,
O fewn y dydd a ddaw.
- 4 Ond boed maddeuant rhad,
Yn hyfryd waed yr Oen,
Yn destun moliant ymhob man,
I fi fydd tan fy mhoen;
Yr anthem faith ei hyd,
Fo gyd' am Galfari,
A'r iechydwrïaeth fawr ei dawn,
Rowd un prydnhawn i ni.

H Y M N CCXXXV.

- 1 **N**A foed im' garu mwy,
Un gwrthddrych is y ne',
Ond hwnnw fu'n plygu ei ben,
Ar groesbren yn fy lle;
'Does dim, 'does neb, ond ef,
Mewn daear, nef, a llawr,
Ac na cheified neb o'r clod,
Sy'n eiddo'n Iesu mawr.
- 2 O Arglwydd, bydd yn ffrynd,
'Rwy' bron a myn'd ar ŵyr,
I gyfeiliornad o bob rhyw,
Fy unig Dduw a'i gŵyr;

- O Iesu, dal fi i'r lan,
 Nid wyf ond gwan a gwiw,
 'Does dim all olchi mrynti cas,
 Ond unig ras fy Nuw.
- 3 O dere yn fuan iawn,
 Mae'm beiau yn llawn o rym,
 A c er mai dyfnion bob yr un,
 I d'allu 'dyn hwy ddim;
 Dy Ysryd yrr i bant
 Bob tanbaid chwant yn un,
 A thi wna'r galon galed hon,
 Yn ffyddlon it' dy hun.
- 4 Fe fethodd f'enaid gwan,
 Yn unrhyw fan a ffoi,
 Oddiwrth fymbylau llymion, cry',
 Euogrwydd fy'n ei gnoi;
 'Does ond maddeuant rhad,
 Trwy ddwyfol waed, wna'r tro,
 Gad i mi deimlo'th hedd dilyth,
 A'i gadw fyth mewn co'.

H Y M N CCXXXVI.

- 1 **F**Y Iesu yw fy Nuw,
 Fy noddfa gadarn, gref;
 Ni fedd fy enaid gwan
 Ddim arall tan y nef;
 Mae ef ei hun, a'i angeu drud,
 Yn fwy nâ'r nef, yn fwy nâ'r byd.
- 2 O ffynnon fawr ei rhin!
 O ddwyfol win a llaeth!
 Sydd yn ei haeddrant ef,
 'Does yn y nef o'i bath;
 Dewch bawb ynghyd, gwelwch y fraint
 A ga'dd y lleiaf un o'r saint.
- 3 Anfeidrol wyt, fy Nuw,
 Anfeidrol yw dy ras,
 A thyma'r man y mae
 'M dedwyddwch mwya' maes;
 Anghyfnewidiol yw efe,
 Am hyn fe'm dwg i deyrnas ne'.

Mae gennyf oll yn oll,
 Wrth yn unig dy fwynhau;
 Y fan b'ost di dy hun
 'Does eisiau dyn na dau;
 Dy hyfryd ras a'm lleinw i gyd,
 Heb ran yn wag o'm henaid drud.
 Fy nymuniadau i gyd
 Sy'n cael attebiad llawn,
 A'm holl ferchiadau i 'nghyd,
 Hyfrydwch nefol iawn,
 Pan byddwy'n gwel'd, wrth oleu'r wawr,
 Mai eiddo im' yw f'Arglwydd mawr.

H Y M N CCXXXVII.

O Tyred, Arglwydd, faif wrth raid
 Yn awr o blaid y gwan,
 Mi soddaf mewn dyfnderoedd dâ,
 Oni ddeli di fi i'r lan.

Mae nerth dy ras yn llawer mwy
 Nâ'm beiau i oll o'r bron,
 Dy hyfryd wên fy'n abl lladd
 'R euogrwydd tan fy mron.

Ni all fy meiau, er eu rhif,
 A'u cynddeiriogrwydd cas,
 Eu 'sgil, eu dyfais faith, a'u grym,
 I faeddu dim o'th ras.

Mae ynot foroedd pur, dilyth,
 Heb ddiffyg fyth, na thrai,
 O gariad anghydmorol cu,
 Fyth fythoedd i barhau.

O tywallt hwn i'm henaid gwan,
 Sy'n fynych tan ei boen,
 Yn methu credu i'w faddeu'n rhad
 Yng werthfawr waed yr Oen!

H Y M N CCXXXVIII.

Y Baich fydd arna'i nos a dydd,
 Ac wrthyf fydd ynglyn,
 Sydd ysgafn, er ei bwysau ef,
 I'th ysgwydd gref dy hun.

- 2 Ti ddeliaist holl euogrwydd byd
Crediniol ar y pren,
Ac 'rwyf ti heddyw'n eiriol tros
Eu beiau uwch y nen.
- 3 Cymmer fy maich, cymmer fy mhoen,
A'm hofnau maith i gyd,
A rho i mi heddwch yn dy glwy',
Sydd lawer fwy na'r byd.
- 4 Fe gwymp fy ofnau gyd o flaen
Dy gariad glân a'th hedd,
Holl ddychryniadau angen hy,
Ac uffern ddû, a'r bedd.
- 5 Mae prawf o'th gariad dwyfol, gwir,
Fel diliau pur ei flas,
Fe ddeil, tan demtasiynau i'r lan,
Fy enaid gwan i maes.
- 6 O fanna pur! O ddwyfol bris!
Anwylaf is y ne'
Gad i'r newynllyd heddyw gael
Un defnyn o hono fe.

H Y M N CCXXXIX.

- 1 **M**AE'r Ganaan hyfryd draw,
Yn dangos fel gerllaw,
Yng oleu'r ne';
Dewch bellach tu a'r wlad,
Gartrefle bur ein Tad,
Na flined dim o'n traed,
Ne's myn'd i'r ne'.
- 2 Grawn-syppiau yno fydd!
Yn hongian nos a dydd;
Ar winwydd pur,
I ddifychedu y rhai
Fu yn griddfan tan eu gwae;
O gyftudd a phob trai,
Mewn anial dir.
- 3 Y plefer dwyfol, rhad,
Yn sanctaidd dŷ fy Nhad,

Anfeidrol ddrud;
 Ei natur ddwyfol, gu,
 Yn burach fyrddiwn fy
 Nâ hwnnw erioed a fu
 Gan fawrion byd.

4 Rhyw gariad fel y môr,
 Anfeidrol berffaith 'stor,
 Heb derfyn mwy,
 Sy'n llifon loyw laes,
 O tan y faingc i maes,
 I etifeddion gras,
 Eu bywyd hwy.

5 O heddwch pur y ne'!
 'Does neb a'i nebydd e'
 Tu yma i'r bedd;
 Ddeallodd neb erioed,
 Sy'n trigo is y rho,
 Y plefer fydd yn bod
 Mewn nefol hedd.

H Y M N CCXL.

1 **M**AE ofnau, er eu grym,
 Yn methu gwneuthur dim
 'Nawr yn y nef;
 Mae perffaith gariad pur,
 O fewn i'r nefol dir,
 Yn gwel'd yn oleu clir
 Ei ogoniant ef.

2 O nefol hyfryd wlad!
 Gartrefle bur fy Nhad,
 Ffynnon yr hedd;
 Mae fy yspryd yn llesgau,
 Tan gystudd a phob trai,
 A hiraeth am fwynhau
 'Th drag'wyddol wledd.

3 Mae pechod o bob rhyw
 Ymron a'm curo i'n friw,
 Tan fy maich,

O Arglwydd, nertha'm traed,
 Ti yw fy Nuw a'm Tad,
 Ac arwain fi i'r wlad
 A nerth dy fraich.

- 4 Mae tonnau'r moroedd mawr
 Ynghuro i'n lân i lawr
 I'r dwfn dir;
 O Iesu, rho dy law,
 A dwg fi maes o law,
 I landio'r ochr draw,
 I'r hafan bur.

H Y M N CCXLI.

- 1 **O** Edrych, Iesu, lawr,
 I waelod dyfnder mawr,
 Ar glwyfus ddyn,
 Sy wedi ei ddryllio'n friw,
 Gan bechod o bob rhyw,
 A gelynion mawrion gryw,
 Oll yn gyttun.
- 2 Euogrwydd o bob gradd
 Sydd heddyw ymron fy lladd,
 Fe'm gwnaeth yn wan;
 'Rwy'n methu sefyll dim
 O flaen gelynion llym,
 Sy'n bostio eu hanferth rym,
 O bob gradd.
- 3 O dere, fywiol Air,
 'Does gelyn oll a gair
 Wrthsef dy ras;
 Yr hyn f'o yn dy fryd
 A ddaw i ben i gyd,
 Pe uffern fawr a'r byd
 A safai maes.
- 4 Yspryd sancteiddiol, rhad,
 Cymhwyfa rin y gwaed
 At aflan ddyn,
 Gwna'r euog enaid hyn

Fel cannaid eira gwyn,
A chongc'ra ei feiau yn llyn
Lawr tan dy draed.

Dy elynion y'nt, fy Nuw,
Rho di dy hun hwy'n friw,
Ti yn unig gwnai;
Bydd canu am dy ddawn,
Pan darfo boreu a nawn,
Yn beraidd hyfryd iawn,
Byth yn parhau.

H Y M N CCXLII.

NAWR achub, O fy Nuw,
Fy meiau o bob rhyw,
Yn danbaid fydd
Fy nghuro i yn ddibaid,
Fy maeddu yn y llaid,
Ellyllon fydd yn blaid,
O rho fi yn rhydd.

Ond attat mae fy ngri,
'Does unig ond tydi
All fy nglanhau;
Mwy haeddiant fy'n dy waed
Nâ'r pechod mwya' ga'd,
A chryfach cariad rhad
Nâ grym fy mai.

'Rwy'n gorweddd wrth dy draed,
Yr un aflana' ga'd
O tan y nef;
Mor ffaidd yw fy mriw,
Na ffeindir fyth yn fyw,
Ond gwaed fy anwyl Dduw,
A'i gwella ef.

O ffynnon werthfawr, rad!
Yr afon fawr o waed,
Ar Galfari;
Rhed yma lawr i'r byd,

A chudd fy meiau i gyd,
Yn nyfnder cariad drud,
Dy haeddiant cu.

- 5 Ac yno mi af trwy
Gystuddiau fwy na mwy,
Ond fy iachau;
Mi ddringa'r creigydd fry,
Mi nosia'r afon ddû,
Mi gongc'ra elynion lu,
Heb lyfrhau.

H Y M N CCXLIII.

- 1 **O**'R manna nefol, gwiw,
Sy i'w gael yng ardd fy Nuw,
Rho'th fwynhau;
Fy enaid fydd yn wan,
Yn methu dringo i'r lan,
Yn prudd och'neidio tan
Gystuddiau a gwae.
- 2 Mae yma nwydau cas
Yn fy ngyrru ffwrdd i maes
O'r gwleddoedd rhad;
Mae euogrwydd tywyll draw,
Ynte' ar fy neheulaw,
Yn magu ofnau a braw,
Yn rhwystro'm traed.
- 3 O gwawria foreu-ddydd!
Pan caffwy' fyn'd yn rhydd
O'm carchar caeth;
Pan cwympe'r muriau pres,
A'r dorau fydd yn rhes,
A minneu fyn'd yn nes
I ben fy nhaith.
- 4 Pryd hynny mi af trwy
Elynion fwy na mwy,
O ddedwydd ddydd!

Mae meddwl am y wawr,
 A'r jubil hyfryd fawr,
 Yn peri i mi'nawr
 Bron myn'd yn rhydd.

H Y M N CCXLIV.

DEWCH i'r frwydr, dewch yn union,

Filwyr Iesu, yn foreu iawn,

Chwi gewch weled buddugoliaeth

Lân a helaeth y prydnhawn;

Ef ei hun, heb un dyn,

Dery'r gelyn yn ddigryn.

Y mae'r 'fengyl wen yn curo,

Ac yn codi baner gras,

Mewn rhyw filoedd o ardaloedd,

Ar y mynydd yn y maes;

Y mae llef bur y nef

Yn cyhoeddi ei haeddiant ef.

Y mae gwleddoedd y briodas

Heddyw gwedi eu parottoi,

Y mae'r Priod-fab a hiraeth

Am ei Briod-ferch yn gloi;

Dewch i'r wledd, dyma hedd,

Gwyd y meirw i'r lan o'r bedd.

O gwrandewch ar lais y delyn

Auraidd, fawr, yn nhŷ ein Tad,

Sw'n y dawnfio sydd yn hyfryd,

Sw'n eu tafod, sw'n eu traed;

Gwyn ei fyd neb o'r byd

Ag a welo dy wynebpryd.

Ffarwel i chwi bob eilunod,

Phwyfa mil o'ch rhoddion un

O'r rhai hynny, roddir i mi

Yng nghwmpeni Duw ei hun;

Gyd â'm Duw, anwyl yw,

Mae pleserau uwch eu rhyw.

H Y M N CCXLV.

1 **N**ID oes, fy Arglwydd mawr,
 Ar wyneb daear lawr,
 Neb ond dy hun,
 A ddeil fy enaid gwan
 Ymhob cystuddiau i'r lan,
 A'i gweryd yn y man
 O bob yr-un.

2 Yr wyt ti yn fwy nâ'r byd,
 Na'r tryfor fy ynddo gyd,
 Yr wyt ti'n Dduw;
 Y gronyn lleia' o'th hedd
 Sydd yn wastadol wledd,
 Fe gongc'ra angeu a'r bedd,
 Mor hyfryd yw.

3 Ond dedwydd ydyw'r fan
 A syrthiodd i fy rhan,
 'Tifeddiaeth rad;
 Rhyw wleddoedd pur a ga'i
 Fyth beilach eu mwynhau,
 Heb ddiwedd fyth na thrai,
 Yn Salem wlad.

4 Caersalem hyfryd, wiw,
 Gartrefle bur fy Nuw,
 Dinas yr hedd;
 'Dyw'r ddaear, er ei dawn,
 O foreu hyd brydnhawn,
 Yn 'nabod dim yn iawn
 O'm hyfryd wledd.

H Y M N CCXLVI.

1 **N**I fedr dim o'r byd,
 A'i ddoethion oll i gyd,
 Ddeall lle 'rwy';
 Mae'm hyspyrd fry uchlaw
 Ei blefer yma a thraw,
 Neu ei ofid ar bob llaw,
 Mewn dwyfol glwy'.

- 2 Deganau dewch ymlaen,
Ennynnwch ynof dân,
Yr y'ch yn wan;
Mae'r plefer uwch y rhod,
Melusa' fu erioed,
O'r diwedd wedi d'od
I'm henaid gwan.
- 3 'Rwy'n teithio yn y blaen,
Mae f'enaid bach yn dân,
Daeth y dydd;
Fe dewynnodd arna'i 'nawr,
O'r nesoedd wen i lawr,
Ryw hyfryd foreu wawr,
A'm gwnaeth i'n rhydd.
- 4 'Dyw pechod, er ei rym,
At allu'r nesoedd ddim,
Duw bia'r dydd;
Myn ei ogoniant e'
Trwy uffern dywyll le,
Fe dyr pob cadwyn gre',
Gwna ni yn rhydd.
- 5 Fe ei hunan bia'r clod,
Nid oes o'i fath e'n bod,
Oll i gyd;
O'r dwyrain hyd y de',
O gwr i gwr i'r ne',
Chaiff enw ond efe
I farnu'r byd.

H Y M N CCXLVII.

- 1 **W**EL, f'enaid, dos ymlaen,
Heb ofni dw'r na than,
Mae gennyt Dduw;
'Dyw'r gelyn mwya' ei rym,
I'w allu anfeidrol ddim,
Fe gongc'ra'm pechod llym,
Ei clyn yw.

- 2 Mae gwaed ei groes yn fwy
 Nâ'u nattur danbaid hwy,
 Nâ'u nifer faith;
 Fe faddeu fawr a mân,
 Fe'm golch yn hyfryd lân,
 Fe'm dwg i yn y blaen
 I ben fy nhaith.
- 3 'Does rhwystr is y ne',
 Ag all ei attal e'
 Wneud fo'n ei fryd;
 Rhy wan yw uffern gryw,
 A'u dichell o bob rhyw,
 I wrthladd gallu'm Dow,
 Pe baent ynghyd.
- 4 O Prynwr mawr y byd,
 Tyr'd bellach, mae'n iawn bryd,
 Mae'n brydnhawn;
 Gad i ni wel'd dy ras
 Ar frys yn torri maes,
 Tros wyneb daear las,
 Yn genllif llawn.
- 5 Y geiriau oll i gyd,
 Ro'ist in' o bryd i bryd
 Am ddydd dy ras,
 Gad i ni glywed llef
 Efengyl gadarn, gref,
 O gwr i'r llall o'r nef,
 Yn fwnio maes.

H Y M N CCXLVIII.

- 1 **F**Y Iesu yw fy Nuw,
 Fy Mrawd a'm Priod yw,
 Ffyddlonaf, gwir;
 Fy enaid arwain wnaeth
 O'r gwledydd tywyll, caeth,
 I wlad o fêl a llaeth,
 Paradwys bur.
- 2 Efe aeth o fy mlaen,
 Trwy ddyfnder dw'r a thân,

I'r hyfryd wlad;
Mae'n eiriol yno 'nawr,
O flaen yr orsedd fawr,
Yn maddeu fach a mawr
O'm beiau'n rhad.

Mae lluoedd maith y ne',
Yn cwympto iddo fe,
Anfeidrol Dduw;
Yn canu t'lynau clir,
Mewn gwyl drag'wyddol bur,
Am waredigaeth wir
I ddynolryw.

Pan delo'r saint ynghyd,
O derfyn eitha'r byd,
I deyrnas nef,
Cânt dreulio oesoedd fry,
Heb fesur, ac heb ri',
I ganu am angu dŷ,
Ddiodeffodd ef.

Bydd canu nefol drud,
Yn llanw'r nef i gyd
Fyth fythoedd mwy;
Seraphiaid, tanllyd lu,
Cerubiaid cywir, cu,
A saint ffyddlonaf hy,
Blith dra-phlith trwy.

H Y M N CCXLIX.

CRyfach addewid Duw
Nâ'r pechod gwaetha' ei ryw,
Ni saif e' ddim;
'Dyw natur gadarn, gref,
Ond dim i dan y nef,
Mae gair o'i enau ef
Yn fwy ei rym.

'Rwy'n awr yn llawenhau,
Mewn gobaith ca'i fwynhau
Congwest clir

Ar bechod o bob rhyw,
Elynol uffern gryw,
Sy'n rhwystro f'enaidd gwiw
I'r sanctaidd dir.

- 3 Fy meiau, fân a mawr,
Sydd raid eu cael hwy lawr
Cyn b'o hir,
Fe fyn cyfreithiau'r ne'
I dynnu'r llygad de',
A thorri'r fraich o'i lle,
Ei air fydd wir.

- 4 Rhaid in' roi ffarwel lân
I'n chwantau, fawr a mân,
Plefer i gyd;
Caf blefer maes o law,
Yn nhrag'wyddoldeb draw,
Ei fath ni fu, ni ddaw,
Gan fawrion byd.

H Y M N CCL.

- 1 **D**ACCW'r ardal, daccw'r hafan,
Daccw'r nefol, hyfryd wlad,
Daccw'r llwybr pur yn amlwg
'Rawr hon tu a thŷ fy Nhad;
Y mae hiraeth yn fy nghalon
Am fod heddyw draw yn nhre',
Gyd â myrdd fy'n canu'r anthem,
Anthem cariad iddo fe.

- 2 Bynnag beth a welodd llygad,
Neu a deimlwyd is y rhod,
Bynnag beth a glywodd clustiau,
Neu beth bynnag a all fod,
Holl wrthddrychau'r ddaear ifod,
Mewn un funud ddarfu ynghyd,
Er pan ce's yr olwg leia'
Ar Iachawdwr mawr y byd.

- 3 Mae fy hwyliau i heddyw yn chwareu
Yn llawen yn yr awel bur,

Ac 'rwy'n clywed fwn caniadau
Peraidd paradwyfaidd dir;
Ffarwel dlodi a thryforau,
Ffarwel ddaear, ffarwel ddyn,
Nid oes dim o tan yr wybren
Ag fy'n fawr ond Duw ei hun.

4 Cauwch lygaid, nac agorwch
Ar un gwrthddrych is y ne',
Crassa, f'enaidd, olwg syml
Ar ei ogoniant dwyfel e';
Mae ei hanfod, mae ei enw,
Mae ei berson sanctaidd, pur,
Cuwch oddiar teganau natur
Ag yw'r ddaear uwch y tir.

H Y M N CCLI.

1 **R**WYF yn teimlo gwynt y deheu
Yn anadlu awel bur,
Ac yn ysgafn gario f'enaidd
Draw i fryniau'r Ganaan bur;
Aeth y gaua' garw heibio,
Darfu'r oer dymhestlog wynt,
Na ddoed mwy'r cawodydd duon
I fy mlino i megis cynt.

2 Annodd yfed dyfroedd chwerwon,
Er mai dyfroedd chwerwon iawn
Ydyw haeddiant fy mhechodau,
O foreu-ddydd glas i nawn:
Tro fy chwer'der yn felusdra,
Tro fy ngwenwyn cas yn win,
Mi ro'r clod, mi ro'r gogoniant,
I'th ddoethineb di dy hun.

3 Tu a Sion gwna i mi ddringad,
Er mai ferth yw'r brynniau fry,
A gelynion hyll heb rifo
Yn finteioedd o bob tu;
Dal dy afael ar fy enaid,
Na'd un gelyn, er ei rym,
Lithro'm troed na gwyro'm llygad,
Na fy nigalonni ddim.

- 4 Os i'r dwyrain cais i'm harwain,
 Draw i'r gogledd, neu i'r de',
 'Rwyt ti'n gallach, 'rwyt ti'n ddoethach,
 Nâ'i ddichellion cyfrwys e';
 Dwg fy enaid yn dy freichiau,
 Tros y dyrus ddiffaith dir,
 Ac na faif i neb gelynion,
 Ne's myn'd trwy'r lorddonen glir.

H Y M N CCLII.

- 1 **R** W Y F fi'n ofni bob munudyn,
 'Rwyf fi'n edrych yma a thraw,
 Meddwl pan na bo gelynion,
 Bod gelynion cas gerllaw;
 Mae fy mhechod yn fy mhwnian,
 Mae galluoedd uffern fawr,
 Gyd â'm chwant, ymron a'm maeddu,
 Ac am gael fy mhen i lawr.
- 2 Yn y frwydr yr wyf finneu,
 Curo ar afwy, curo ar dde',
 Ceisio edrych ar y Brenin,
 Meddwl p'odd y daliodd e';
 Nid oes genny' ond edrych arno,
 Edrych arno ddeil i'r lan,
 Os gall dim o'r nef i'r ddaear,
 Mewn cyfyngder f'enaid gwan.
- 3 O fy Iesu, ffrynd troseddwy,
 Achub heddyw, heddyw yw'r dydd,
 Tor y pres a'r efydd cadarn,
 Gollwng f'enaid gwan yn rhydd;
 Dysg fy mysedd i ryfela,
 Dysg fi gadw'm harfau'n llym,
 Ac na ad etifedd bywyd
 Golli yn y frwydr ddim.
- 4 Mi a 'mlaen heb aeth nac ofn,
 Ond it' sefyll ar fy ne',
 Nid yw uffern na'i chyfrwyfdra
 Fwy na tharth i Frenin ne';

Fe ddiſianna'r holl elynion,
 Fel yr ſis o flaen y gwynt,
 Heddyw, 'nawr, ond it' ymddangos,
 Megis yn y dyddiau gynt.

H Y M N CCLII.

MAE gobaith wedi darſod,
 Gobaith daear, gobaith dyn,
 Gobaith holl deganau natur,
 Glymmwyd ynot ti dy hun;
 Ti yw'r pleſer, ti yw'r tegan,
 Ti yw'r gwrthddrych, ti yw'r un,
 Ag y rhois fy holl ſerchiadau
 Yn offrwm peraidd iddo ei hun.

Er fy mod yn ofni marw,
 Gwell yw marw im' nâ byw
 Mewn rhyw fywyd o och'neidiau
 Gan elynion o bob rhyw;
 Etto 'dwyf fi'n blino ymladd,
 Os ti, Arglwydd, fydd o'm rhan,
 Ti yw'r nef, a thi yw'r ddaear,
 Oll yn oll i'm henaidd gwan.

Dere dy hun i lawr i'r frwydr,
 Cyhoedda faddeu, cyhoedda hedd,
 Rho i mi ronyu bach o deimlo
 Peraroglau'r nefol wled;
 Byw neu farw, fel y mynnost,
 Ti gai drefnu oll i gyd,
 Dda a drwg ddigwyddo i mi,
 Tra fwy'n aros yn y byd.

H Y M N CCLIV.

ER fod angeu yn fy mygwth,
 Er fod angeu yn ſawr ei rym,
 Er fod pechod cas o'i ochr,
 Sina'n dywyll, ynte'n llym;
 Duw ſy'n fwy nâ nef nag uffern,
 Mwy nâ mhechod, mwy nâ mai,
 Ofna' i fyrddiwn o'u rhifedl,
 Os ca'i funud o'th fwynhau.

- 2 Mae dy gariad uwch pob ofnau;
 Mae yn dy gariad sentro 'mlaen,
 Trwy'r afonydd dyfnion, geirwon,
 Tros fynyddau a thrwy dân;
 Caru gongc'ra fy mhechodau,
 Caru ddal fy enaid gwan,
 Er pob dim a guro arnaf,
 Yn gadarnaf un i'r lan.
- 3 Dringa' i fynu i'r balmwydden,
 Mi gaf fwytta'r swppiau pur,
 Sy'n digoni y rhai sychedig,
 Pererinion Salem dir;
 Mi gaf weled gwlad addewid
 Sydd yn llifio o laeth a mêl,
 Mi gaf fyned i'w meddiannu,
 Doed y croesau pennna' ddel.

H Y M N CCLV.

- 1 **N**ID tegwch daear gron,
 Na thryfor hon, na'i da,
 Na'i holl bleferau maith o'n bron,
 Yr awr hon a'm boddha;
 Ond tryfor uwch y fer,
 Yn ninas ber fy Nhad,
 Ymhlith y dorf, mewn gwisgoedd gwyn,
 A gannwyd yn y gwaed.
- 2 Mae'r holl greadigaeth faith
 Amrywiol waith dy law,
 A'r holl deganau o bob tu,
 Rhai yma fy neu draw,
 Ymhell yn fyr eu pwys
 I'w cynnwys yn dy le,
 Ni leinw'm calon ddim yn awr
 Ond Brenin mawr y ne'.
- 3 Ti droest y ffrwd yn ol,
 Ti wnest i gnawd roi lle,
 Er ei gyndynrwydd, er ei rym,
 I gyfraith lym y ne' ;

Ail natur heddyw im',
 Yw ymladd grym y don,
 Mae awydd ynof fwy na mwy,
 Fyn'd trwy'r Iorddonen hon.
 'Does gwrthddrych heddyw i'w gael,
 O gwmpas daear fras,
 Ag ettyb nwydau cryfion, cun,
 Ond Iesu ei hun a'i ras;
 'Does gyfur wrthwy'i 'nglyn,
 'Rwy'n dlottaf un ei ryw,
 Os yn ymddifad bydda'n hir,
 O gwmp'ni pur fy Nuw.
 Rho'is heibio, er dy fwyn,
 Bob peth a glywais son,
 Ni chaiff un dim o tan y ne'
 Artrefle'r addfwyn Oen;
 Pan unwaith delo mewn
 Deganau cnawd a byd,
 I'w eu cystadlu â dwyfol glwyf,
 Eu ffieiddio 'rwyf ynghyd.
 A thyma'r fflam sydd fwy
 Yn cong'ro pob rhyw dân,
 Yn llosgi sothach gwag y byd
 I gyd yn ulw mân;
 Yn maeddu'm natur gref,
 Yn gwneud i'r nef gael lle,
 Ac yn fy nghymmell i roi'r mawl
 Yn hollawl iddo fe.

H Y M N CCLVI.

TI dy hunan yw fy Mhriod,
 Ti dy hunan yw fy Nuw,
 Ti dy hunan yw fy ngobaith
 A'm happusrwydd tra fwy' byw;
 'Rwyf fi'n llawn, ddiddig iawn,
 Ddala'i ragor ddim pe cawn.
 Tyr'd greâdigaeth, rhanna'th gyfoeth,
 Peth i'r dwyrain, peth i'r de'

- A chais lanw awydd dynion,
Gwna hwy'n ddiddig yn eu lle;
All y byd lanw mryd,
Dim ond cariad gwerthfawr drud.
- 3 Nid wy'n cynfigennu gronyn
Ar y rhei'ny fy'n mwynhau
Tiroedd meithion, teg, a hyfryd,
A phalafau fy'n parhau;
Teyrnas ne', gyd ag e',
Yw fy sanctaidd, hyfryd le.
- 4 Y mae gennyf blefer ddigon
Yng oleuni pur yno',
'Rwyf fi'n bwytta pur ddanteithion,
Dim ond edrych arno fe;
Gwel'd ei wedd, profi ei hedd,
Sydd yn rhyw drag'wyddol wledd.

H Y M N CCLVII.

- 1 **Y**Mneilltuwch bethau'r ddacar,
Pethau natur, pethau'r byd,
'Rwy'n dymuno peidio gwrando
Ar eich holl ddeniadau' nghyd;
Unig un uwch nâ dyn,
Mae fy enaid wrtho ynglyn.
- 2 Pe diffoddai'r haulwen ddisglair
Yn yr awyr deneu, laes,
A phe treuliai'r sêr y flammiau
Ynddynt fydd o dân i maes,
Mi gaf fyw gyd â'm Duw,
Mewn disgleirdeb heb ei ryw.
- 3 Mi gaf fod o flaen yr orsedd,
Mi gaf ganu'r anthem bur,
Pan darfyddo son am ddacar,
Son am ffordedd, son am dir;
Dwyfol loes angen'r groes,
Fydd y canu ddydd a nos.

D I W E D D.

